

Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã

João remimombe'ukwe

o evangelho de João

Hesu Cristo Nhandejáry reko kwaa ukaha voi

1 ¹ Ko'yvy nhepyrũ e'ỹ vyteri ramo, oiko-ma va'ekwe Nhandejáry reko kwaa ukaha. Upe heko kwaa ukaha Nhandejáry ndive oiko. Upe heko kwaa ukaha Nhandejáry va'e ave voi ko. ² Ko'yvy nhepyrũ e'ỹ vyteri ramo, ha'e oiko va'ekwe Nhandejáry ndive. ³ Entéro mba'e rereko kwaaharã voi ha'e oiko va'ekwe. Ojapo e'ỹ ramo mba'eve ndoikói. Ha'e anho mba'e apoharã oiko. ⁴ Ha'e nhane moingoharã voi. Nhane moingo rire, nhande py'a-py nhande resape va'e-rami nhane mo'arandu porã va'ekwe.^a

⁵ Pytũ-my oiko vérami va'e-pe ohesape. Ha ndaipóri imbogweharã.^b

⁶ Ha upéi katu ojekwaa va'ekwe kwimba'e héry va'e João. Ha'e Nhandejáry remimoí omombe'u hagwã.^c ⁷ Ojekwaa ou-vy João anhetegwa mombe'uharã, hembixagwe hemiendukwe mombe'uharã ave. He'i João: “Nhande resapeha va'e ko upe va'e nhane mo'arandu-vy” he'i ou-vy Nhandejáry reko kwaa ukaha-rehe. Ou omombe'u ogwerovia uka porã porã hagwã enterove va'e-pe. ⁸ Ha João katu ndaha'úi nhande resape teharã. Nhande resapeharã mombe'uharã ae ojekwaa ou-vy. ⁹ Ha upe Nhandejáry reko kwaa ukaha katu nhande resape teharã va'e voi. Upe ramo ogwahẽ-ma va'ekwe nhande-vy ou-vy ko yvy ári upe heko kwaa ukaha. Peteĩ teĩ nhande resapepa hagwã nhane mo'arandu-vy ou va'ekwe. Ha'e nhande resape teharã va'e voi.

¹⁰ Ha'e oiko va'ekwe nhane pa'ũ-rupi. Nhande kwéry-pe nhane moingo ramo jepe va'ekwe, ndajaikwaáiry joty va'ekwe voi íxupe. ¹¹ Ogwahẽ ou-vy ramo jepe va'ekwe gwe'ýi kwéry retã-my, ndogwerovy'áiry joty íxupe. Ombojevy ae íxupe he'ýi judeu kwéry va'e. ¹² Ha inhe'ẽ renduha-pe gwive

^a 1.1-4 Gn 1.1; Jo 1.14; 10.30; 17.5; Hb 1.2-3; Ap 19.13 ^b 1.5 Jo 8.12; 1 Jo 1.5

^c 1.6 Mt 3.1; Mc 1.4; Lc 3.1-2

(Jo 1.15)

he'i: "Eiko katu xe nhe'ẽ-py Nhandejáry ra'y ramo" he'i peteĩ teĩ-me. Ojerovia héry-rehe va'e-pe gwive: "Eiko katu Nhandejáry ra'y ramo" he'i. ¹³Jaiko ramo nhande sy-gwi, ndajaikói vyteri Nhandejáry ra'y ramo. Jaiko ramo nhande ru gwa'yryrã oipota-gwi, ndajaikói vyteri Nhandejáry ra'y ramo. Ojereropyahu nhande rekoha rire ae, oiko Nhande Ru tee ramo Nhandejáry. Nhandejáry ra'y ramo jaiko. Teko rei remimbota-rupi ndajaikói Nhandejáry ra'y ramo. Nhandejáry remimbota-rupi ae jaiko Nhandejáry ra'y ramo.^d

¹⁴Ha Nhandejáry reko kwaa ukaha nhande rete poru-ma va'ekwe. Nhande-rami oiko-ma va'ekwe. Nhane pa'ũ-rupima oiko. Oroma'ẽ ma'ẽ va'ekwe hese. Ore resa-rupi oiko va'e. Hekoha porã tee va'e ra'e. Orohexa porã ramo: "Ha'eixagwa ndaipóri" oro'e hese. "Nhande Ru ra'y tee ha'e anho oiko va'e

^d 1.13 Rm 8.14-17; Gl 3.26; Ef 1.5

rekoha-rami voi upéa” oro'e orohexa-vy. Ha'e nhande rereko porã porã meme va'ety nhande rexakwaa rei-vy. Ha'e anhetegwa meme va'e mombe'uha ave.^e

¹⁵ Ha João katu omombe'u va'ekwe hesegwa. He'i:

—Upe va'e xe remimombe'ukwe kuri, he'i. —Ha'e kuri hese amombe'u-vy, “Ha'e ipyahuve ramo jepe xéhegwi, xe renondegwa joty” ha'e hese. “Upe va'e onhemboeteve va'e xéhegwi, hi'aranduve va'e xéhegwi. Xe rekove e'ỹ ramo vyteri, ha'e oiko va'ekwe yváy-py” ha'e kuri hese amombe'u-vy, he'i va'ekwe omombe'u-vy onhe'ẽ hatã-vy.

¹⁶ Ha ha'e katu ojehegwigwa-py nhande rovasapa porã rei kuri. Iporãve rãve va'e-py nhande rexakwaa rei oiko-vy. ¹⁷ Yma va'ekwe omombe'u nhande-vy va'ekwe tekoharã myamyri Moisés omombe'u va'ekwe. Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u nhane rekoharã. Ha upéi katu Hesu Cristo nhande rovasa kuri nhande rexakwaa rei-vy. Anhetegwa tee va'e omombe'u kuri nhande-vy. ¹⁸ Ha Nhandejáry katu nhane rembiexa e'ỹ va'e voi. Ha ta'ýry katu peteĩmi oiko va'e, Nhandejáry rembiayhu tee va'e voi, oikwaa uka nhande-vy Nhandejáry rehegwa.

João oikwaa uka Hesu Cristo rehegwa

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹ Ha judeu ruvixa kwéry katu ombou va'ekwe João renda-py Jerusalém pygwa ombou. Hemimbou pa'i levita héry va'e ave. Ogwahẽ ramo ha'e-py, oporandu João-pe:

—Mbava'e tipo ere ndéjehe? he'i íxupe.

²⁰ Ha João katu omombe'upa Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ. “Mbava'e tipo ere ndéjehe?” he'i ramo íxupe, nokirirĩry omombe'upa voi:

—Xe ndaha'etí Cristo. Xe katu nhane resende ou-vy va'erã e'ỹ va'e voi. Pene remiha'arõ e'ỹ xe, he'i ójehe íxupe kwéry.

²¹ Upe-ma ramo Jerusalém-gwi ou va'ekwe oporandu jevy íxupe:

—Aipo ramo, mbava'e tipo eremombe'u ndejehegwigwa? he'i íxupe.

—Nde Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety héry va'e Elias ymagware remimoherakwãkwe pa nde ra'e? he'i oporandu íxupe.

Ha João katu he'i:

—Upe va'e e'ỹ ave xe, he'i íxupe kwéry.

Upéi oporandu jevy íxupe hikwái:

—Nde Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety nhane remiha'arõ va'e ymagware remimoherakwãkwe pa nde ra'e, he'i íxupe.

—Ndaha'éiry. Upéa e'ỹ ave xe, he'i íxupe kwéry.

²² —Aipo ramo, mbava'e tipo eremombe'u ndejehegwigwa? he'i íxupe.

—Emombe'u katu ore-vy orogweraha hagwã ne nhe'égwe ore mbouhare-pe, he'i. —Mbava'e tipo ere ndéjehe? he'i íxupe hikwái.

^e 1.14 Fp 2.7-8; Cl 2.9

²³Upéixa he'i-ma ramo, ha'e oiporu yma gware nhe'ê. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety héry va'e Isaías nhe'ê oiporu oikwaa uka hagwã mba'éixa hembiaipo:

—Xe ko tekwaty e'ỹ-my gwĩ ou va'e-pe anhe'ê hatã va'e: “Pemoatyrõ katu Nhandejáry raperã” ha'e va'e voi kente kwéry-pe. Amombe'u íxupe tape ramigwarã-rami ambojehesa rerova uka hagwã hese, he'i ójehe oporandu va'e-pe.^f

²⁴Upe ramo he'i íxupe hikwái. Upéa onhembou va'ekwe fariseu kwéry va'e he'i:

²⁵—Aipo ramo mbava'e-gwi po ereporomongarai ereiko-vy? he'i íxupe. —Cristo ou va'erã e'ỹ nde. Elias héry va'e e'ỹ ave nde. Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety, nhane remiha'arõ va'e e'ỹ ave nde. Upéa-gwi ma'erã po ereporomongarai ereiko-vy? he'i oporandu íxupe.

²⁶Upe ramo he'i:

—Xe, he'i —y-py mante aporomongarai va'e. Ha pene pa'ũ-my katu oĩ peikwaa e'ỹ va'e. ²⁷Ha'e ipyahuve ramo jepe xéhegwi, xe rekove e'ỹ ramo, oiko va'ekwe yváy-py, he'i. —Amboete eterei íxupe. Upéa-gwi, xe miríve-gwi, xe atĩ-gwi ave, ni hembigwái ramo jepe ndikatúi aiko, he'i íxupe kwéry oporandu va'e-pe.

²⁸Upéixa oporandu randu ojóupe Betânia tetã-my, Jordão ysyry rovái. João oporomongarai ha-py onhomongeta hikwái.

Nhandejáry gwigwa ovexa ra'y ijukapyrã ramigwa voi Hesu

²⁹Iko'ẽmba-ma ramo ohexa Hesu-pe ogwahẽ ou-vy ramo henda-py. Ohexa ramo, he'i íxupe:

—Upe va'e ko Nhandejáry gwigwa ovexa ra'y ijukapyrã ramigwa ou upéa. Nhane rembiaipo vaikwe omboyke va'erã nhandéhegwi, he'i hese. ³⁰—Upe va'e xe remimombe'u kuri, “Xe rapykwerigwa jepe ha'e. Xe aiko e'ỹ ramo, oiko-ma voi ha'e. Upe va'e onhemboeteve va'e xéhegwi. Xe aiko e'ỹ ramo, oiko-ma voi va'ekwe ha'e” ha'e kuri hese amombe'u-vy. ³¹Xejéhegwi rei ramo ndahexa kwaái hese hekoha. Ha Nhandejáry nhe'ê-py xe agwahẽ va'ekwe aju-vy aporomongarai hagwã y-py. Ojehexa uka hagwã myamyĩ Israel remiarirõ kwéry-pe upe nhane remiha'arõ va'e aporomongarai aiko-vy, he'i Hesu-rehe.

³²⁻³³Upéi João omombe'u gwembiexagwe, gwemiendukwe omombe'u ave:

—Upe va'e, nhane remiha'arõ va'e ahexa ramo jepe, xejéhegwi rei ramo ndahexa kwaái hese hekoha. Nhandejáry oikwaa uka ramo xe-vy ae, aikwaa-ma hekoha. He'i va'ekwe xe-vy Nhandejáry: “Eporomongarai katu y-py” he'i. Upéi he'i jevy: “Erehexa-ta Nhe'ê Marangatu tee va'e ogwejy ou-vy ramo pykasu-rami. Ogwapy hese oĩ-vy ramo erehexa-ta ave. Upe va'e hese ogwejy va'erã voi omoingo va'erã pende py'a-py Nhe'ê Marangatu tee va'e-pe” he'i

^f1.23 Is 40.3

kuri xe-vy Nhandejáry. Ha upe rire katu ahexa Nhe'ê Marangatu tee va'e-pe pykasu-rami ogwejy ou-vy ramo. Yváy-gwi ogwejy ogwapy hese. Upe va'e ahexa voi. ³⁴Ahexapa-ma voi. Upéa-gwi amombe'u peẽ-my ahexa va'ekwe. Upe va'e katu Nhandejáry ra'y voi, he'i João omombe'u-vy.[§]

³⁵Iko'ê jevy-ma ramo, João onhembo'y jevy oĩ-vy mokõi hemimbo'e ndive. ³⁶Ha Hesu katu ohasa oho-vy. Ohexa ramo Hesu-pe:

—Upe va'e ko Nhandejáry gwigwa ovexa ra'y ijukapyrã ramigwa upéa, he'i Hesu-rehe.

³⁷Ha mokõi hemimbo'e katu ohendu ramo inhe'ê, oho Hesu ³⁸Ha Hesu ojeapa hese ohexa ou ramo gwapykwéri:

—Mbava'e tipo ereipota? he'i mokõive va'e-pe.

—Kipy tipo ereiko va'e nde, porombo'eháry? he'i Hesu-pe.

³⁹—Peju katu pehexa, he'i íxupe.

Upe-ma ramo oho ohexa oiko ha-py. Ka'arugwasu-ma. Upéa-gwi opyta Hesu ndive. Ka'aru ete peve indive opyta.

⁴⁰Upe mokõi va'e ohendu rire João nhe'ê oho ra'e Hesu rapykwéri. Peteĩ héry va'e André. Ha'e Simão Pedro ryvy va'e. ⁴¹Pya'e oho gwyke'ýry reka-vy. Otopa rire he'i íxupe:

—Orotopa-ma Messias héry va'e, he'i íxupe.

Cristo nhane remiha'arõ va'e-pe he'i Messias.

⁴²Ogweru gwyke'ýry-pe Hesu renda-py. Ogwahẽ rire, ohexa katu katu íxupe Hesu:

—Nde katu João ra'y. Nde réry Simão. Ha ahekoviarõ-ta nde réry.

Erenhehenói-ta Cefas-py, he'i tyke'ýry-pe.

Ha inhe'ê ambue-py ohenói Pedro-pe. Pedro he'ise ita.

“Eju xe moirũ katu” he'i Filipe-pe Hesu

⁴³Iko'ê jevy-ma ramo:

—Jaha katu Galiléia yvy-koty, he'i Hesu.

Upéi otopa Filipe-pe:

—Eju, xe moirũ katu, he'i íxupe.

⁴⁴Ha Filipe katu Betsaida tetã mygwa. André tyke'ýry ndive upe tetã mygwa ave.

⁴⁵Ha upéi katu Filipe oho otopa Natanael-pe. Ha omombe'u íxupe:

—Orotopa-ma voi José ra'y Hesu-pe, Nazaré pygwa va'e. Upe va'e-rehe yma ohai va'ekwe kwatia-rehe Moisés amyri, nhane rekorã omombe'u jave nhande kwéry-pe. Ohai va'ekwe hese myamyri Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety kwéry ave, he'i Natanael-pe.

⁴⁶—“Nazaré pygwa” ere kuri xe-vy, he'i. —Upéa tetã-gwi xe ndaikwaái osẽ porã va'e, he'i Filipe-pe imombe'u-vy.

§ 1.32-34 Mt 3.13-17; Mc 1.9-11; Lc 3.21-22

—Nde katu eju terehexa, he'i Natanael-pe.

⁴⁷Upéi Hesu ohexa Natanael-pe ogwahê ou-vy ramo henda-py:

—Upéa ko Israel re'ýi tee va'e. Nhane mbotavy e'ỹ va'e voi, he'i hese.

⁴⁸Ohendu ramo inhe'ê, he'i:

—Mba'éixa po xe kwaa? he'i Hesu-pe.

—Eregwapy ereĩ-vy ramo vyteri figo máta gwy-py, orohexa-ma voi. Orohexas-ma voi kuri eregwapy ramo ha upe rire katu ne renói-ma Filipe, he'i Natanael-pe Hesu.

⁴⁹—Nde katu Nhandejáry ra'y tee voi, porombo'eháry. Myamyri Israel remiarirô ruvixagwasu ave nde, he'i Hesu-pe.

⁵⁰Upe-ma ramo Hesu he'i íxupe:

—Ha'e-ma kuri nde-vy, “Eregwapy ereĩ-vy ramo figo máta gwy-py orohexa-ma” ha'e nde-vy. Upe va'e-gwi mante xe rerovia-ma tipo? he'i. —Ha ko'ánga katu tuvixa mba'e va'e erehexa va'erã iporãve va'e ave, he'i Natanael-pe Hesu.

⁵¹Upéi he'i upe-py oĩ va'e-pe gwive:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Pehexa va'erã ojekwaa ramo yváy-py, Nhandejáry rembigwái ojeupi ramo xéhegwi. Ogwey jevy ou-vy ramo ave xe renda-py pehexa va'erã. Pehexa ramo, pehexa kwaa va'erã xe-rehe. “Ha'e ko Nhande Ryke'y tee va'e voi nipo ra'e” peje va'erã xe-rehe, he'i íxupe kwéry Hesu.

Omenda-ma omenda va'erã

2 ¹Mokõi áry rire omenda-ta Hesu re'ýi omenda va'erã. Caná tetã-my omenda-tama. Upe Caná Galiléia yvy pygwa. Upe-py omenda ha-py Hesu sy oĩ ave. ²Onhehenói Hesu oho hagwã gwe'ýi menda hagwã-py:

—Eju katu, he'i. —Ne remimbo'e kwéry ndive eju katu, he'i íxupe.

Upe-ma ramo ohopa hikwái omenda va'erã ha-py. ³Upéi katu omendaha óra ndoikovéi-ma uva rykwere. Ho'upa-ma ra'e hikwái. Opa ramo, oho Hesu ha-py isy:

—Ndogwerekovéi-ma uva rykwere, he'i omombe'u-vy.

⁴—Ma'erã tipo eremombe'u xe-vy xe rembiaporã, he'i osy-pe. —Hi'óra-pyma voi xe xe rembiapo-ma va'erã, he'i osy-pe.

⁵Upéi he'i hembigwái kwéry-pe isy:

—Peẽ-my he'i va'erã gwive pejapo katu, he'i.

⁶Upe-py oĩ seis y ryrugwasu. Ita gwigwa ijapopyre y ryrú. Ojohale-rami meme. Hynyhẽ ramo, peteĩ teĩ ogwereko oitenta litro para'e, cem litro para'e ogwereko. Upe y ryrú-gwi judeu kwéry reko-rupi ogwenohẽ va'e y onhemopotĩ hagwã.

⁷Ha upéi katu Hesu he'i íxupe kwéry:

—Pemohynyhẽ katu upe y ryrú y-gwi, he'i hembigwái kwéry-pe.

Omohynyhẽmba-ma. Ijuru gwive omoĩ omohynyhẽ-vy.

⁸Upéi he'i íxupe kwéry:

—Áy pejara mixĩ mixĩ peraha temi'urã rerojaha-pe otantea hagwã, he'i. Upe-ma ramo ojara ogweraha. ⁹Upéi pe huvixa otantea hembierukwe. Y omondo ra'e uva rykwere ramo. Hesu nhe'ẽ-py y ojere uva rykwere ramo ra'e. Otantea ramo ohendu:

—Uva rykwere tee va'e, he'i ho'u-vy. —Kigwigwa po ojara ra'e? he'i.

Ndoikwaái. Ha ijarahare ae oikwaa voi. Upéa-gwi pe huvixa ohenói ou hagwã omenda va'erã-pe. Osapukái ou hagwã:

—Eju katu a-py, he'i íxupe.

¹⁰ Ogwahẽ ramo, he'i íxupe:

—Nhande kwéry uva rykwere tenonde nhamẽ va'e iporãve. Upe rire katu heta ho'u rire nhane remienioigwe, nhamẽ jevy va'e naiporãvéi-ma, he'i. —Ha nde katu nderejapo kwaáiry upéixa. Iporãve va'e eremoí ngatu-ma. Ko'ánga ete peve eremoí ngatu, he'i omenda va'erã-pe.

¹¹ Upéixa onhepyrũ Hesu heroviapyrã-rupi hembiaapo porã. Caná, Galiléia tetã-my hembiaapo porã. Ohexa uka gwemimbo'e kwéry-pe gwekoha porãha. Ohexa kwaa ramo hese hekoha porã, ojerovia-ma hese hikwái.

¹² Upe rire oho Hesu Cafarnaum tetã-my. Omoirũ íxupe isy, tyvy kwéry hemimbo'e kwéry ave. Upe-py ndahi'aréiry opyta hikwái.

Hesu oho oike Nhandejáry róga kakwaa-py

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ Ha upéi katu hi'agwĩ-ma ogwahẽ hagwã areteguasú áry héry va'e páscoa. Judeu kwéry remimboete upe arete. Upe-ma ramo Hesu oho Jerusalém tetã-my.^h ¹⁴ Nhandejáry róga kakwaa-py oike ramo, otopa heta oma'e vende va'e. Upe-py oĩ vaka vendeha ovexa vendeha pykasu vendeha ave. Upe-py ogwapy oĩ-vy plata kambiaha. Okambiaseha-pe okambia. ¹⁵ Upe-ma ramo Hesu omosã ombopi hagwã. Omosẽmba Nhandejáry róga-gwi ovexa reheve. Vaka reheve omosẽmba íxupe kwéry imondo-vy. Ombohekovia va'e apyka ombovayva. Ombojerepa. Iplata oitypa yvy-py. Omosarambipa iplata. ¹⁶ Ha pykasu járy-pe katu he'i:

—Penohẽmba katu pykasu peraha-vy ko'a-gwi, he'i ijáry-pe. —Ani pereko teĩ xe Ru róga gwy-py pevende va'erã, imondopa hagwã he'i íxupe.

¹⁷ Upe va'e ohexa ramo, imandu'a hemimbo'e kwéry Nhandejáry kwatia nhe'ẽ-rehe oĩ va'e-rehe:

“Xe rakate'ỹ eterei nde róga-rehe. Upéa-gwi xe juka va'erã”ⁱ he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Hesu-rehe.

¹⁸ Ha judeu ruvixa kwéry katu ogwahẽ ou-vy iha-py:

—Kiva'e nhe'ẽ-py erejapo-ma upéa? he'i íxupe. —Ejapo katu tuvixa mba'e oroikwaa hagwã Nhandejáry nhe'ẽ-py para'e erejapo hagwe, ne nhe'ẽ-py para'e, he'i íxupe judeu ruvixa kwéry.

¹⁹ —Néi, ajapo-ta. Pemboai ramo ko óga, mbohapy áry rire amopu'ã jevy arã, he'i judeu ruvixa kwéry-pe.

Ha ndoikwaáiry inhe'ẽ hikwái.

^h 2.13 Êx 12.1-27 ⁱ 2.17 Sl 69.9

²⁰—Imopu'ã hagwe Nhandejáry róga kakwaa quarenta e seis ro'y-ma ojapo, he'i íxupe. —Ma'erã ere kuri ore-vy, “Amopu'ã jevy-ta mbohapy áry rire” he'i oporandu-vy íxupe judeu ruvixa kwéry.

²¹Ha, “ko óga” he'i ramo, nde'íry óga tee-rehe. Gwete-rehe ae he'i Hesu. ²²Upéa ohendu-ma ramo, ndoikwaáiry Hesu nhe'ê hemimbo'e kwéry. Ha omano rire onhemoingove jevy ramo katu, imandu'a hemimbo'e kwéry inhe'êgwe-rehe. Imandu'a ramo, ogwerovia-ma Nhandejáry kwatia nhe'ê. Hesu nhe'êgwe ogwerovia-ma ave.

Nhande py'apóry oikwaapa Hesu

(Jo 5.41)

²³Oiko jave aretegwasu héry va'e páscoa, oĩ Hesu Jerusalém-my. Heta hembiaapo porã voi heroviapyrã-rupi. Upe-ma ramo Hesu rembiapo ohexa-ma ramo, heta oĩ ojerovia va'e hese:

—Jajerovia-ma hese. Hesu réry-rehe jajerovia-ma, he'i hese hikwái.

²⁴Ha Hesu katu ndojeroviái vyteri hese kwéry. Ndojerovia teí vyteri ojeheha-gwi oikwaa voi. Upéa-gwi ndojeroviái vyteri hese kwéry.

²⁵Nhande kwéry-pe peteĩ teĩ nhande kwaa porã-ma voi. Avave omombe'u e'ỹ reheve íxupe, nhande rekoha ohexa kwaapa-ma voi nhande-rehe. Oikwaapa voi nhande py'a-py oĩ va'e. Nhande py'apóry oikwaapa voi. Ndaipóri íxugwi okanhy va'e.

Peteĩ mburuvixa onhomongeta Hesu ndive

3 ¹⁻²Ha upéi katu ogwahẽ ou-vy Hesu ha-py mburuvixa héry va'e Nicodemos. Pyhare-ma ou. Upe va'e fariseu kwéry va'e. Judeu kwéry ruvixa ave. Ogwahẽ rire he'i Hesu-pe:

—Avave onhe'ê-py rei nahembiaapo porãiry ne rembiapoha-rami, porombo'eháry. Nhandejáry nhe'ê-py ae hembiaapo porã arã ne rembiapo porãha-rami. Upéa-gwi ne mbou-ma nipo ra'e Nhandejáry ore mbo'e hagwã, he'i Hesu-pe.

³Upe ramo Hesu he'i íxupe:

—Ejeapysaka porã katu. Anhetegwa va'e amombe'u-ta nde-vy. Ndikatúi avave ojohu Nhandejáry-pe gwuvixarã. Onhembopyahu jevy ramo ae oikwaa va'erã, he'i mburuvixa-pe.

⁴Ha mburuvixa he'i íxupe:

—Mba'éixa po nhanhembopyahu-ta nhande tuja ramo? he'i. —Ndikatuvéi-ma jaike nhande sy rye py-py jaiko jevy hagwã, he'i íxupe mburuvixa.

⁵He'i jevy mburuvixa-pe:

—Ejeapysaka porã katu. Anhetegwa va'e amombe'u-ta nde-vy, he'i. —Ojéhegwi rei avave nomoirũ mo'ái Nhandejáry-pe gwuvixarã. Onhemopotĩ rire, onhembopyahu jevy-ma rire Nhe'ê Marangatu tee va'e oiko-magwi ipy'a-py ae, ojohu va'erã íxupe, he'i. ⁶—Jaiko ramo nhande sy-gwi jaiko rei. Ha nhanhembopyahu jevy ramo katu, Nhe'ê Marangatu tee va'e-rupi jaiko

va'erã. ⁷Ha'e kuri nde-vy, “Nhandejáry oipota erenhembopyahu jevy” ha'e nde-vy. Ma'erã po erepondera xe nhe'ẽ-rehe? he'i. ⁸—Oho yvytu. Ohose ha-koty rei oho. Nhahendu ou ramo hyapu va'e. Nhahendu ramo jepe, ndajaikwaái joty ki-gwi po ou. Ki-koty po iho hagwã ndajaikwaáiry ave. Upéixa ete voi Nhe'ẽ Marangatu tee va'e-rupi nhandembopyahu jevy va'e gwive. Yvytu-rami rei ou Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ndajaikwaái ki-gwi po ou. Ki-koty po iho hagwã ndajaikwaái ave, he'i upe mburuvixa-pe.

⁹—Mba'éixa po oiko upéa? he'i Hesu-pe.

¹⁰—Nde ko Israel remiarirõre judeu kwéry mbo'eháry voi. Imbo'eháry jepe, nderekwaái joty voi xe nhe'ẽ. Ne arandu teĩ, he'i. ¹¹—Amombe'u-ta nde-vy anhetegwa va'e. Oroikwaa-gwi oronhe'ẽ va'e. Oromombe'u va'e ore rembiexagwe. Ha ndaperoviái voi joty ore nhe'ẽ, he'i íxupe Hesu. ¹²—Ndaxe reroviáiry-ma kuri amombe'u ramo peẽ-my yvy arigwa rehegwa. Aipo ramo, mba'éixa po xe rerovia-ta amombe'u ramo peẽ-my yváy pygwa rehegwa? ¹³Upéa rehegwa avave ndoikwaái yváy-py ndojeupíry-gwi oho-vy. Ha xe ae katu Nhande Ryke'y tee va'e aiko upe-py. Upe-gwi aju kuri. Upéa-gwi xe aikwaa voi upéa rehegwa, he'i mburuvixa-pe.

¹⁴—Amombe'u-ta nde-vy myamyri Moisés rehegwa nhe'ẽ. Yma va'ekwe Moisés ohupi va'ekwe mbói ra'anga imoi-vy yvate yvyra-rehe. Tekwaty e'ỹ-my oiko jave ohupi va'ekwe. Upéixa voi Nhandejáry nhe'ẽ-py xe rupi-ta. Xe Nhande Ryke'y tee va'e-pe xe rupi-ta yvyra-rehe.^j ¹⁵Xe moi-ta kurusugwasu-rehe entéro ojerovia va'erã gwive xe-rehe oiko porã meme ete hagwã Nhandejáry ndive. Opa e'ỹ va'erã voi, he'i mburuvixa-pe.

¹⁶—Nhande kwéry va'e-pe nhande rayhu tee rei-ma va'ekwe Nhandejáry. Upéa-gwi nhande rayhu-gwi, ombou ime'ẽ-vy va'ekwe nhande-vy gwa'ýry ha'e anho oiko va'e. Upéixa ramo jajeroivia va'e gwive hese, nanhane mondói va'erã mombyry ojéhegwi. Jaiko meme ete va'erã ae Nhandejáry ndive. Japave e'ỹ reheve jaikove joty va'erã voi.^k ¹⁷Nhande kwéry va'e-pe ombou va'ekwe gwa'ýry. Nomboúi íxupe nhane mbohasa asy hagwã. “Pene rembiapo vai ko” nde'íry nhande-vy ou-vy. Ombou rei ae va'ekwe nhande kwéry va'e-pe. Nhane resendeharã rei ombou va'ekwe.

¹⁸—Upéixa ramo jajeroivia va'e gwive hese nhasẽ rei-ma nhane monhe'ẽ e'ỹ reheve. Ha jajeroivia e'ỹ va'e gwive hese katu nhane mbohasa asy hagwã-ma voi. Ndajajeroiviái-gwi Nhandejáry ra'y réry anho-rehe, nhane mbohasa asy va'erã. ¹⁹Ogwahẽ-ma va'ekwe ou-vy ko yvy ári nhande py'apy-py nhande resapeharã. Ha hembiaapo vai va'e gwive katu ndojohu porãi nhande resapeha. Pytũ ae ha'e kwéry ojohu porã va'ekwe. Upéa-gwi Nhandejáry, “Ambohasa asy va'erã” he'i imandu'a hese kwéry ombohasa asy hagwã. ²⁰Ha hembiaapo vai va'e gwive ndaija'ei nhande resape va'e-rehe. Ndoipotái ojekwaa hembiaapo vaikwe. Upéa-gwi ndohói nhande resape va'e ha-py. Hembiaapo vaikwe ojekwaa hagwã-my ndohoséiry voi. ²¹Ha

^j 3.14 Nm 21.9 ^k 3.16 Jo 3.36; 6.40; 11.25-26; 20.31; Rm 5.8; 1 Jo 5.11-12

anhetegwa ojapo va'e gwive hembiaapo ojekwaa porã hagwã-my oho va'e. Upe-py oho entéro ohexa porã hagwã hembiaapo porãkwe. “Nhandejáry reko-rupi hembiaapo porã” oipota he'i ójehe, he'i pe mburuvixa-pe Hesu.

João omombe'u Hesu rehegwa, ojehegwa omombe'u ave

²² Onhomongeta rire mburuvixa ndive, oho oje'ói-vy Hesu hemimbo'e kwéry ndive Judéia yvy-py. Upe-py hendive kwéry opyta oporomongarai uka oiko-vy. ²³ Upe jave João oporomongarai oiko-vy ave. Enom tetã-my Salim ypy-py oporomongarai. Upe-py heta oĩ y. Heta oĩ va'e henda-py oje'ói. Onhemongarai uka-vy oje'ói. ²⁴ Oĩ e'ỹ ngatu preso omongarai joty entéro va'e-pe.

²⁵ Ha upéi katu onhonhe'ẽ mbojevý jevy-ma João remimbo'e kwéry judeu kwéry va'e ndive:

—Nhanhemongarai hagwã a-rami tekoha, he'i.

—Ndaha'úi. Ndaikoséi nde reko-rupi. A-rami ae aikose, he'i outro. Nohenduséi onhonhe'ẽ.

²⁶ Upe-ma ramo oje'oiapa João renda-py:

—Naiporái voi, porombo'eháry, he'i João-pe hikwái. —Oĩ va'ekwe kwimba'e ne ndive Jordão ysyry rovái. Hesegwa eremombe'u va'ekwe. Ha ko'ánga katu ogwahẽ ko'a-py upe va'e. Oporomongarai ko oiko-vy ko'a-py ave. Enterove ete oho henda-py, he'i íxupe hikwái.

²⁷ Ha João he'i:

—Nhande-vy Nhandejáry remime'ẽgwe mante jareko, he'i. ²⁸ —Ha'e kuri hese: “Xe ko ndaha'úi Cristo héry va'e. Pene remira'arõ e'ỹ xe. Cristo renonde-rupi mante xe mbou-ma” ha'e hese. Pehendu-ma voi xe nhe'ẽ anhemombe'u ramo, he'i.

²⁹ Upéi omombe'u íxupe kwéry peteĩ nhe'ẽ.

—Kunha-rehe nhamenda-tama ramo, nhane rembirekorã voi pe kunha. Ndaha'úi nhane irũ rembirekorã. Ha nhane irũ katu, nomendái ramo jepe, ovy'a joty. Nhande ayvu ohendu ramo, ogwerohory joty nhande ayvu. Upéixa ete xe avy'a Hesu-rehe. Heta ojehesa rerova kuri hese oiko-vy. Ha xe irũ katu ndahetái. Ndahetái ramo jepe, xe avy'a joty Hesu-rehe. Xe avy'a eterei ko'ánga, he'i ójehe. ³⁰ —Nhandejáry nhe'ẽ-py ha'e onhembotuvixave xave oho-vy va'erã. Ha xe katu aiko kirirĩve rĩve aiko-vy va'erã, he'i ójehe João.

Yváy-gwi ogwejy va'ekwe

³¹ Yváy-gwi ogwejy va'ekwe entéro va'e-gwi heko porãve va'e. Ha yvy pygwa katu oiko rei yvy ári ojehegwigwa mante omombe'u. Ha yváy gwigwa ou va'ekwe katu enterove va'e-gwi hekoha porãve va'e. ³² Ha'e omombe'u gwembiexagwe ha gwemiendukwe mate. Ha avave joty ndogwerovíai joty íxupe. ³³ Inhe'ẽ ogwerovia va'e ae: “Nhandejáry ijapu e'ỹ va'e. Anhetegwa voíte omombe'u va'e ae” he'i ete hese. ³⁴ Ha'e ko Nhandejáry remimbou va'e. Nhandejáry nhe'ẽ tee omombe'u va'e voi. Ha Nhandejáry katu nahakate'ỹiry ime'ẽ-vy íxupe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ome'ẽ me'ẽ rei íxupe. Upéa-gwi ha'e Nhandejáry nhe'ẽ tee omombe'u va'e

voi. ³⁵Ha Nhandejáry katu Nhande Ru va'e ohayhu va'e gwa'yry. Enterove va'e járy-ma voi oiko ta'yry. ³⁶Jajerovia ramo Nhandejáry ra'y-rehe, jaiko-ma opa e'y reheve va'erã Nhandejáry ndive. Ha nhahendu e'y ramo katu inheẽ, ndajaiko mo'ávêi-ma va'erã Nhandejáry ndive. Ha'e nhande rereko asy va'erã.

Hesu onhomongeta kunha Samaria pygwa ndive

4 ¹⁻³Upe ramo omombe'u fariseu kwéry-pe:
—Are-ma omoirũ heta João-pe. Ha ko'ánga katu hetave Hesu-rehe ojehesa rerovapa. Hesu-pe háma omoirũ heta. Omongarai-ma íxupe kwéry Hesu gwemimbo'erã, he'i omombe'u-vy.

Upéa oikwaa-ma ramo, osê oho-vy Hesu Judéia yvy-gwi. Oho jevy Galiléia yvy-koty. Ha Hesu katu oporomongarai e'y va'e. Hemimbo'e kwéry mante ae oporomongarai va'e. ⁴Ha upéi katu ohasa oho-vy Samaria yvy-rupi. Upe-rupi ndoho reíry.

⁵Upéixa ramo ogwahẽ oho-vy Samaria pygwa tetã héry va'e Sicar-py. Ha Sicar katu hi'agwĩ oĩ myamyri Jacó yvykwe-gwi pe ome'ẽ gwa'yry José-pe va'ekwe-gwi.¹ ⁶Upe-py oĩ Jacó ygwa. Ha upéi katu Hesu ogwahẽ rire ogwapy ygwa ypy-py. Ogwata puku ou-vy rire ikane'o. Upéa-gwi okane'o ramo ogwapy otongea-vy. Larose-ma ramo ogwapy oĩ-vy onhemokane'õgwa hagwã.

⁷Upe-ma ramo ogwahẽ ou-vy kunha Samaria pygwa va'e. Ogwenohẽ hagwã y ou. He'i íxupe Hesu:

—Hay'u-ta, he'i.

⁸Ha ndaipóri inhirũ. Hemimbo'e kwéry oje'ói kuri tetã-my oho ojogwa hagwã gwemi'urã kwéry.

⁹Ha upéi he'i íxupe pe kunha:

—Nde ko judeu kwéry va'e. Xe katu Samaria pygwa va'e. Pende a'e'yha ore, he'i. —Aipo ramo ma'erã po erejerure xe-vy y-rehe. Judeu kwéry katu ndore rerohorýi va'e. Ndoiporúi ore mba'e, he'i íxupe.

¹⁰Upéi Hesu he'i pe kunha-pe:

—Ndereikwaái voi Nhandejáry remime'ẽrã. “Hay'u-ta” ha'e ramo nde-vy, ndaxe kwaái ave. Ha xe kwaa rire ra'e, erejerure arã xe-vy ra'e. Ame'ẽ arã nde-vy ra'e y. Yvu ramigwa va'e ame'ẽ arã nde-vy nde rekoerã, he'i kunha-pe.

¹¹Upéi he'i íxupe pe kunha:

—Hypy voi ygwa, porombo'eháry, he'i. —Ndererekói henohêha. Mamo-gwi nipo erenohê-ta y yvu ramigwa va'e, he'i íxupe kunha. ¹²—Ore ramói ypykwe Jacó ome'ẽ va'ekwe ore-vy upéa ygwa. Hoy'u ave íxugwi. Ta'yry hoy'u ave íxugwi va'ekwe. Omboy'u ave íxugwi va'ekwe gwymba, he'i. —Ha nde nerenhembotuvixa mba'úi tipo íxupe? he'i íxupe kunha.

¹³Upéi he'i kunha-pe:

¹4.5 Gn 33.19; Js 24.32

(Jo 4.7)

—Ko va'e y ja'u ramo, jay'u jevy jevy va'erã, nhande y'uhéi jevy va'erã.
¹⁴Ha xe remime'ẽrã ere'u ramo, nande y'uhéi mo'ãvéi-ma va'erã, he'i.
 —Xe mba'e y ame'ẽ va'erã nde-vy nde py'a-py ndopái va'erã. Yvu-rami opupu va'erã. Yvu-rami oĩ va'erã nde py'a-py nde rekoerã. Ndopái-gwi ereiko va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive, he'i kunha-pe.

¹⁵Upe-ma ramo he'i íxupe kunha:

—Eme'ẽ mani katu xe-vy, porombo'eháry, aipo erereko va'e y. Ndaxe y'uheivéi-ma va'erã. Ndajuvéi-ma va'erã y-rehe ko'a-py, he'i íxupe.

¹⁶Upéi he'i kunha-pe:

—Ekwa emombe'u ne ména-pe ou ave hagwã a-py. Upe rire peju katu ko'a-py, he'i.

Ha kunha he'i íxupe:

¹⁷—Naxe ménai voi, he'i.

Ha Hesu he'i íxupe:

—“Naxe ménai” ere-ma ramo, anhetegwa voi eremombe'u xe-vy.

¹⁸Eremenda menda voi ereiko-vy va'ekwe. Cinco voi oiko ne menakwe.

Indive ây ereiko va'e ndaha'éí ne ména tee. “Naxe ménai” ere ramo, anhetegwa voi eremombe'u xe-vy, he'i kunha-pe Hesu.

¹⁹Ohendu ramo inhe'ê: “Xe kwaa-ma ra'e” he'i ójehe.

Upéa-gwi he'i íxupe kunha:

—Nde ko, porombo'eháry, Nhandejáry nhe'ê-py eremombe'u va'ety nipo ra'e. Ahexa kwaa-ma nde-rehe, he'i oikwaa-gwi íxupe Hesu.

²⁰—Upe va'e yvyaty ári ojeupi meme va'ekwe ore ramói kwéry. Nhandejáry nhamboete haty-py oho meme. Ha peẽ, judeu kwéry va'e katu ndapejohu porãi upe-py oroho ramo. Jerusalém tetã-my mante oipota jaha Nhandejáry mboete-vy. “Upe-py ae tekoha” he'i judeu kwéry, he'i kunha omombe'u-vy.

²¹Upéi he'i kunha-pe:

—Xe rerovia katu, kunha. Ogwahẽ-tama Nhandejáry óra, nhamboete tee hagwã íxupe óra. Ogwahẽ-ma rire, upe yvyaty ári napemboete mo'ávêi-ma Nhandejáry Nhande Ru-pe. Napemboete mo'ávêi-ma ave íxupe Jerusalém-my, upe oromboete haty-py. ²²Ha pende kwéry niko peikwaa e'ỹ va'e pemboete va'e. Ha ore kwéry katu oroikwaa va'e oromboete voi. Nhane resendeharã ko judeu kwéry va'e. Upéa-gwi oromboete va'e oroikwaa voi. ²³Ogwahẽ-ta hi'óra, he'i. —Ây ogwahẽ pota-ma voi hi'óra. Ko'ánga katu Nhandejáry-pe omboete tee va'e gwive, omboete va'erã íxupe opy'a gwive. Nomboete ra'anga anga rei mo'ávêi-ma íxupe. Upéa rehegwa omboete teeharã Nhandejáry oipota, he'i.

²⁴—Ha Nhandejáry katu hete e'ỹ va'e jahexa e'ỹ va'e ha'e. Upéa-gwi jahexa e'ỹ ramo jepe, tanhamboete tee joty íxupe nhande py'a gwive. Ndikativéi-ma nhamboete ra'anga anga rei íxupe, he'i kunha-pe.

²⁵Upe ramo he'i íxupe kunha:

—Nhane remiha'arõ ko ou va'erã, he'i.

Nhane remiha'arõ va'e héry va'e Cristo.

Upéi he'i:

—Ogwahẽ rire ou-vy, opamba'e jaikwaa e'ỹ va'e gwive oikwaa uka va'erã nhande-vy, he'i íxupe.

²⁶—Xe voi niko ha'e. Xe Cristo-ma voi. Xe ne ndive anhomongeta va'e ha'e-ma voi, he'i kunha-pe Hesu.

²⁷Upéa he'i-ma ramo, ogwahẽ ou-vy hemimbo'e kwéry. Opondera hese:

—Mbava'e-gwi po onhomongeta kunha ndive oĩ-vy, he'i ojéupe.

Ha Hesu-pe katu nomongetáiry: “Mbava'e tipo ereipota?” nde'íry.
 “Ma'erã tipo erenhomongeta kunha ndive ereĩ-vy?” nde'íry íxupe.
 Opondera rei hese. Noporandúiry.

²⁸ Upe ramo pe kunha oheja omba'e y rryu oho jevy pe tetã-my:

²⁹ —Pekwa mani. Oĩ kwimba'e opamba'e xe rembiapokwe gwive omombe'u-ma va'e xe-vy. Peju katu jaha pehexa hagwã íxupe. Nhane remiha'arõ va'e para'e ha'e, he'i omombe'u-vy pe tetã mygwa-pe.

³⁰ Osẽmba-ma upe tetã-gwi hikwái. Oime ou-ma hikwái. Hesu renda-koty ogwa'ẽ. Ne'ířã vyteri ogwahẽ Hesu-pe.

³¹ Upe-ma ramo ou jave hikwái:

—Ekaru mani, ekaru mani, porombo'eháry, he'i íxupe hikwái.
 Ojapura okaru hagwã mo'ã.

³² —Nda'u mo'ãi, he'i. —Xe areko ha'u va'erã peikwaa e'ỹ va'e, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

³³ Upe-ma ramo he'i ojóupe hikwái:

—Ndogweruí tipo avave Hesu-pe hemi'urã ra'e? he'i ojóupe.

³⁴ Upéi he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Xe ajapo meme xe mbouhare remimbota ajapopa peve xe rembiaporã. Peẽ pejapura pene remi'urã-rehe. Ha xe ajapurave xe rembiaporã-rehe. Upéa ajapo ramo, ndakarúi ramo jepe, xe rygwyatã vérami joty voi. Akaru-ma va'e-rami xe, he'i ójehe.

³⁵ Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—“Irundy jasy rire ijagwyje-ma” ja'e va'e voi. Ha xe katu ha'e-ma peẽ-my. Pema'ẽ katu pehexa hagwã. Hi'aju-ma nipo ra'e temitýgwe, he'i Hesu gweroviaharã-rehe temitýgwe rehegwa-rami.

Upéi he'i:

³⁶⁻³⁷ —Peteĩ onhemitý va'e, outro kwéry oikytĩ va'e. Pe temitý omosarambi va'e-rami, peteĩ omombe'u mbe'u Nhandejáry nhe'ẽ. Pe oikytĩ va'e-rami, outro kwéry oporogwerovia uka va'e. Ko'ánga oĩ inhe'ẽ rerovia ukaha oikove opa e'ỹ reheve hagwã Nhandejáry ndive heroviaha. Hembiaapo porã-rehe ohekoviarõ va'erã íxupe Nhandejáry. Peteĩ onhemitý, outro kwéry oikytĩ. Ovy'a onhondive hikwái. Peteixa hembiaapo. Upéixa ete inhe'ẽ mombe'uhaty inhe'ẽ rerovia ukaha ndive ovy'a. Peteixa hembiaapo. ³⁸ Oromondo kuri peporogwerovia uka hagwã pemombe'u ranhe e'ỹ reheve. Outro kwéry oho pene renonde va'ekwe omombe'u hagwã Nhandejáry nhe'ẽ. Ha ko'ánga katu outro kwéry rembiapo porã porã-gwi, peporogwerovia uka-ma, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

³⁹ Ha heta oĩ Samaria pygwa va'e ojerovia va'e Hesu-rehe. Pe kunha, “Entéro xe rembiapokwe gwive omombe'u-ma kuri xe-vy” he'i ramo tetã mygwa-pe omombe'u-vy, ojerovia-ma hese hikwái. ⁴⁰ Ha upéi katu ogwahẽ ou-vy Hesu renda-py hikwái:

—Epyta katu ore ndive, epyta katu ore ndive, he'i íxupe.

Upéa-gwi mokõi áry opyta hendive kwéry.

⁴¹Inhe'ẽ ohendu ramo hetave-ma ogwerovia va'e oĩ. ⁴²He'i kunha-pe hikwái: —Eremombe'u ramo kuri ore-vy orogwerovia-ma íxupe. Ha ko'ánga katu ore-vy tee-ma onhe'ẽ. Ore apysa-rupima orohendu inhe'ẽ. Upéa-gwi orogwerovia tee-ma voi íxupe, he'i. —Upe va'e entéro ko yvy ári oiko va'e gwive resendeharã nipo ra'e, he'i hese kunha-pe hikwái.

Hesu ombogwera mburuvixa ra'y-pe

⁴³Mokõi áry rire upe-gwi oho jevy-ma Hesu. Ogwahẽ oho-vy Galiléia yvy-py: ⁴⁴—Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ko nomboetéi íxupe hetã mygwa, he'i Hesu.

⁴⁵Ha upéi katu ogwahẽ rire Galiléia yvy-py, ogwerohory íxupe upe pygwa kwéry. Oje'ói va'ekwe upe pygwa Jerusalém-my. Oiko jave aretegwasu héry va'e páscoa, upe-py ohopa. Upe-py ohexa va'ekwe entéro Hesu rembiapo porãgwe. Upéa-gwi ogwerohory voi íxupe hikwái.

⁴⁶Ha upéi katu Hesu ogwahẽ jevy oho-vy Caná tetã-my, Galiléia yvy pygwa-py ogwahẽ oho-vy. Upe-py ykwe omondo va'ekwe uva rykwere ramo. Ha outro tetã-my héry va'e Cafarnaum mburuvixa ramo oĩ va'e upe-py. Hasy voi ta'ýry.^m

⁴⁷—Ou-ma kuri Hesu Judéia yvy-gwi. Ogwahẽ-ma ko'a-py, he'i-ma ramo mburuvixa-pe, oho ogwahẽ Hesu renda-py. He'i Hesu-pe:

—Jaha mani katu embogwera xe-vy xe ra'y-pe, he'i íxupe. —Omano hagwã rami-ma oĩ. Embogwera mani íxupe, he'i íxupe mburuvixa.

⁴⁸Upe-ma ramo he'i íxupe Hesu:

—Ndaxe rerovia mo'ãi nde xe rembiapo erehexa e'ỹ reheve. Heroviapyrã-rupi xe rembiapo ramo, jahexa e'ỹ va'e ajapo ramo ae, xe rerovia va'erã, he'i mburuvixa-pe.

⁴⁹Upe-ma ramo he'i íxupe mburuvixa:

—Eju mani, porombo'eháry. Ani ne ate'ỹ teĩ ereju hagwã pono omano xe ra'y, he'i íxupe.

⁵⁰—Tereho katu. Oikove jevy-ma nde ra'y, he'i mburuvixa-pe.

Ogwerovia-ma inhe'ẽ oho-ma. ⁵¹Oho jave, ohogwaitĩ íxupe hembigwái ou-vy:

—Oikove jevy-ma nde ra'y, he'i íxupe omombe'u.

⁵²Upéi oporandu hembigwái-pe:

—Mbovy óra-py oikove jevy-ma xe ra'y? he'i oporandu-vy gwembigwái-pe.

—Kwehe larose rire nahete rakuvéi-ma, he'i túvy-pe hembigwái.

⁵³“Upéa óra-py ete voi Hesu omombe'u kuri xe-vy nipo ra'e, Oikove jevy-ma nde ra'y, he'i voi xe-vy” he'i ojéupe. Upe-ma ramo ojerovia tee voi hese. Hóga pygwa gwive ave ojerovia tee ave hese.

⁵⁴Upéixa imokõiha-rehe hembiaapo porã heroviapyrã-rupi ogwahẽ rire Galiléia-py Judéia yvy-gwi.

^m 4.46 Jo 2.1-11

Hesu ombogwera hasy va'e-pe ygwa ypy-py

5 ¹Ha upe rire hi'agwĩ-ma ogwahẽ hagwã Judeu kwéry-pe arete áry hagwã. Upéa-rehe oho Hesu Jerusalém tetã-my. ²Upe-py oĩ ygwa héry va'e Betesda hebreu nhe'ẽ-my. Ovexa rokẽ ypy-py oĩ. Ygwa ypy-py oĩ cinco ogapy onhemboty e'ỹ va'e. ³Upe-py heta eterei oĩ hasy va'e. Onhenho joa okwa-vy. Heta oĩ hesapysó e'ỹ va'e, heta oĩ ndogwata porãi va'e. Heta oĩ ijapa va'e ave. ⁴Ha Nhandejáry rembigwái yváy-py oiko va'e ogwejy ou-vy va'e. Ndogwejy meméiry. Hi'óra-py ae ogwejy ou-vy y-py. Omomyi hagwã mante y ou ogwejy. Omýi rire y, ha'e ranhe oike va'e y-py, okwera-ma. Oime raẽ va'e mba'asy opoi-ma íxugwi. Upéa oha'arõ oĩ-vy entéro hasy va'e gwive. ⁵Upe-py oĩ kwimba'e. Are-ma hasy. Ojapo trinta e oito ángo hasy hagwe. ⁶Ha upéi katu ohexa íxupe Hesu. Ohexa kwaa hese are hasyha. “Are-ma onhenho-vy rei oiko upe-py” he'i ojéupe. Upe-ma ramo ha'e he'i: —Erekwerase tipo? he'i hasy va'e-pe oporandu-vy.

⁷—Ndaipóri omýi jave xe moĩ va'erã y-py. Aikese mo'ã y-py, porombo'eháry. Ndaikatúi aike y-py. Oike xe renonde-rupi voive va'e, he'i Hesu-pe hasy va'e. Upe-ma ramo he'i íxupe:

⁸—Epu'ã katu, ehupi nde rupa. Upéi egwata, he'i íxupe Hesu.

⁹Upe-ma ramo okwera-ma Hesu nhe'ẽ-py. Ohupi gwupa ogwata-ma voi. Japytu'uha áry-py okwera. ¹⁰Upéa-gwi omombe'u mbe'u okwera va'ekwe-pe judeu ruvíxa kwéry:

—Etería ko japytu'uha áry. Nde rupa ereraha ramo, eremba'apo voi. Ha naiporãi eremba'apo pytu'uha áry-py, he'i omombe'u-vy hasy va'ekwe-pe.

¹¹Upéi he'i judeu ruvíxa kwéry-pe:

—He'i kuri xe-vy, “Ehupi nde rupa egwata katu” he'i xe-vy xe mbogwerahare, he'i omombe'u-vy.

¹²—Kiva'e tipo, “Ehupi nde rupa egwata katu” he'i nde-vy, he'i oporandu-vy íxupe hikwái.

¹³Ha okwera va'ekwe katu ndoikwaáiry ombogwerahare réry. Upe-py oĩ heta ojogweroaty va'e. Ha Hesu katu ndojehexa ukavéi-ma oho-vy.

¹⁴Ha upe rire katu Hesu otopa okwera va'ekwe-pe. Nhandejáry róga kakawaa-py otopa íxupe:

—Nde ko erekwera-ma. Anive erejejavý teĩ pono ojehu jevy nde-vy ivaive va'e, he'i íxupe Hesu.

¹⁵Upe ramo oho jevy omombe'u judeu ruvíxa kwéry-pe:

—Hesu ko xe mbogwerahare ra'e, he'i omombe'u-vy. ¹⁶Upéa-gwi ojukase voi Hesu-pe judeu ruvíxa kwéry:

—Hesu ko omba'apo va'e japytu'uha áry-py, he'i ojéupe hese hikwái.

¹⁷Upéi he'i íxupe kwéry Hesu:

—Ko'ánga ete peve xe Ru ndopytu'úi omba'apo-vy. Omba'apo meme ha'e oiko-vy. Ha'e-rami xe amba'apo ave aiko-vy, he'i ójehe Hesu.

¹⁸Upéa ohendu ramo, ojukaseve voi íxupe hikwái. He'i ojéupe:

—Upe va'e ojapo meme va'e jajapo e'ỹ va'e japytu'uha áry-py, he'i hese. —Ha ko'ánga katu, “xe Ru tee” he'i Nhandejáry-rehe. “Nhandejáry ko xe-rami” he'i. “Xe tuvixa mba'e Nhandejáry-rami” he'i Hesu ójehe. Upe va'e onhemonhandejáry ra'anga anga rei oiko-vy, he'i mo'ã Hesu-rehe onhombo'e mbo'e-vy judeu ruvixa kwéry.

Upéa-gwi ojukase voi Hesu-pe hikwái.

Nhandejáry nhe'ẽ-py Hesu omonhe'ẽ ranhe enterove va'e-pe

¹⁹Upéi he'i jevy judeu ruvixa kwéry-pe Hesu:

—Anhetegwa voi amombe'u-ta peẽ-my. Xe ko Nhandejáry ra'y tee ramo jepe, xejéhegwi rei mba'eve ndajapói. Xe Ru xe-vy ohexa uka va'e gwive ae ajapo. Xe Ru rembiapo gwive katu ajapo ave xe. Xe Ru-rami ave ajapo, he'i. ²⁰—Xe ko xe Ru rembiayhu va'e. Entéro hembiapo gwive ohexa uka va'e xe-vy. Ha tuvixave va'e katu ohexa uka va'erã xe-vy pepondera va'erã hese. ²¹Xe Ru ko ombotekove jevy va'e omano va'ekwe omoingove jevy íxupe. Ha'e-rami voi xe amoingove va'e amoingove va'erã-pe gwive. ²²Ha xe Ru nomonhe'ẽi va'e avave-pe. He'i va'ekwe xe-vy xe Ru xe amonhe'ẽ ranhe hagwã enterove va'e-pe hembiapo apokwe-rami ajapo hagwã hese. ²³He'i va'ekwe xe-vy xe Ru aporomonhe'ẽ hagwã entéro xe mboete hagwã omboeteha-rami xe Ru-pe. Avave xe mboete e'ỹ ramo, nomboetéi ave xe mbouhare-pe. Xe Ru-pe nomboetéi.

²⁴—Anhetegwa va'e amombe'u-ta nde-vy. Peteĩ teĩ xe nhe'ẽ rendu va'e, xe mbouhare-pe ogwerovia va'e gwive, oikove-ma va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive. Ha'e nomondovéi-ma va'erã íxupe ojéhegwi ohasa asy hagwã. Oiko-ma va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive, he'i judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

²⁵Upéi he'i jevy omombe'u-vy:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Ogwahẽ-tama omano va'ekweha áry, he'i. —Áy ogwahẽ-ma voi. Ohendu-ta xe nhe'ẽ omano va'ekwe. Xe ko Nhandejáry ra'y tee voi. Xe nhe'ẽ rendu va'e oikove jevy-ta. ²⁶Ojéhegwi rei voínte oiko xe Ru. Upéixa ete ome'ẽ xe-vy xejéhegwi reínte aiko hagwã ave. ²⁷Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e voi. Upéa-gwi Nhandejáry nhe'ẽ-py amonhe'ẽ ranhe va'erã enterovéa-pe ajapo hagwã hese hembiapo apokwe-rami.

²⁸—Ani pepondera teĩ xe nhe'ẽ-rehe. Ogwahẽ va'erã omano va'ekweha áry. Ohendu va'erã xe nhe'ẽ entéro ijyta-py oĩ va'e gwive. ²⁹Ose va'erã ojejaty hagwe-gwi gwĩ hembiapo porã va'ekwe. Oikove jevy va'erã oiko meme hagwã Nhandejáry ndive. Ha gwĩ hembiapo vai va'ekwe oikove jevy va'erã amondo mombyry hagwã xejéhegwi, he'i omombe'u-vy judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

“Oĩ xe mombe'u va'e” he'i ójehe Hesu

³⁰Upéi he'i jevy omombe'u-vy Hesu:

—Xejehegwinte mba'eve ndajapói. Nhandejáry remimombe'u xe-vy va'e ae xe ajapo. Xe ajapose va'e mante ndajapói ave. Xe mbouhare remimbota

ae ajapose meme voi. Upéa-gwi “Ko va'e heko porã va'e. Upe va'e heko vai va'e” xe ha'e ramo, anhetegwa amombe'u va'e voi.

³¹—Xe amombe'u ramo xejehegwigwa mante: “Ijapu-ma” peje arã xe-rehe.” ³²Oĩ outro xe rekoha omombe'u va'e. Hemimombe'u va'e xe-rehe anhetegwa voi. Xe aikwaa ijapu e'ýha. ³³Ha pene remimondokwe oho kuri João renda-py. Oporandu ramo xe-rehe, ha'e omombe'u-ma íxupe kwéry anhetegwa va'e. ³⁴Teko rei remimombe'u xéjehe napenáiry. Xe mombe'u joty Nhandejáry. Ha amombe'u peẽ-my xe-rehe teko rei he'i va'e, xe rerovia hagwã, pene resende hagwã Nhandejáry.

³⁵—Ha João katu omombe'u porã va'ekwe xe rehegwa. Sapy'a perohory inhe'ẽ va'ekwe. Nhande resape sapy'aha-rami omombe'u. Ha tataendy hendy porã nhande resape-vy. Nhande resape jave javy'a voi. Upéixa ete voi sapy'a perohory inhe'ẽ. ³⁶Xe mombe'u porã va'ekwe João. Ha ko'anga katu xe rembiapo porã porã rexa-vy, pehexa kwaa-ma va'erã xe-rehe xe rekoha. Ome'ẽ va'ekwe xe-vy xe Ru xe rembiaporã. Upe va'e xe ajapo voi. Ereikwaa porã ramo xe rembiapo, ere arã xe-rehe, “Upe va'e Nhandejáry Nhande Ru va'e remimbou voi nipo nhande-vy ra'e” ere arã xe-rehe. ³⁷Ha xe mbouhare katu ha'e nga'u xe mombe'u-ma va'ekwe. Ha peẽ katu napehendúi va'e onhe'ẽ jave. ³⁸Mba'eixagwa po Nhandejáry ndapehexái va'e. Nhandejáry remimbou ndaperoviái va'e. Upéa-gwi ndopytái voi pende py'a-py inhe'ẽ. ³⁹Peje ojóupe, “Jaikwaa porã ramo Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, jaikwaa va'erã mba'éixa po jaiko opa e'ý reheve va'erã Nhandejáry ndive” peje pendéjehe. Upéa-gwi pemonhe'ẽ nhe'ẽ mo'ã peiko-vy Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Ha ndapeikwaái voi he'ise va'e. Upe va'e nhe'ẽ pemonhe'ẽ nhe'ẽ va'e xe mombe'u voi. ⁴⁰Xe mombe'u ramo jepe inhe'ẽ, peẽ naxe moirúséiry joty peikove meme hagwã Nhandejáry ndive.

⁴¹—Naxe mboetói ramo teko rei, apyta akirirĩ joty. Napenáí joty hese. Xe Ru ae katu xe mboete va'e. ⁴²Ha peẽ katu peipota va'e pende rapixa ne mboete. Pende py'apy-py ndapehayhúi va'e Nhandejáry-pe. Aikwaa voi xe upe va'e. ⁴³Nhandejáry nhe'ẽ-py aju amombe'u-vy va'ekwe ha naxe rerovy'áíry joty-ma peẽ. Ha xe e'ý va'e katu onhe'ẽ-py rei ou ramo jepe, upe va'e perovy'a joty arã. ⁴⁴Peipota pende rapixa pene mboete. Ha Nhandejáry ha'e anho va'e katu napenhemboete ukáiry voi íxupe. Napepenái hese. Upéa-gwi ndikatúi xe rerovia. ⁴⁵Ani “Hesu ko omombe'u va'erã Nhandejáry-pe nhande rekoha vai” ani peje teĩ pendéjeupe. Myamyri Moisés remimombe'ukwe-gwi ae ojekwaa-ma va'erã pende-rehe pende rekoha. “Nhande kwéry Moisés nhe'égwe renduha va'e voi. Upéa-gwi nanhane mboykéi va'erã ojéhegwi Nhandejáry” peje mo'ã pendéjehe. Ha Moisés nhe'égwe napehenduséi-gwi ae, ojekwaa-ma va'erã pende-rehe pende reko vaiha. ⁴⁶Moisés omoí va'ekwe kwatia-rehe xe rehegwarã. Upéa-gwi perovia ramo íxupe ra'e, xe rerovia arã ra'e ave. ⁴⁷Ha

ⁿ 5.31 Jo 8.14-18

mba'éixa po xe rerovia-ta? Naperoviavéi-ma kwatia-rehe omoĩ va'ekwe. Upéixa ramo mba'éixa po xe rerovia-ta? he'i judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

Hesu omongaru cinco mil kwimba'e-pe

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹Ha upe rire Hesu ohasa oho-vy yugwarusu rovái. Upe yugwarusu mokõi héry va'e. Héry Galiléia yugwa. Héry va'e ave Tiberíades yugwa. ²Ha upéi katu heta eterei oĩ kente kwéry. Ohexa okwa-vy Hesu-pe omogwera gwera ramo hasy va'e-pe. Jahexa e'ly va'e hexapyrã-rupi ojapo ramo, ohexa. Upéa-gwi oho Hesu piári hikwái. ³Upe ramo ha'e ojeupi oho-vy yvyaty-rehe. Upe-py ogwapy-ma oĩ-vy gwemimbo'e kwéry ndive. ⁴Oiko-tama judeu kwéry aretegwasu va'e áry héry va'e páscoa.

⁵Ha upéi katu ha'e oma'ẽ ohexa heta eterei kente ogwa'ẽ ou-vy ramo henda-py ohexa. Upe-ma ramo he'i Filipe-pe:

—Mba'e-rami po jajogwa-ta hemi'urã ho'u va'erã mbojape? he'i oporandu Filipe-pe.

⁶Upéa he'i oikwaa hagwã Filipe nhe'ẽ. Ha'e katu oikwaa-ma voi mbava'e tipo ojapo-ta.

⁷He'i íxupe Filipe:

—Jajogwa ramo seis jasy omba'apo va'ekwe repy-rehe mbojape hemi'urã kwéry, nome'ei arã petei teĩ ho'u mixími hagwã, he'i íxupe kente kwéry-rehe.

⁸Upe-ma ramo he'i íxupe hemimbo'e Simão Pedro ryke'y, héry va'e André:

⁹—Ko va'e karia'y ogwereko cinco mbojape cevada-gwi ojejapo va'ekwe. Mokõi pira ka'ẽ ogwereko ave. Ha upe va'e ndaha'ei heta kente remi'urã, he'i íxupe André.

¹⁰—Pembogwapy katu íxupe kwéry yvy-rupi, he'i gwemimbo'e-pe. Upe-py heta oĩ kapi'ipety. Ha upéi katu ogwapy-ma hikwái kapi'ipety-py. Cinco mil kwimba'e nunga-rupi ogwapy hikwái. Ndoipapái mitã-pe kunha-pe ave. ¹¹Upéi ha'e oipyhy mbojape, otima porã Nhandejáry-pe ome'ẽ me'ẽ ogwapy va'e kwéry-pe. Pira ome'ẽ ave ho'useha-rami. ¹²Okaru porã hikwái, hygwyatãmba-ma hikwái. Okaru porã rire, he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Pemono'õ no'õ pembohyru tembi'u rembyre pono onhehundi rei ho'a va'ekwe gwive, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹³Upe-ma ramo omono'õmba cinco mbojape rembyre. Okaru va'e ho'u porã rire oheja ra'e. Upéa omono'õ no'õ omohynyhẽ nyhẽ doze ajaka jevy hembyre kwéry.

¹⁴Upéi hexapyrã-rupi Hesu rembiapo porã ohexa ramo, he'i ojóupe hikwái:

—Upe va'e ko Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ojekwaa va'erã voi va'ekwe ko yvy ári, he'i ojóupe Hesu-rehe upe pygwa kwéry.

¹⁵Upe-ma ramo he'i opy'a-py Hesu: “A pygwa voi ou-tama xe jopyse mo'ã xe pyhy-vy xe moingo hagwã huvixagwasu ramo” he'i ójehe. Upéa oikwaa ramo okanhy jevy ha'e anho yvyaty-rehe oho-vy.

Y ári ogwata Hesu
(Mt 14.22-33; Mc 6.45-52)

¹⁶ Ka'aru ete-ma. Ha hemimbo'e kwéry katu ogwey oho-vy yugwarusu rembe-py. ¹⁷ Upéi onhemboyru kanóa-py. Oho y-rupi hikwái. Cafarnaum tetã-ngoty oho. Pytũ-ma voi ha Hesu katu ne'ířã vyteri ogwahẽ ou-vy gwemimbo'e kwéry renda-py. ¹⁸ Yvytu eterei-ma ramo opu'ã y. ¹⁹ Oipykúi oho-vy cinco quilômetro para'e, seis quilômetro para'e. Ne'ířã ogwahẽ ogwahẽse ha-py. Upe-ma ramo ohexa Hesu-pe hikwái y ári ogwata ou-vy ramo ohexa. Ohexa-ma ramo íxupe, onhemondýi voi hikwái.

²⁰ Ha Hesu onhe'ẽ íxupe:

—Xe ae ko, he'i. —Ani pekyhyje teĩ, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²¹ Inhe'ẽ ohendu ramo, ovy'a joa ogwerohory íxupe:

—Eike katu kanóa-py, he'i Hesu-pe hikwái.

Upe-ma ramo pya'e ogwahẽ kanóa ogwahẽse ha-py yvy ete-py oho-vy.

Hesu piári oho kente kwéry

²² Ko'ẽmba-ma ramo, kente kwéry opyta va'e y rovái oho e'ỹ va'e he'i ojóupe:

—Mamo po oho ra'e Hesu? he'i ojóupe.

Oĩ ra'e peteĩ kanóa. Upe va'e-py onhemboyru jave hemimbo'e kwéry nonhemboyruí ra'e Hesu. Hemimbo'e kwéry ae ha'e kwéry anho osẽ oje'ói-vy ra'e Hesu e'ỹ reheve. Upéa-gwi he'i ojóupe: “Mamo po oho ra'e Hesu?” he'i.

²³ Upe jave ogwahẽ ou-vy outro kanóa Tiberíades tetã-gwi. Ogwahẽ-ma ou-vy yvy ete-py. Upe tetã-my Nhandejáry Hesu otima porã kuri Nhandejáry-pe upe va'e mbojape-rehe. Upe-py ho'u kuri upe va'e mbojape kente kwéry.

²⁴ Ha upéi katu gwĩ ogwahẽ ramo va'e he'i ojóupe:

—Ko'a-gwi oho nipo ra'e Hesu. Hemimbo'e kwéry oho ave nipo ra'e, he'i ojóupe.

Upéa-gwi onhemboyru-ma kanóa-py hikwái oho y-rupi Cafarnaum-my. Hesu piári oho.

“Mbojape tee-rami pene moingovehaty voi ko xe” he'i ójehe Hesu

²⁵ Ogwahẽ rire oho-vy y rovái otopa Hesu-pe hikwái:

—Araka'e po ereju ra'e ko'a-py, porombo'eháry, he'i íxupe hikwái.

²⁶ Upe-ma ramo he'i íxupe kwéry Hesu:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Pe'u kuri upe va'e mbojape pene rygwyatãmba-ma voi kuri. Upéa-gwi peju-ma xe piári. Heroviapyrã-rupi xe rembiapo ramo, ndapeikwaái voi mbava'e-rehe xe rembiapo porã.

²⁷ Ani pepena eterei teĩ pene remi'urã-rehe. Pemoĩ porã ramo jepe, opa arã pendéhegwi. Pemba'apo ae katu pene rembi'u teerã-rehe peiko hagwã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive. Pene rembi'u teerã ko xe Nhande Ryke'y tee va'e remime'ẽrã peẽ-my. Nhandejáry nhe'ẽ-py xe rembiapo. Upe va'e oikwaa uka-ma kuri peẽ-my Nhandejáry, he'i judeu kwéry-pe.

²⁸Upéi he'i íxupe hikwái:

—Orojapose voi oipota va'e Nhandejáry orojapo va'erã. Mba'éixa tipo orojapo-ta hemimbota, he'i oporandu-vy íxupe hikwái.

²⁹—No'ã-rami pene rembiaporã. Xe ko Nhandejáry remimbou. Pejerovia katu xe-rehe, he'i íxupe kwéry.

³⁰Upéi judeu kwéry:

—Néi, he'i, —Mba'éixa ne rembiapo porã-ta heroviapyrã-rupi, orohexa va'erã orogwerovia hagwã. Ehexa uka ore-vy nde pu'akaha-rupi ne rembiaporã oropondera hagwã hese.

³¹Yma va'ekwe nhane ramoigwasu amyrĩ kwéry tekwaty e'ỹ-my oime jave va'ekwe ho'u va'ekwe tembi'u héry va'e maná:

“Ome'ẽ va'ekwe íxupe kwéry yváy gwigwa mbojape ho'u va'erã.”^o
Upéixa omoĩ va'ekwe kwatia-rehe Nhandejáry nhe'ẽ, he'i íxupe omombe'u-vy.

³²Upéi he'i Hesu:

—Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Ndaha'úi Moisés ome'ẽ va'ekwe nhane ramói kwéry-pe upe va'e yváy gwigwa mbojape. Nhandejáry remime'ëgwẽ ae upe va'e. Ko'ánga katu Nhandejáry ome'ẽ peẽ-my yváy gwigwa mbojape tee va'e. ³³Upe mbojape tee Nhandejáry mba'e voi yváy gwigwa ogwey va'ekwe pene moingove va'erã, he'i judeu kwéry-pe.

³⁴—Eme'ẽ me'ẽ katu ore-vy upe va'e mbojape, porombo'eháry, he'i íxupe hikwái.

³⁵—Xe ko mbojape tee ramigwa pene moingove va'e. Peteĩ teĩ xe moirũ va'e gwive ivare'a e'ỹ va'e-rami oiko va'erã. Ojerovia va'e gwive xe-rehe ijy'uhéi e'ỹ va'e-rami oiko va'erã, he'i. ³⁶—Ha'e kuri peẽ-my, Peẽ ko xe rexa ramo jepe, ndapejeroviái joty xe-rehe. ³⁷Entéro xe rerovia uka va'e gwive xe Ru, xe moirũ va'erã. Xe-vy ou va'erã gwive, namboyke mo'ávẽi-ma va'erã íxupe. ³⁸Ndaha'úi ajapose va'e mante ajapo hagwã agwey va'ekweaju-vy yváy-gwi. Xe mbouhare remimbota ae mante ajapo va'erã agweyaju-vy. ³⁹Ha xe mbouhare remimbota no'ã-rami. Ndoipotái xe amokanhy ni peteĩ xe moirũ uka va'ekwe gwive. Oipota xe amoingove jevy íxupe kwéry. Gwĩ omano va'ekwe opu'ã jevyha áry-py, oipota xe amoingove jevy enterove va'e xe moirũ uka va'ekwe gwive. ⁴⁰Xe Ru remimbota no'ã-rami. Oipota xe rexa va'e gwive, xe rerovia va'e gwive ave oiko opa e'ỹ reheve hendive. Upe va'e amoingove jevy va'erã gwĩ omano va'ekwe oikove jevyha áry-py, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

⁴¹Upe-ma ramo judeu kwéry ndojohu porãi inhe'ẽ:

—“Xe ko Nhandejáry gwigwa. Mbojape-ramiaju pene moingove hagwã” he'i kuri Hesu, he'i ojóupe hikwái.

Hesu nhe'ẽ ndojohu porãi voi. Upéi he'i jevy hikwái:

⁴²—Upe va'e ko José ra'y voi. Ha'e Hesu voi. Túvy isy ndive ikwaapy voi-ma upe va'e. Aipo-rami, ma'erã po, “Xe ko yváy-gwi agwejy va'ekwe” he'i kuri nhande-vy, he'i ojóupe hikwái. Ndojohu porãiry Hesu nhe'ê.

⁴³Upe-ma ramo ha'e he'i:

—Anive penhe'ê poxy xe-rehe, he'i. ⁴⁴—Ndou mo'ãi xe-vy avave ojéhegwite. Xe Ru xe mbouhare xe moirũ uka ramo ae, xe moirũ va'erã. Gwĩ omano va'ekwe oikove jevyha áry-py, amoingove jevy va'erã xe reroviaha-pe. ⁴⁵Yma va'ekwe omoĩ va'ekwe kwatia-rehe Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety nhe'ê. A-rami omoĩ va'ekwe: “Enterove va'e-pe ombo'e-ta Nhandejáry” he'i. Upéixa ramo entéro Nhandejáry nhe'ê ohendu va'e, Nhandejáry ombo'e íxupe va'e gwive, upe va'e gwive ou xe-vy.^p ⁴⁶Xe Ru-pe katu avave ndohexái va'e. Ha xe katu Nhandejáry-gwi aju va'ekwe ahexa va'e íxupe.

⁴⁷—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Xe rerovia va'e gwive oikove-ma va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive. ⁴⁸Xe ko mbojape tee-rami pene moingove va'e. ⁴⁹Yma va'ekwe pene ramói kwéry ho'u va'ekwe maná héry va'e. Tekwaty e'ỹ-my ho'u hikwái. Ho'u ramo jepe, omano joty va'ekwe. ⁵⁰Ãy katu ko va'e yváy gwigwa va'e mbojape tee ramigwa ndaha'êi upe maná héry va'e ramigwa. Ko mbojape tee ramigwa ho'u va'e gwive ae nomano mo'ávêi-ma va'erã. Oikove meme va'erã Nhandejáry ndive. ⁵¹Xe katu yváy-gwi agwejy va'ekwe aju-vy pene moingoveharã. Mbojape tee-rami xe ko pene moingove va'e. Upe mbojape tee ho'u va'e gwive oikove meme va'erã. Upe mbojape tee ame'ê va'erã kente kwéry-pe oikove hagwã. Upe mbojape tee xe rete voi, he'i ójehe judeu kwéry-pe.

⁵²Upéa nhe'ê ohendu ramo, onhe'ê poxy-ma ojóupe:

—Hesu he'i kuri ja'u hagwã hete, he'i mo'ã ojóupe. —Mba'éixa po Hesu ome'ê-ta nhande-vy gwete ja'u va'erã, he'i. Upéa-gwi ogweropoxy Hesu nhe'ê hikwái.

⁵³Upe-ma ramo he'i judeu kwéry-pe:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e. Xe rete ndape'úi ramo, xe rugwy ndape'úi ramo, pemano va'erã, ndapeikovêi va'erã, name'êi va'erã peẽ-my pende rekoerã. ⁵⁴Xe rete ho'u va'e gwive, xe rugwy ho'u va'e gwive, ame'ê-ta íxupe hekoerã. Gwĩ omano va'ekwe oikove jevyha áry-py, amoingove jevy va'erã íxupe kwéry. ⁵⁵Xe rete ko pene rembi'u teerã voi. Xe rugwy pene rembi'u teerã voi. ⁵⁶Xe rete ho'u va'e, xe rugwy ho'u va'e, xe moirũ tee va'e. Xe py'apy-py areko íxupe va'e voi. Opy'apy-py xe rereko voi ave. ⁵⁷Nhandejáry Nhande Ru nhane moingove va'e xe mbou va'ekwe. Ome'ê va'ekwe-gwi xe-vy xe rekoerã, xe aiko ave. Upéixa ete voi xéhegwi okaru va'e ame'ê va'erã íxupe hekoerã. ⁵⁸Ko va'e mbojape tee ramigwa yváy-gwi ogwejy va'ekwe kuri he'i xe-rehe. Ndaha'êi nhane ramói kwéry ho'u hagwe-rami. Ho'u ramo jepe, omano joty va'ekwe hikwái. Ko va'e mbojape tee ramigwa ae ho'u va'e gwive oiko meme va'erã, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

^p 6.45 Is 54.13

⁵⁹Upe va'e he'i Cafarnaum tetã-my, ombo'e mbo'e jave Hesu judeu kwéry oporahéi haty-py. Oipota ojerovia tee ójehe gwete rehegwa nhe'ẽ, gwugwy rehegwa nhe'ẽ ave omombe'u-vy íxupe kwéry.

**“Ne nhe'ẽ ae mante orohendu ramo, oroiko meme-ma va'erã Nhandejáry ndive”
he'i Hesu-pe Pedro**

⁶⁰Upéa nhe'ẽ ohendu ramo, heta oĩ hemimbo'e kwéry va'e ndojohu porãi inhe'ẽ: —Ipohýi voi upe va'e nhe'ẽ. Ndikatúi nhahendu. Kiva'e po ohendu-ta, he'i ojóupe hikwái.

⁶¹Ha Hesu katu opy'a-py oikwaa-ma gwemimbo'e kwéry he'i va'e: “Ndojohu porãi xe nhe'ẽ” he'i ojéupe.

Upéi he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Xe reja-ta tipo peẽ, he'i. —ndapejohu porãi-gwi xe nhe'ẽ? he'i. ⁶²—Peẽ ko xe rexa va'erã para'e Nhande Ryke'y tee va'e xe ajeupi jevy aha-vy ramo xe rekwagwe-py. Upéixa xe rexa ramo, xe reja joty arã joty tipo, he'i.

⁶³—Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ko nhane moingove va'e. Ha nhande kwéry katu nhandejéhegwi mba'eve ndajajapói va'e. Ha xe nhe'ẽ katu pehendu ramo opyta pende py'a py'apy-rupi nhe'ẽ marangatu ramo. Pene moingove va'e ave xe nhe'ẽ. ⁶⁴Xe nhe'ẽ pehendu ramo jepe, oĩ joty pene pa'ũ-my xe rerovia e'ỹ va'e, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

Oikwaa voi ra'e kiva'e va'e po ndogweroviái vointe va'erã ra'e íxupe. Kiva'e po omombe'u hesegwa va'erã ra'e ija'e'ỹha-pe oikwaa-ma ra'e ave.

⁶⁵He'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Oĩ pene pa'ũ-my xe rerovia e'ỹ va'e. Upe va'e-gwi ete ha'e kuri peẽ-my, “Ndou mo'ãi avave xe-vy ojéhegwi. Xe Ru, Tou, he'i ramo ae, ou va'erã” ha'e kuri peẽ-my, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

⁶⁶Inhe'ẽ ohendu ramo, heta oĩ íxupe omoirũ va'e ojere íxugwi. Nomoirũsevéi íxupe.

⁶⁷Upe ramo he'i upe doze gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ha xe rejase tipo peẽ ave, he'i.

⁶⁸Ha Simão Pedro katu:

—Oroheja ramo, ndaipóri ore mbo'eharã oroho hagwã ha'e-py, ore Járy. Ne nhe'ẽ ae mante orohendu ramo, oroiko-ma va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive. ⁶⁹Ko'ánga katu orogwerovia tee-ma. Ne mbou tee va'ekwe nipo ra'e Nhandejáry. Nde reko marangatu tee nipo ra'e, he'i íxupe Pedro.

⁷⁰Upe ramo Hesu:

—Xe apoporavo va'ekwe pepyta hagwã doze. Oroporavo ramo jepe, peteĩ pene pa'ũ-my oĩ joty anháy nhe'ẽngenduha, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

⁷¹Upéa he'i ramo omombe'u Simão Iscariotes ra'y Judas-rehe. Hese gwarã nhe'ẽ omombe'u. Ha Judas katu doze hemimbo'e kwéry va'e voi. Indivegwa jepe, omombe'u joty va'erã ija'e'ỹha-pe Hesu rehegwa.

Hesu ryvy kwéry rehegwa nhe'ẽ

7 ¹Ha upe rire katu ndogwatavéi-ma Hesu Judéia yvy-rupi. Upe pygwa judeu kwéry va'e ojukase íxupe. Upéa-gwi ndogwatavéi upe-rupi. Galiléia yvy-rupi ae ogwata oiko-vy. ²Ha upéi katu hi'agwĩ-ma oĩ ogwahẽ hagwã judeu kwéry arete áry, héry va'e Festa dos Tabernáculos, kwarahy ãy-my jaiko ramo peteĩ semana. ³Upe ramo he'i íxupe Hesu ryvy:

—Tereho katu Judéia yvy-py, ne nhe'ẽ renduha ohexa hagwã ne rembiapo, he'i.

⁴—Erejehexa ukase ramo, ani erejapo nhemi ne rembiapo. Nde pu'akaha-rupi, hexapyrã-rupi ne rembiapose ramo, atýra-py katu ejehexa uka, he'i íxupe tyvýry.

⁵Tyvýry jepe ndojeroviáiry joty hese: “Ha'e Cristo voi” nde'íry vyteri gwyke'y-rehe.

⁶Upéi he'i gwyvýry-pe:

—Nogwahẽi vyteri xe óra aha hagwã. Ha peẽ katu napende órai peho hagwã.

Pehose ramo, tapeho mani katu, he'i. ⁷—Ha teko rei ndaija'e'y'i pende-rehe. Ha xe katu aikwaa uka íxupe kwéry hembiao vaikwe-gwi, ndaija'e porãi voi xe-rehe teko rei. ⁸Tapeho katu Jerusalém-my aretegwasu mboete-vy. Ha xe katu nogwahẽi vyteri xe óra aha hagwã. Upéa-gwi ndaha mo'ãi joty, he'i gwyvýry-pe.

⁹Upe rire katu ndohói opyta joty Galiléia-py.

Hesu oho aretegwasu mboete hagwã-py

¹⁰Ha tyvýry oho-ma tenonderã. Aretegwasu mboete hagwã-py oho-ma. Oho rire hikwái, oho ave Hesu. Ha hexapyrã-rupi katu ndohói. Onhemoma ha-rupi ae oho. ¹¹Ogwahẽ e'y ngatu oheka Hesu-pe judeu ruvixa kwéry aretegwasu mboete haty-py:

—Ne'írá vyteri tipo ogwahẽ, he'i oporandu Hesu-rehe.

¹²Ha kente kwéry omombe'u joavy avy hese:

—Hekoha porã va'e ha'e, he'i hese.

Outro he'i:

—Ndaha'ei hekoha porã va'e. Nhane mbotavy rei oiko-vy va'e ae, he'i mo'ã hese.

¹³Ha atýra-py katu Hesu rehegwa nhe'ẽ nomombe'uíry. Hevovo rei onhe'ẽ-vy, judeu ruvixa kwéry-gwi ikyhyje-gwi hikwái.

¹⁴Ha upéi katu oho Hesu upe-py. Aretegwasu mbyte-py oike oho-vy Nhandejáry róga kakwaa-py. Ombo'e upe pygwa-pe. ¹⁵Inhe'ẽ ohendu ramo, opondera hese hikwái:

—Mba'éixa po hi'arandu? he'i hese. —Onhembo'e e'y reheve, oikwaa rei onhe'ẽrã, he'i judeu ruvixa kwéry hese.

¹⁶Onhe'ẽ íxupe kwéry Hesu:

—Ndaha'ei xejéhegwi xe ambo'e. Xe mbouhare rembigwaa uka xe-vy ae amombe'u. Nhandejáry rembiexa uka-py xe-vy ambo'e. ¹⁷Hemimbota ojapose va'e gwive oikwaa va'erã ki-gwi po ou ra'e xe nhe'ẽ, Nhandejáry gwigwa para'e, xejéhegwigwa rei para'e. Nhandejáry gwigwa voínte xe

nhe'êrã. ¹⁸Ojéhegwi onhe'ê va'e onhembotuvixase mba'e. Ha imbouhare-pe ombotuvixase mba'e va'e katu, anhetegwa omombe'u. Ijapu e'ỹ va'e. ¹⁹Pene rembypy Moisés omombe'u va'ekwe ramo jepe pende rekoharã, pene pa'ũ-my ndaipóri tekoha-rupi oiko va'e, he'i. —Upéa-gwi xe jukase voi. Ha naiporãi xe juka, he'i judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

²⁰—Anháy ojepota nde-rehe ra'e, he'i. —Kiva'e nipo nde jukase? he'i íxupe ijaty va'e kwéry.

²¹Upéi Hesu he'i:

—Peteĩ mba'e ajapo va'ekwe hexapyrã-rupi ajapo. Pehexa ramo pepondera joa hese. ²²Ha peẽ katu ndapepytu'u teéiry japytu'uha áry-py. Japytu'uha áry-py ereikytĩ miximi joty nde ra'y pire. Moisés dhe'ê-py ereikytĩ ipire. Ha Moisés nomombe'u ranhéi va'ekwe nhande-vy ko'a-rami nhande rekorã. Nhane rembypy ae omombe'u va'ekwe nhane rekorã. ²³Upéixa ramo japytu'uha áry-py jepe ereikytĩ joty arã ipire Moisés dhe'êgwe apo-vy. Upéa erejapo ramo, eremba'apo joty voi, he'i. —Nderepytu'u teéiry, eremba'apo ave nde. Ha ko'ánga katu xe amohesãimba kuri peteĩ hasy va'e. Japytu'uha áry-py amohesãimba-ma íxupe. Ma'erã po pende poxy xe-vy ra'e upeakwe-rehe? he'i íxupe kwéry. —Peẽ kwéry ave ndapepytu'u teéiry japytu'uha áry-py, he'i íxupe kwéry. ²⁴—Ani ere rei teĩ nde rapixa-rehe, “Hembiapo vai ra'e”. Erehexa porã rire mante ae hembiapo vaikwe, “Hembiapo vai-ma” ere arã hese ra'e, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

Judeu ruvixa kwéry oipyhyse mo'ã Hesu-pe

²⁵Upéixa ramo oĩ Jerusalém pygwa he'i va'e Hesu-rehe:

—Upe va'e hembijukase voi, he'i ojóupe Hesu-rehe. ²⁶—Ha'e ko atýra-py omombe'u. Ha mburuvixa kwéry nombojevýi joty inhe'ê. Ohexa kwaa para'e hese hekoha hikwái. “Ha'e Cristo nhane remiha'arõ va'e” he'i para'e hese hikwái, he'i ojóupe.

²⁷Ha oĩ he'i va'e, “Ojekwaa ramo Cristo, ki-gwi po ojekwaa uka ou-vy va'erã avave ndoikwaái” he'i Cristo, hemiha'arõ va'e-rehe he'i. Upéa-gwi he'i ojóupe:

—Ha upe va'e ae katu, ki-gwi po ou ra'e jaikwaa voi ogwahêha. Upe va'e ndaha'ei nipo Cristo ra'e, he'i mo'ã hese Jerusalém pygwa kwéry.

²⁸Ha upe-ma ramo Nhandejáry róga kakwaa-py oporombo'e jave, onhe'ê hatã Hesu:

—“Jaikwaa voi íxupe. Ki-gwi po ou ra'e jaikwaa voi ogwahêha” peje mo'ã xe-rehe, he'i. —Xe katu ndajúi va'ekwe xe dhe'ê-py. Oime voi xe mbouhare. Ha'e Nhandejáry tee va'e. Peẽ katu ndapeikwaái íxupe. ²⁹Xe ae aikwaa íxupe. Íxugwi-ma aju va'ekwe. Ha'e xe mbou va'ekwe. Upéa-gwi aikwaa voi íxupe, he'i ójehe íxupe kwéry Hesu.

³⁰Inhe'ê ohendu ramo, oipyhyse mo'ã íxupe hikwái. Ha nogwahêi vyteri oipyhy hagwã óra. Upéa-gwi ndoipyhyi vyteri íxupe. ³¹Heta oĩ jepe ojerovia va'e hese:

—Heta hembiaapo porã va'ekwe Hesu. Opu'akaha-py, hexapyrã-rupi hembiaapo, he'i. —Ojehexa uka ramo Cristo nhane remiha'arõ va'e, hetave íxugwi ndojapo mo'ãi va'erã voi. Ha'e nipo Cristo voi ra'e, he'i ojôupe ojerovia va'e hese.

Mburuvixa kwéry he'i oipyhy hagwã Hesu-pe

³²Upe ramo kente kwéry omombe'u joavy avy Hesu-rehe. Inhe'ẽ ohendu ramo he'i oipyhy hagwã íxupe pa'i ruvixa kwéry ndive fariseu kwéry. Oipyhy uka gwĩ Nhandejáry róga kakwaa-rehe onhangareko va'e polícia kwéry-pe mo'ã.

³³Upe-ma ramo Hesu he'i:

—Ndaxe are mo'ãi ne ndive aiko-vy. Upe rire katu aha jevy-ta xe mbouhare ha-py. ³⁴Peẽ xe reka va'erã ha ndaxe topa mo'ãi. Ndikatúi peju va'erã xe aha hagwã-py, he'i ójehe judeu ruvixa kwéry-pe.

³⁵Upéi oporandu ojôupe hese hikwái:

—Upe va'e mamopy po oho-ta jatopa e'ỹ hagwã-py íxupe? Oho-ta para'e oiko hagwã judeu kwéry pa'ũ-my grego yvy-py oiko va'e pa'ũ-my? Ombo'e-ta para'e nhande kwéry e'ỹ va'e, grego kwéry va'e-pe? he'i. ³⁶—He'i kuri nhande-vy: “Peẽ xe reka reka-ta ha ndaxe topa mo'ãi” he'i. Upéi he'i, “Ndikatúi peju va'erã xe aha hagwã-py” he'i. Upéa he'i ramo, mbava'e-pe po he'i, he'i oporandu-vy ojôupe.

“Xe reroviaha py'apy gwive osẽ oho-vy va'erã yvu ramigwa” he'i Hesu

³⁷Areteguasú áry paha-py, iporã ete va'e-py, onhembo'y-ma Hesu. Hatã onhe'ẽ. Enterove ohendu hagwã-rami onhe'ẽ:

—Ijy'uhéi va'e gwive tou katu xe ha-py hoy'u hagwã, he'i. —Ijy'uhéi va'e ouse va'e-rami y-py hoy'u hagwã, taxe moirũ katu xe moirũse va'e gwive, he'i. ³⁸—Xe-rehe ojerovia va'e gwive, ipy'apy gwive osẽ oho-vy va'erã yvu ramigwa hapixa pegwarã. Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i ójehe omombe'u-vy Hesu.⁹

³⁹Yvu ramigwa he'i ramo, Nhe'ẽ Marangatu tee va'e-pe ae he'i. Entéro jajerovia hese va'e-pe gwive Nhe'ẽ Marangatu tee va'e hemime'ẽrã ae. Ne'írá omano Hesu oikove jevy hagwã onhembotuvixa mba'e hagwã. Upéa-gwi nome'ei vyteri Nhe'ẽ Marangatu tee va'e nhande-vy gwarã.

Kente kwéry omombe'u joavy avypa Hesu rehegwa nhe'ẽ. Ndogwerojojái inhe'ẽ

⁴⁰Hesu nhe'ẽ ohendu ramo, oĩ he'i va'e hese:

—Upe va'e ko Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ou va'erã va'ekwe voi, he'i Hesu-rehe.

⁴¹Oĩ outro he'i va'e:

—Upe va'e ko Cristo nhane remiha'arõ va'e voi, he'i.

Oĩ ave outro he'i va'e:

—Cristo ndaha'úi ou va'erã va'ekwe Galiléia-gwi, he'i mo'ã. ⁴²—Ha'e ae ko myamyri Davi remiarirõ voi, he'i. —Belém-gwi ou va'erã va'ekwe.

⁹7.38 Ez 47.1; Zc 14.8

Davi oiko hagwe-gwi ou va'erã va'ekwe. Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê, he'i hese hikwái.^r

⁴³Upéixa ramo omombe'u joavy avypa hesegwa nhe'ê. Ndogwerojojái inhe'ê hikwái. ⁴⁴Oĩ oipyhyse va'e mo'ã íxupe. Ha ndoipyhýi joty íxupe.

Mburuvixa kwéry ndojeroviái Hesu-rehe

⁴⁵Ha upéi katu ou jevy imondohare-pe gwĩ Nhandejáry róga kakwaa-rehe onhangareko va'e polícia. Ha pa'i ruvixa kwéry fariseu kwéry ndive oporandu polícia-pe:

—Ma'erã po ndereipyhýi íxupe heru-vy? he'i oporandu-vy.

⁴⁶Ha polícia katu he'i:

—Ha'eixagwa ndoikói onhe'ê porã va'e. Onhe'ê porã tee voi, he'i mburuvixa-pe.

⁴⁷He'i fariseu kwéry polícia-pe:

—Penhembotavy nipo ra'e peẽ ave, he'i. ⁴⁸—Ndojeroviái hese mburuvixave. Fariseuve ndojeroviái hese ave. ⁴⁹Teko rei katu nhande rekoha-rupi oiko e'ỹ va'e, ha'e kwéry anho ojerovia-ma hese. Ha gwĩ teko rei-rehe he'i vai-ma Nhandejáry, he'i mo'ã hese fariseu kwéry.

⁵⁰Ha peteĩ ipa'ũ-my oĩ va'e ndojohu porãi inhe'ê. Héry va'e Nicodemos. Pyhare onhomongeta ra'e Hesu ndive. Áy katu he'i hese:

⁵¹—“Hembiapo vai ra'e” ja'e ramo hese nhamonhe'ê ranhe e'ỹ reheve íxupe ndajaikóiry tekoha-rupi. Jaikwaa e'ỹ reheve hembiapokwe, “Hembiapo vai ra'e” ja'e ramo ave, tekoha-rupi ndajaikói voi ave, he'i mburuvixa kwéry-pe Nicodemos.

⁵²—Nde Galiléia gwigwa para'e, he'i íxupe. —Emonhe'ê nhe'ê katu Nhandejáry kwatia nhe'ê. Ndaipóri Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety Galiléia-gwi ou va'erã. Upéa ereikwaa porã hagwã emonhe'ê katu, he'i Nicodemos-pe hikwái.

⁵³Upe ramo mburuvixa kwéry ohopa jevy oje'ói-vy. Peteĩ teĩ jevy oje'ói hikwái. Gwóga gwóga-rupi oje'oipa jevy hikwái.

“Ko va'e kunha orojohu íxupe kuri oména e'ỹ ndive oiko jave” he'i

8 ¹Ha Hesu katu osẽ oho-vy Oliveiras yvyaty-py. Upe-py oke. ²Iko'ẽ-my oike jevy Jerusalém tetã-my. Nhandejáry róga kakwaa-py oike. Oike rire upe-py, enterove va'e ou henda-py. Upe-ma ramo ogwapy-ma ombo'e hagwã íxupe kwéry. ³Ha escriba kwéry fariseu kwéry ndive ogwenogwahẽ heru-vy kunha-pe. Upéi entéro va'e pa'ũ-my omoĩ íxupe hikwái. ⁴He'i Hesu-pe hikwái: —Porombo'eháry, ko va'e kunha orojohu íxupe kuri oména e'ỹ ndive oiko jave, he'i. ⁵—Koixagwa kunha-pe gwive iporã ita-py jajapi jajuka hagwã he'i va'ekwe Moisés amyri nhane rekorã mombe'u-vy, he'i Hesu-pe. —Ha ãy emombe'u katu ore-vy ne nhe'ê, he'i. —Mbava'e tipo ere-ta hese? he'i íxupe kunha-rehe.

⁶Upéa he'i oipota-gwi mo'ã Hesu ojavy onhe'ê kunha-rehe. Ombojase mo'ã hese hikwái, “Ojejavy-ma Hesu” he'i hagwã mo'ã hese hikwái. Ha ha'e katu okirirĩ joty íxugwí. Ojeayvy ohai rei joty yvy oĩ-vy. Okwã-my ohai yvy oĩ-vy.

⁷—Mbava'e tipo erejapo uka-ta hese? he'i jevy jevy oporandu-vy íxupe. Upe-ma ramo onhembo'y-ma oĩ-vy. He'i:

—Pene pa'ũ-my ojejavy e'ý va'e tojapi ranhe katu íxupe, he'i íxupe kwéry Hesu.

⁸Upéa he'i rire ojeayvy jevy. Ohai jevy ikwã-my yvy. ⁹Itujave va'e ranhe osê oho-vy ojóupe, tenonderã voi ha'e osê oho-vy. Upéixa-gwi Hesu anho jevy-ma opyta. Ha upe kunha katu onhembo'y oĩ-vy hendive.

¹⁰Upe ramo hovayva-ma Hesu. He'i:

—Mamo tipo oje'oipa hikwái? he'i. —Ndopytái tipo peteĩ jepe he'i hagwã “Iporã ojejuka ko kunha” he'i hagwã nde-rehe? he'i kunha-pe.

¹¹—Peteĩ jepe ndopytáiry, porombo'eháry, he'i íxupe kunha.

Upéi he'i kunha-pe:

—Xe nda'e mo'ái ave nde-rehe, “Iporã ojejuka ko kunha” nda'e mo'ái nde-rehe, he'i íxupe Hesu. —Ha tereho katu. Anive katu erejajavy teĩ, he'i ae kunha-pe Hesu.

“Xe ko yvypóry kwéry-pe pytũ-rupi oiko va'e-rami va'e-pe ahesape va'e” he'i

¹²Ha upéi katu Hesu he'i jevy upe pygwa-pe:

—Xe ko gwí pytũ-my oiko vérami va'e-pe ahesape va'e, he'i. —Xe moirũ va'e gwive ndoikói va'erã pytũ-rupi. Arakatu-rupi ae meme oiko va'erã Nhandejáry ndive, he'i upe pygwa-pe Hesu.

¹³Ha fariseu kwéry katu he'i íxupe:

—Ndejehegwigwa rei mante eremombe'u-ma. Nde apu rei eremombe'u-vy, he'i íxupe mo'ã.

¹⁴Ha Hesu he'i:

—Ndaxe apúi voi, he'i. —Ha peẽ katu ndapeikwaái voi ki-gwi po aju ra'e. Kipy po aha jevy va'erã peẽ ndapeikwaái voi ave. Ha xe katu aikwaa voi xe aju hagwe. Xe aha hagwã aikwaa voi ave. Upéa-gwi xejehegwigwa amombe'u ramo jepe, anhetegwa joty amombe'u. Naxe apúi voi, he'i. ¹⁵—Ha peẽ pene akã gwigwa rei pemombe'u. “Ko va'e hembiaapo porã va'e. Upe va'e hembiaapo vai va'e” peje mo'ã ramo, peje rei-ma peẽ. Pene akã gwigwa rei mante pemombe'u. Peiporavo vérami mo'ã. Ha xe pene nhe'ê-rami namombe'úiry voi. Xe nda'e refry pende rekoha-rehe, he'i. ¹⁶—Amombe'u ramo ae peẽ-my, anhetegwa tee voi amombe'u joty. Naxe anho refry amombe'u. Xe Ru xe mbouhare ave omombe'u, he'i. ¹⁷—Pejeapysaka katu myamyri Moisés he'i va'ekwe-rehe, kwatia-rehe omoĩ va'ekwe-rehe. He'i va'ekwe peẽ-my:

“Mokõive ogwerojoja voi onhe'ê ramo, mba'e tee voi omombe'u” he'i pene rekorã mombe'u-vy. ¹⁸Xe amombe'u va'e xejehegwigwa. Ha xe Ru xe mbouhare xe mombe'u va'e ave. Ha ijoja voi ore nhe'ê. Upéa-gwi mba'e tee voi oromombe'u va'e, he'i fariseu kwéry-pe Hesu.

¹⁹Upe va'e he'i-gwi:

—Kipy oĩ nde Ru? Kipy oĩ nde Ru? he'i íxupe hikwái oporandu-vy.
He'i fariseu kwéry-pe:

—Naxe kwaái voi peẽ. Ndapeikwaái xe ae xe rekoha. Xe Ru ndapeikwaái ave. Ha xe kwaa ramo ra'e katu, xe Ru-pe ave peikwaa arã ra'e, he'i fariseu kwéry-pe Hesu.

²⁰Upéa he'i omombe'u, Nhandejáry róga kakwaa-py ombo'e jave. Pirapire omboyru haty-py ombo'e jave, he'i upéa. Ha nogwahêi vyteri ojuka hagwã áry. Upéa-gwi ndoipyhýi íxupe heraha-vy avave.

“Napegwahêi va'erã peho-vy xe aha hagwã-py” he'i

²¹Ha upéi katu he'i judeu kwéry-pe:

—Xe aha va'erã pendéhegwi. Aha rire xe reka rei va'erã peiko-vy. Xe reka ramo jepe, pemano joty va'erã. Pende py'a ky'a reheve pemano va'erã. Napegwahêi va'erã xe ho ha-py, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

²²Upe ramo he'i ojóupe hikwái:

—“Napegwahêi va'erã peho-vy xe aha hagwã-py” he'i kuri ore-vy. Ha'e voi ojeahéi-tapa ójehe ra'e? he'i mo'ã hese ojóupe hikwái.

²³Upéi ha'e voi he'i:

—Peẽ yvy pygwa voi. Ha xe katu yváy pygwa. Peẽ teko rei rekoha-rupi peiko va'e. Ha xe katu hemimbota-rupi ndaikói va'e, he'i. ²⁴—Pende py'a ky'a reheve pemano va'erã, ha'e kuri peẽ-my. Xéjehe ha'e va'e ndaperoviái ramo, pemano va'erã voi pende py'a ky'a reheve, he'i judeu kwéry-pe.

²⁵Upe ramo he'i íxupe hikwái:

—Nde ko ma'erã tipo upéixa ere? Kigwigwa po nde? he'i oporandu-vy íxupe.

—Upéa amombe'u meme va'e peẽ-my, he'i. ²⁶—Heta pende rehegwa nhe'ẽ xe amombe'u va'erã. Heta pende rekoha vai rehegwa nhe'ẽ xe amombe'u va'erã. Napehendúi ramo jepe xe nhe'ẽ, anhetegwa va'e joty amombe'u. Ha xe mbouhare anhetegwa va'e omombe'u va'e. Xe Ru nhe'ẽ ahendu va'e gwive amombe'u entéro yvypóry-pe gwive, he'i judeu kwéry-pe.

²⁷Upéa he'i ramo, Gwu rehegwa nhe'ẽ omombe'u. Ha judeu kwéry katu ndoikwaái voi inhe'ẽ. Naimba'ereroviái voi.

—Kiva'e po imbouhare, he'i ojóupe.

²⁸Upéixa ramo he'i jevy judeu kwéry-pe:

—Xe ko Nhande Ryke'y tee va'e. Xe rupi rire xe moĩ-vy kurusugwasu-rehe xe juka hagwã, “Anhetegwa nipo ra'e he'i va'e ójehe” peje va'erã xe-rehe. “Ojehegwínte mba'eve ndojapói nipo ra'e. Túvy ombo'e íxupe va'ekwe mante omombe'u nipo nhande-vy ra'e” peje va'erã xe-rehe, he'i.

²⁹—Xe mbouhare remimbota ajapo meme va'e. Upéa-gwi xe mbouhare naxe rejái xe anho. Xe moirũ meme voi oiko-vy, he'i judeu kwéry-pe.

³⁰Ha henduha heta oĩ hese ojerovia va'e.

“Xe oromoingo ramo Nhandejáry ra'y ramo, ndapeikói va'erã anháy rembigwái-rami” he'i

³¹Upéa-gwi he'i judeu kwéry-pe gwĩ hese ojerovia va'e-pe:

—Xe nhe'ẽ pehendú ramo peiko-vy, xe remimbo'e tee ramo peiko, he'i.

³²—Upéixa xe remimbo'e ramo peiko ramo, peikwaa va'erã anhetegwa va'e. Upe ramo peẽnte-ma pemanda va'erã pendéjehe, he'i judeu kwéry-pe, hese ojerovia va'e-pe.

³³He'i íxupe hikwái:

—Myamyri Abraão ko nhane rembypy voi. Avave nomandái va'e nhande-rehe, he'i. —Ma'erã ere kuri ore-vy, “Pendejehẽnte-ma pemanda va'erã” he'i íxupe.

³⁴Upéi he'i jevy judeu kwéry-pe:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Ojevavy va'e gwive hekoha porã hagwã ndaipu'akái ójehe. Anháy rembigwái-rupi oiko-gwi, nomandái ójehe. Ha naiporái jaiko anháy rembigwái ramo. Iporãve jaiko Nhandejáry re'yí ramo. ³⁵Nhane irũ memerã voi nhande re'yí ha nhane rembigwái katu ndaha'ei nhande re'yí-rami. Nhamosẽse ramo, nhamosẽ íxupe oho hagwã. ³⁶Ha xe ko Nhandejáry ra'y voi. Upéa-gwi xe oromoingo ramo Nhandejáry ra'y ramo, ndapeikói va'erã anháy rembigwái-rami, hembiaPOSE e'y va'e vérami. Nomandavéi va'erã pende-rehe anháy. Pende pu'aka va'erã pendéjehe ani pejevavy hagwã. Nhandejáry ra'y ramo peiko meme va'erã. Nomandavéi va'erã avave pende-rehe, he'i. ³⁷—Ha Abraão katu pene rembypy voi. Aikwaa upéa. Ha hemiarirõkwe ramo jepe, ndapeikói heko-rupi. Xe jukase joty voi peiko-vy, napehenduséi xe nhe'ẽ-gwi. Upéa-gwi xe jukase joty peẽ peiko-vy, he'i íxupe kwéry. ³⁸Xe ko amombe'u va'e xe-vy ohexa uka va'ekwe xe Ru. Ha peẽ katu pejapo va'e peẽ-my he'i va'ekwe pende ru, he'i judeu kwéry-pe.

³⁹Upéi he'i hikwái:

—Abraão ko ore ru tee voi, he'i íxupe.

He'i jevy judeu kwéry-pe:

—“Abraão ore ru tee voi” peje kuri xe-vy. Aipo ramo ma'erã ndapeikói Abraão reko-rupi? he'i. ⁴⁰—Nhandejáry remimombe'ukwe xe-vy, anhetegwa tee va'e, amombe'u ramo jepe peẽ-my, xe jukase joty peẽ peiko-vy. Ha pende reko-rupi ndoikói va'ekwe Abraão, he'i. ⁴¹—Pende ru reko-rupi ae peiko peẽ, he'i judeu kwéry-pe.

Upéi ha'e kwéry he'i:

—Ore sy naimemby reíry va'ekwe. Nhandejáry ha'e anho ore Ru va'e. Ore kwéry ta'yry tee, he'i íxupe.

⁴²Upéi ha'e he'i:

—Nhandejáry-gwi aju va'ekwe. Nhandejáry gwigwa voi xe. Xe ae xe nhe'ẽ-py ndajúi va'ekwe. Nhandejáry nhe'ẽ-py ae aju va'ekwe. Upéa-gwi Nhandejáry pende Ru ramo oiko ramo ra'e, xe rayhu arã peẽ ra'e. ⁴³Ma'erã po ndapeikwaái xe nhe'ẽ. Napehenduséi voi xe nhe'ẽ. Upéa-gwi ndapeikwaái

voi xe nhe'ẽ, he'i. ⁴⁴—Anháy ruvíxa ra'y voi peẽ, he'i. —Pende ru voi anháy. Peiko voi katu hemimbota-rupi. Yma ete gwive ko'ánga ete peve nhande jukase va'e voi. Anhetegwa tee va'e-rehe nopenái voi. Upéa-gwi anhetegwa va'e omombe'u e'ỹ va'e voi. Ha'e ijapu va'e. Ijapu va'e gwive ru ave. Upéa-gwi ojehegwínte ijapu. Gweko-rupi meme oiko. Ijapuse-gwite ijapu, he'i. ⁴⁵—Xe katu anhetegwa tee va'e amombe'u va'e. Upéa-gwi xe remimombe'u ndaperoviái peiko-vy. Ha peẽ katu anháy reko-rupi peiko-gwi ndaperoviái xe remimombe'u, he'i. ⁴⁶—Kiva'e po pene pa'ũ-gwi he'i-ta xe-rehe, “Ipy'a ky'a nipo Hesu ra'e ojejavy-gwi?” Ha “Ojejavy ko ra'e” he'i va'erã xe-rehe, ndoikóiry. Upéixa ramo peikwaa ramo xe remimombe'u anhetegwa tee ramo, ma'erã katu ndaxe reroviaséiry, he'i. ⁴⁷—Nhandejáry re'ýi gwive ohendu inhe'ẽ. Ha peẽ katu ndaha'úi Nhandejáry re'ýi. Upéa-gwi napehenduséi voi inhe'ẽ, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

**Ne'írá vyteri myamyri Abraão oiko ramo, xe
Nhandejáry ramo aiko-ma voi va'ekwe**

⁴⁸Upe-ma ramo he'i íxupe judeu kwéry:

—Nde ko ore kwéry e'ỹ va'e, Samaria pygwa va'e nipo ra'e. Anháy nipo ra'e ojepota nde-rehe oro'e hagwe-rupi ra'e, he'i mo'ã íxupe.

⁴⁹—Ndojepotáiry voi tei kuri xe-rehe anháy, he'i judeu kwéry-pe. —Xe Ru-pe amboete va'e. Ha peẽ xe mboete e'ỹ ramo, napemboetéi íxupe.

⁵⁰Nanhemboete ukái voi teko rei-pe. Ha peẽ xe mboete e'ỹ ramo jepe oĩ joty xe mboeteseharã. Anhetegwa va'e xe amombe'uha oikwaa voi. ⁵¹Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Xe nhe'ẽ renduha gwive nomano mo'ávúi-ma. Oiko va'erã opa e'ỹ reheve Nhandejáry ndive, he'i judeu kwéry-pe.

⁵²Upe ramo he'i íxupe hikwái:

—Anháy ojepota-ma nipo nde-rehe oiko-vy ra'e. Anhete teegwa-ma, he'i mo'ã. —Ojepota-ma nde-rehe anháy. Oroikwaa-ma voi ojepotaha nde-rehe anháy. Omano va'ekwe Abraão. Omano va'ekwe ave Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety kwéry. Omano ramo jepe, “Xe nhe'ẽ renduha gwive nomano mo'ávúi-ma” ere kuri ore-vy. Ojepota-ma voi nde-rehe oiko-vy ra'e anháy, he'i mo'ã Hesu-pe. ⁵³—Omano-ma voi va'ekwe nhane ramói myamyri Abraão. Ha Abraão enterove remimboete voi. Ha nde erenhemboete ukaseve mo'ã tipo ereiko-vy? Myamyri Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety omano-ma voi va'ekwe ave. Erenhemonhandejáry ra'anga anga rei nipo ra'e, he'i íxupe judeu kwéry.

⁵⁴Upéi Hesu he'i judeu kwéry-pe:

—“Tuvixave va'e mba'e voi xe” ha'e ramo xéjehe, nanhemboete teíry arã ra'e. Ha xe mboete va'e xe Ru. Upe va'e, “Ore Járy” peje mo'ã hese, he'i. ⁵⁵—Nhandejáry kwaa e'ỹha peẽ. Xe katu aikwaa voi íxupe. “Xe ndaikwaáiry íxupe” ha'e ramo, xe apu-tama xe ave. Pende reko-rupima xe aiko arã ra'e. Ha Nhandejáry kwaaha xe. Aikwaa voi íxupe. Ahendu va'e inhe'ẽ, he'i. ⁵⁶—“Nhandejáry ra'y áry ahexa va'erã” he'i ojúpe myamyri

Abraão xe-rehe va'ekwe. Upéa-gwi ovy'a eterei va'ekwe. Upéi xe ajehexa ukaha áry ohexa rire, ogwerohory hembixagwe, he'i judeu kwéry-pe.

⁵⁷Ha'e kwéry he'i:

—Ne'írá eremboty cinqüenta ro'y. Ma'erã po ere kuri ore-vy, “Myamyri Abraão-pe ahexa va'ekwe” ere kuri? he'i íxupe hikwái.

⁵⁸—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e, he'i. —Ne'írá vyteri myamyri Abraão oiko ramo imitã ramo, xe Nhandejáry ramo aiko-ma voi va'ekwe, he'i judeu kwéry-pe.

⁵⁹Upe-ma ramo ojapi hagwã mo'ã íxupe oheka heka-ma ita. Oipyhy pyhy ojuka hagwã mo'ã íxupe. Ha Hesu okanhy onhemo'ã íxugwi kwéry. Upéi osê oho-vy íxugwi kwéry Nhandejáry róga kakwaa-gwi.

Hesu ombohesa hesapyso e'ỹ va'e-pe

9 ¹Ha upéi katu oho ogwata-vy Hesu. Ogwata jave ohexa peteĩ hesapyso e'ỹ va'e-pe. Imitã gwive ndahesapysóiry va'e. ²Ohexa ramo, oporandu Hesu-pe hemimbo'e:

—Mba'e-gwi upe va'e ndahesapysóiry va'e imitã gwive, porombo'eháry? Ha'e ojejavý-gwi para'e. Ojejavý-gwi para'e túvy isy ave? he'i íxupe oporandu-vy.

³Upéi Hesu he'i íxupe:

—“Upe va'e hesa e'ỹ va'e ojejavý-gwi para'e, túvy isy ave ojejavý-gwi para'e, onase hesa e'ỹ reheve” peje mo'ã. Ha ndaupéixairy, he'i. —Hesapyso e'ỹ va'e ae hembiaapo porã hagwã íxupe Nhandejáry hexapyrã-rupi. ⁴Áry ramo jajapo katu xe mbouhare rembiapo. Ou va'erã pyhare. Pytũ jave ndikatúi omba'apo avave. Áy ome'ẽ nhamba'apo. Ha nhamba'apo e'ỹ va'erã óra-py, nanhamba'apo mo'ávái-ma va'erã, he'i ójehe. ⁵—Xe aime jave ko yvy ári, yvypóry kwéry-pe, pytũ-rupi oiko va'e-rami va'e-pe ahesape va'e, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

⁶Upéa he'i rire, onygwõ yvy-py ombotuju hagwã gwendy-py. Ombotuju rire katu omona-ma hesa e'ỹ va'e resa-rehe.

⁷—Tereho katu Siloé ykwa-py ejehesahéi, he'i hesa e'ỹ va'e-pe. Y ojereru va'ekwe-pe he'i Siloé.

Ha upéi katu oho ojehesahéi. Hesapyso porã-ma oukwe-vy. ⁸Ha hapixa kwéry, imba'ejerure oĩ-vy ramo hexaháry ave he'i ojóupe:

—Kiva'e tipo upéa? he'i. —Ogwapy va'evy va'ekwe ko upéa kwimba'e. Omba'e repyrã-rehe ojerure rure va'ekwe. Ha áy hesapyso-ma nipo ra'e, he'i ojóupe hese hikwái.

⁹—Ha'e voi —oĩ he'i va'e hese. —Imba'ejerure va'ekwe hesapyso voi ra'e áy, he'i. Outro kwéry he'i hese:

—Ndaha'ái. Ijogwaha rei upe va'e, he'i mo'ã hese.

Ha ha'e voi katu he'i:

—Xe mba'ejerure va'ekwe voi xe, he'i ójehe.

¹⁰Upe ramo he'i íxupe hikwái:

—Mbava'e tipo erejapo nde resa-rehe erehexa porã hagwã? he'i oporandu-vy.

Ha ha'e he'i:

¹¹—Hesu héry va'e ombotuju kuri yvy omoĩ xe resa-rehe. Upéi, “Tereho katu Siloé ykwa-py ejehesahéi” he'i xe-vy. Upe ramo aha ajehesahéi xe resapyso-ma, he'i íxupe kwéry.

¹²—Kipy oime Hesu? he'i íxupe hikwái.

—Ndaikwaáiry kipy po oĩ, he'i íxupe kwéry.

“Mba'éixa ne mbohesa ra'e?” he'i íxupe judeu ruvixa kwéry

¹³⁻¹⁴Ha upéi katu hesapyso e'ỹ va'ekwe ojereru fariseu kwéry renda-py. Ndojohu porãi ra'e Hesu rembiapo fariseu kwéry:

—Japytu'uha áry-pyte ombotuju Hesu hesapyso hagwã, he'i ojóupe fariseu kwéry.

¹⁵Upéa-gwi oporandu íxupe:

—Mba'éixa pa nde resapyso jevy-ma? he'i íxupe fariseu kwéry.

—Xe resa-rehe omoĩ kuri tuju. Upéi aha ajehesahéi xe resapyso-ma, he'i fariseu kwéry-pe.

¹⁶Upe ramo omombe'u joavy avy ojóupe fariseu kwéry:

—Hesu ko japytu'uha áry reko-rupi ndoikóiry. Upéa-gwi Nhandejáry nhe'ẽ e'ỹ-py hembiapo, oĩ he'i va'e hese.

Ha outro fariseu he'i:

—Hesu hexapyrã-rupi hembiapo porã va'e. Ma'erã, “Ojejavy ra'e” peje hese mo'ã? he'i ojóupe hese hikwái.

Upéixa ramo omombe'u joavy avy ojóupe Hesu-rehe. ¹⁷Upéa-gwi oporandu jevy hesapyso e'ỹ va'ekwe-pe:

—Mba'eixagwa hekoha va'e tipo nde resa apohare? he'i. —Emombe'u katu ore-vy hesegwa, he'i íxupe fariseu kwéry.

—Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety voi upe va'e, he'i fariseu kwéry-pe.

¹⁸“Xe resapyso-ma” he'i ramo, ndogweroviái inhe'ẽ judeu ruvixa kwéry. Upéa-gwi ohenói uka hesapyso e'ỹ va'ekwe ru-pe. Isy-pe ohenói uka ave ou hagwã.

¹⁹Ogwahẽ ramo, oporandu túvy-pe isy-pe ave:

—Nde ra'y tipo upe va'e, he'i túvy-pe. —Imitã gwive ndahesapysóiry va'e peje hese va'e? Mba'éixa tipo ohexa oiko-vy? oporandu túvy-pe isy-pe ave.

²⁰He'i judeu ruvixa kwéry-pe:

—Ko va'e katu aikwaa voi xe ra'y teeha. Imitã gwive hesapyso e'ỹha aikwaa voi, he'i. ²¹—Ha ndoroikwaái mba'éixa po ohexa ãy. Kiva'e po ombohesa ra'e íxupe ndoroikwaái ave. Ha xe ra'y-pe katu peporandu peikwaa hagwã. Naimitávériy-ma voi xe ra'y. Ójehe gware omombe'u va'erã peẽ-my, he'i judeu ruvixa kwéry-pe.

²²Upéa he'i ikyhyje-gwi judeu ruvixa-gwi. Onhombo'e ra'e ojóupe judeu ruvixa kwéry:

—“Cristo, nhane remiha'arõ va'e voi Hesu” he'i va'e gwive, nhamosẽ katu ojeporahéi haty haty-gwi, he'i ojóupe.

Upéa-gwi ikyhyje voi túvy isy ave. Upéa-gwi he'i: ²³“Naimitávériy-ma voi xe ra'y. Ójehe gware omombe'u va'erã peẽ-my” he'i judeu kwéry-pe túvy isy ave.

²⁴Upéa he'i-gwi:

—Eju katu, he'i jevy hesapyso e'ỹ va'ekwe-pe judeu ruvíxa kwéry. —Ore kwéry ko oroikwaa voi pe kwimba'e Hesu héry va'e ojejavy javyha. Upéa-gwi etima porã katu Nhandejáry-pe nde resapyso jevymaha-rehe, he'i íxupe judeu ruvíxa kwéry.

²⁵—Ojejavy va'e para'e pe kwimba'e. Tapa ojejavy e'ỹ va'e. Xe ndaikwaáiry. Ha peteĩ mba'e xe aikwaa. Kwehe ndaxe resáiry va'e xe. Áy katu xe resa-ma voi. Áy katu ahexa porã-ma, he'i judeu ruvíxa kwéry-pe.

²⁶Upe ramo he'i íxupe hikwái:

—Mbava'e tipo ojapo nde-vy ra'e ne mbohesa hagwã? he'i. —Mba'éixa tipo ne mbohesa hagwã ra'e? he'i jevy íxupe judeu ruvíxa kwéry.

²⁷—Ma'erã po pehenduse jevy? Napehenduséi kuri xe remimombe'u peẽ-my. Peikose para'e Hesu remimbo'e ramo peẽ ave, he'i judeu ruvíxa kwéry-pe.

²⁸Upe-ma ramo ipoxy-ma íxupe. Onhe'ẽ rei rei-ma íxupe:

—Hesu remimbo'e voi nde. Ha ore kwéry katu Moisés remimbo'e voi, he'i. ²⁹—Nhandejáry remimombe'ukwe nipo araka'e Moisés-pe. Ha ki-gwi po ou Hesu ra'e ndoroikwaáiry, he'i íxupe judeu ruvíxa kwéry.

³⁰Upe ramo ha'e he'i:

—Apondera voi pende-rehe. Hesu xe mbohesa ramo jepe, ki-gwi po ou ra'e ndapeikwaái joty, he'i. ³¹—Nhandejáry rekoha jaikwaa voi. Ojejavy va'e-pe gwive ndohexa mo'ãi. Ha imboeteha gwive katu hemimbota apoha ave, upe va'e-pe ohexa va'erã, he'i. ³²—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Ko yvy nhepyrũ gwive áy ete peve, “Hesapyso-ma imitã gwive hesa e'ỹ va'e” nde'íry va'e, he'i. ³³—Ojéhegwi mba'eve ndojapói va'e Hesu. Xe mbohesa-ma kuri. Nhandejáry remimbou voi nipo ra'e Hesu, he'i judeu ruvíxa-pe.

³⁴Upe nhe'ẽ ohendu-ma ramo ipoxy-ma hikwái:

—Nde py'a ky'apa-ma reheve ereiko va'ekwe. Upéa-gwi naiporãi voi nde ore mbo'e, he'i hesapyso e'ỹ va'ekwe-pe judeu ruvíxa.

Upe rire omosẽ íxupe:

—Anive ereike teĩ ojeporahéi haty haty-rupi, he'i íxupe judeu ruvíxa kwéry.

“Hi'arandu e'ỹ va'e aipota hesapysomaha va'e-rami oiko” he'i Hesu

³⁵Ha upéi katu:

—Omosẽ ra'e hesapyso va'ekwe-pe judeu ruvíxa, he'i Hesu-pe.

Upéa-gwi oho oheka íxupe Hesu. Otopa ramo, he'i:

—Erejerovia-ma tipo nde ereiko-vy Nhande ryke'y tee va'e-rehe, he'i oporandu-vy íxupe.

³⁶—Kiva'e po ndaikwaái, porombo'eháry, ajerovia-ma hagwã hese, he'i Hesu-pe.

³⁷—Erehexa-ma ereĩ-vy íxupe. Xe voi, he'i ójehe. —Pende ryke'y tee va'e xe voi nde-vy anhe'ẽ va'e, he'i íxupe Hesu. ³⁸—Ajerovia-ma nde-rehe, xe Járy, he'i íxupe.

Gwetypy'ã-rehe onhesũ omboete-vy íxupe.

³⁹Ha upéi katu he'i upe pygwa-pe Hesu:

—Ko yvy-py aju va'ekwe ojekwaa hagwã yvypóry kwéry rekoha, ipy'a-py oĩ va'e ojekwaa hagwã. Hesapyso e'ỹ va'e-rami voi oiko hi'arandu e'ỹ va'e. Aipota hesapyso-ma va'e-rami oiko hikwái. Ha, “Nhane arandu va'e” he'i ra'anga anga rei va'e katu, aipota hi'arandu e'ỹha enterove ohexa.

Upéa-gwi aju va'ekwe ko yvy ári, he'i upe pygwa-pe Hesu.

⁴⁰Oĩ fariseu kwéry va'e hendive oĩ va'e, upéa ohendu va'e:

—“Pene arandu e'ỹ peẽ ave” ere tipo ra'e kuri ore-vy ave, he'i oporandu-vy íxupe.

⁴¹—Pende resapyso e'ỹ va'e-rami peiko ramo ra'e, ndaiky'ái arã ra'e pende py'a. Äy katu, “Ore resapyso va'e-rami ore arandu porã va'e” peje mo'ã pendéjehe. Upéa-gwi pende apu-gwi, iky'a-ma voi oĩ-vy pende py'a, he'i fariseu kwéry-pe Hesu.

Arandu rehegwa nhe'ẽ omombe'u Hesu ovexa rehegwa nhe'ẽ-rami

10 ¹Ha upéi katu he'i jevy upe pygwa-pe Hesu:

—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Jaíke ramo xikéro-py ovexa oĩ ha-my, okẽ-rupi jaíke va'e. Ha imondaháry oporosakeahaty va'e ave katu okẽ-rupi ndoikéiry. Ojeupi ae ohasa xikéro ári-rupi oíke hagwã ovexa oĩ ha-my, he'i. ²—Ha okẽ-rupi oíke va'e katu ovexa rerekwa voi, he'i. ³—Ogwahẽ ou-vy ramo, imbotyhaty járy onhokendavo íxupe. Upéi ohenói gwymba. Peteĩ teĩ héry-py ohenói. Ohenói ramo, ohendu inhe'ẽ hymba. Upéi oka-py ogweraha. ⁴Ogwenohẽ ríre gwymba gwive, oho henonderupi. Oikwaa inhe'ẽ. Upéa-gwi oho hupive hikwái, he'i. ⁵—Ha herekwa e'ỹ va'e-pe katu nomoirúséi voi. Ndohoséi hupive. Herekwa e'ỹ va'e nhe'ẽ ndoikwaái voi. Upéa-gwi okanhy oje'ói-vy íxugwi, he'i upe pygwa-pe Hesu.

⁶Arandu rehegwa nhe'ẽ omombe'u íxupe kwéry ovexa rehegwa nhe'ẽ-rami. Ha henduha katu mbava'e-rehe po he'ise Hesu ndoikwaái voi hikwái.

“Pe herekwa heko porã tee va'e xe-rehe voi he'i” he'i Hesu

⁷Upéixa ramo he'i jevy íxupe kwéry Hesu:

—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Ovexa rokẽ he'ise xe-rehe. ⁸Xe renonde-py ou va'ekwe-rehe gwive he'ise imondaháry oporosakeahaty ave. Ha nohendúiry íxupe ovexa. Xe nhe'ẽ renduha-pe he'ise ovexa. ⁹Okẽ, ha'e ramo xéjehe voínte ha'e. Okẽ-rupi oíke va'e gwive xe-rehe ojerovia va'e aresende va'erã íxupe. Ndaikyhyjéi va'erã oíke ike-vy. Ikyhyje e'ỹ reheve osẽ osẽ va'erã. Oĩ hese onhangareko va'e. Oheka va'erã ho'u va'erã, he'i gwĩ hese ojerovia va'e-rehe. ¹⁰—Ha imondaháry katu nopenái ovexa-rehe. Omonda hagwã mante íxupe ou va'e. Ijukapyrã voi ovexa. Ohundi hagwã mante íxupe ou. Ha xe katu aju va'ekwe amoingove hagwã ovexa-pe. Amoingove porãve rãve va'erã íxupe, he'i.

° 10.11 Hb 13.20; 1 Pe 5.4; Ap 7.17

¹¹—Herekwa heko porã tee va'e gwymba ndive ojejuka uka hagwãixa opyta. Pe herekwa heko porã tee va'e xe-rehe voi he'i, he'i.^s ¹²⁻¹³—Hembigwái ae katu ogana hagwã mante omba'apo va'e ndaha'úi herekwa tee. Ijáry e'ỹ voi upéa. Upe va'e nopenái mymba-rehe. Ogana hagwã mante omba'apo. Upéa-gwi ogwahẽ ou ramo jagwarete, nonhangareko porãi hymba-rehe. Oripara mante íxugwi. Upe-ma ramo oipyhy mymba-pe jagwarete omosarambipa hagwã.

¹⁴⁻¹⁵Pe ovexa rerekwa hekoha porã tee va'e, ha'e ramo, xéjehe voínte ha'e. Xe Ru rekoha aikwaapa voi. Xe kwaa ave xe Ru. Upéixa ete aikwaa xe rymba. Ha xe rymba xe kwaa ave. Xe rymba rekovía ajejuka ukase va'erã voi. Naxe rakate'ỹiry xe rekove-rehe xe rymba aresende hagwã, he'i.

¹⁶—Mombyry mbyry oĩ va'e xe rymba xe areko va'e ave. Ndaha'úi a pygwa, ko xikéro pygwa. Mombyrygwa-pe ajererovia uka va'erã. Xe nhe'ẽ ohendu va'erã. Henda henda-rupi peteixa oiko va'erã. Peteĩ mante oĩ va'erã herekwa.

¹⁷Xe rymba rekovía ajejuka uka va'erã voi, xe aikove jevy hagwã. Upéa-gwi xe rayhu voi xe Ru. ¹⁸Xe rekove-rehe ipu'akave va'e ndaipóri. Xe jukase-gwi mante naxe jukái va'erã avave. Xe nhe'ẽ-rupi mante xe juka va'erã. Xe nhe'ẽ-py joty ajejuka uka va'erã. Xe nhe'ẽ-py joty aikove jevy va'erã. Upe va'e ajapo hagwã he'i va'ekwe xe-vy xe Ru omanda-vy, he'i judeu kwéry-pe Hesu.

¹⁹Upe va'e nhe'ẽ ohendu ramo, omombe'u joavy avy judeu kwéry:

²⁰—Ojepota-ma ra'e hese anháy, he'i. —Itavy voi. Ma'erã po pehenduse inhe'ẽ? he'i hese heta oĩ va'e.

²¹Outro kwéry he'i:

—Anháy ojepota hese va'e nonhe'ẽi ha'e-rami. Anháy rerekoha ndikatúi ombohesa jevy hesapyso e'ỹ va'e-pe, he'i ojoupe hese.

“Erenhemonhandejáry ra'anga anga rei ereiko-vy” he'i mo'ã Hesu-pe

²²Ha upéi katu oiko-ma Jerusalém tetã-my judeu kwéry arete. Nhandejáry róga kakwaa nhamoatyrõmba hagwe áry arete héry va'e. Upe ramo ro'y eterei voi.

²³Ha Hesu katu ogwata oiko-vy Nhandejáry róga kakwaa-py. Ogapy onhemboty e'ỹ va'e gwy-py, Salomão onhehenói va'e gwy-py ogwata oiko-vy. ²⁴Upe-ma ramo ogwahẽ ou-vy judeu ruvixa kwéry. Ogwata jave Hesu, ogweroajere íxupe hikwái:

—Are gwive ko'ánga ete peve orojapura eremombe'u hagwã ore-vy kiva'e tipo nde oroikwaa porã hagwã. Emombe'u porã katu ore-vy, he'i. —Nde tipo Cristo voi ore remiha'arõ va'e? he'i oporandu-vy íxupe hikwái.

²⁵Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Xe jehegwigwa nhe'ẽ amombe'u kuri peẽ-my. Ha ndaperoviái voi xe nhe'ẽ. Xe Ru réry-py xe rembiapo porã va'e. Pende rexapyrã-rupi xe rembiapo. Upe va'e pehexa ramo, ma'erã peje xe-rehe, “Hesu nipo ndaha'úi Cristo ra'e” peje kuri xe-rehe, he'i. ²⁶—Xe rymba kwéry e'ỹ va'e-rami peiko va'e xe-vy. Xe re'ýi e'ỹ va'e peẽ. Upéa-gwi ndaperoviáiry xe nhe'ẽ. ²⁷Xe rymba kwéry xe nhe'ẽ renduha va'e voi. Peteĩ teĩ va'e-pe aikwaa. Xe rupive oje'ói va'erã. ²⁸Xe rymba gwive amoingove va'e Nhandejáry ndive opa e'ỹ reheve opyta hagwã. Mombyry oréhegwi noĩry va'erã.

Xe po pyte-py xe rembiereko meme voi. Ha ndikatúí ogweraha avave xe po pyte-gwi. ²⁹Upéa xe Ru remimonhangareko uka xe-vy ime'ê-vy. Ha'eixagwa ndaipóri. Ipo pyte-py xe Ru rembiereko voi. Ha ndikatúí ogweraha avave ipo pyte-gwi, he'i. ³⁰—Xe xe Ru ave peteíxa, he'i judeu ruvíxa kwéry-pe.

³¹Upéa he'i-ma ramo, ojapi hagwã íxupe, ita oipyhy hikwái. Ojukase íxupe mo'ã hikwái.

³²Ha Hesu he'i:

—Pene pa'ũ-rupi heta xe rembiapo porã. Xe Ru nhe'ê-py ahexa uka peẽ-my xe ajapo porãha. Kiva'eixagwa-rehe po xe api apise peẽ? he'i judeu ruvíxa kwéry-pe.

³³—Ndorojapi mo'ãi ne rembiapo porã-rehe. Nhandejáry-rehe erenhe'ê rei hagwe-rehe ae orojapi-ta. Teko rei jepe erenhemonhandejáry ra'anga anga rei ereiko-vy. Upéa-rehe orojapise, he'i mo'ã íxupe judeu ruvíxa kwéry.

³⁴Upe-ma ramo omombe'u judeu ruvíxa kwéry-pe Nhandejáry nhe'ê:

—Nhandejáry kwatia nhe'ê, pehendú va'e he'i no'ã-rami:

“Tupã kwéry voi peẽ, ha'e-ma peẽ-my”^t

he'i Nhandejáry. ³⁵Ha Nhandejáry nhe'ê anhetegwa tee va'e he'i meme. Upéa jaikwaa voi. Pejeapysaka katu xe nhe'ê-rehe. Gwĩ inhe'ê renduha-pe tupã kwéry-py ohenói va'ekwe Nhandejáry. ³⁶Xe katu Nhandejáry rembiporavo ko yvy-py hemimbou voi xe. Ha, Nhandejáry ra'y voi xe, ha'e ramo xéjehe, ndapejohu porãi va'erã voi xe nhe'ê. Teko rei-pe tupã kwéry-py ohenói rei va'ekwe Nhandejáry. Aipo ramo, ma'erã po, “Erenhe'ê rei rei ereiko-vy Nhandejáry-rehe” peje joty xe-vy, “Nhandejáry ra'y voi xe, ere ramo”. Ma'erã aipo peje joty xe-vy? he'i. ³⁷—Xe Ru rembiapo ajapo e'ỹ ramo, ani xe rerovia teĩ peẽ, he'i. ³⁸—Ha hembiapo voi katu ajapo ramo, xe rerovia katu peẽ. Ha naxe reroviái ramo jepe peẽ, pejerovia joty katu xe rembiapo porã-rehe. Aipo ramo peikwaa porã-ma arã voi ore rekoha peiko-vy. Peteíxa xe moirũ xe Ru oiko-vy. Ha xe katu amoirũ peteíxa xe Ru aiko-vy. Upe va'e peikwaa porã arã, he'i judeu kwéry-pe.

³⁹Upéa he'i-gwi, oipyhyse jevy mo'ã íxupe hikwái. Ha judeu kwéry ndaipu'akái hese oipyhy hagwã. Osẽ oho-vy íxugwi kwéry.

⁴⁰Ha upéi katu oho jevy Jordão ysyry rovái. João Batista oporomongarai hagwe-py oho. Upe-py opyta. ⁴¹Oiko jave upe-py, heta ou oheka-vy:

—Jahexa e'ỹ va'e ndojapói va'ekwe João. Ha Hesu-rehe hemimombe'u gwive anhetegwa nipo ra'e, he'i João-rehe hikwái. ⁴²Upéa-gwi upe-py heta oĩ ojerovia-ma va'e Hesu-rehe hikwái.

“Omano ete-ma Lázaro” he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe

11 ¹Ha upéi katu oĩ hasy va'e Lázaro héry va'e. Oiko Betânia tetã'i-my. Upe-py oiko ave heindyry Maria, heindyry Marta ave. ²Upéa Maria Nhandejáry Hesu py omohyakwã va'erã. Ho'a vuku apy-py oikyty va'erã ipy omokã hagwã. ³Upe va'e Maria tykéry Marta ndive omomarandu uka Hesu-pe:

—Porombo'eháry, ha'e ko ne rembiayhu va'e hasy-ma, he'i Hesu-pe.

⁴Upéa ohendu ramo:

—Omano hagwã-rami ndahasýi. Hasy-ma ae oĩ-vy Nhandejáry ohexa uka hagwã gwembiapo porãha. Hasy-gwi xe Nhandejáry ra'y va'e ahexa uka va'erã ave xe rembiapo porãha anhembotuvixa mba'e hagwã, he'i hasy va'e-rehe Hesu.

⁵Ha Marta Hesu rembiayhu voi. Ikypy'yry ikvyv ave hembaiyhu ave.

⁶Ha upéixa ramo jepe oikwaa-ma ramo Lázaro hasymaha, opyta joty upe oĩ ha-py. Mokõi áry opyta joty upe-py.

⁷Upe rire ae he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Jaha jevy katu Judéia yvy-py, he'i íxupe kwéry.

⁸—Nde api apise kuri mo'ã ita-py judeu ruvixa kwéry, porombo'eháry. Ma'erã po erehose jevy joty ha'e kwéry oĩ ha-my? he'i íxupe hemimbo'e.

⁹Upéi he'i ha'e:

—Áry ramo hesakã meme voi. Jahexa nhande resapeha. Upéa-gwi jagwata porã nhanhepysanga e'y reheve. ¹⁰Ha pyhare katu nhande resapeha e'y reheve jaiko. Upéa-gwi jagwata ramo, nhanhepysanga ramo, ja'a arã, he'i ójehe omanotaha áry-rehe.

¹¹Upéa he'i rire, Lázaro rehegwa omombe'u gwemimbo'e kwéry-pe:

—Oke oĩ-vy nhande rapixa Lázaro. Aha-ta amombáy íxupe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹²—Oke oĩ-vy ramo, okwera arã, ore Járy, he'i íxupe hemimbo'e kwéry.

¹³Ha Hesu omombe'u Lázaro omanoha rehegwa nhe'ẽ okeha rehegwa nhe'ẽ-rami. Ha hemimbo'e kwéry katu mbava'e-pe po he'ise Hesu nhe'ẽ ndoikwaái voi: “Lázaro oiko porã oke jave” he'i mo'ã ojóupe. ¹⁴Upéa-gwi omombe'u porã íxupe kwéry omano hagwe:

—Omano ete-ma Lázaro, he'i. ¹⁵—Naiméi-gwi omano jave, avy'a joty xe. Naiméi-gwi pejerovia va'erã xe-rehe. Upéa-rehe avy'a. Omano jepe jaha katu jahexa íxupe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹⁶—Jaha katu nhande ave nhamano hagwã indive, he'i hapixa kwéry-pe Hesu-rehe Tomé. Dídimó héry ave Tomé.

“Xe ko apomoingove jevy va'ety” he'i Hesu

¹⁷Upe ramo oho oje'ói-vy Betânia tetã'i-my. Upe-py ogwahẽ ramo Hesu, Lázaro retekwe omoĩ-ma ra'e oheja-vy itakwa-py. Ojapo irundy áry oheja hagwe upe-py.

¹⁸Ha Jerusalém hi'agwĩ oĩ Betânia tetã'i-gwi. Mbhapy quilômetro para'e. ¹⁹Upéa-gwi heta judeu kwéry ou Jerusalém-gwi omoirũ hagwã Marta-pe ikypy'yry ndive. Ou pono omboasy eterei okyvýry-pe. ²⁰Ha upéi katu ogwahẽ-tama Hesu Marta renda-py. Oikwaa-ma ramo Hesu ogwahẽtaha ou-vy, oho ohogwaitĩ íxupe. Ha ikypy'yry katu opyta hóga-py. Ha upéi Marta ogwahẽ ohogwaitĩ-vy Hesu-pe.

²¹—Ereime ramo ra'e a-py, xe Járy, nomanói arã ra'e xe kyvy, he'i Hesu-pe. ²²—Omano jepe, erejerure va'e-rehe gwive, ome'ẽ arã voi nde-vy Nhandejáry. Upéa aikwaa voi, he'i íxupe Marta.

²³—Oikove jevy va'erã nde kyvy, he'i Marta-pe.

²⁴—Ha'e voi. Aikwaa voi upéa. Jaikove jevy va'eha áry-py oikove jevy va'erã, he'i íxupe Marta.

²⁵Upéi Hesu he'i:

—Xe ko apomoingove jevy va'ety. Apomoingove meme va'ety voi xe. Xe-rehe ojerovia va'e gwive omano ramo jepe, xe ndive oikove meme va'erã, he'i.

²⁶—Xe ndive oikove va'e gwive, xe-rehe ojerovia va'e gwive nomano mo'ávéi-ma. Ha omano ramo katu, namombyry mo'ãi voi opyta xéhegwi. Xe moirũ va'erã voi opa e'ỹ reheve. Ererovia tipo ko xe nhe'ê? he'i Marta-pe Hesu.

²⁷—Ha'e. Arovia-ma, xe Járy, he'i. —Cristo voi nde nipo ra'e. Nhandejáry ra'y voi nde ra'e. Ko yvy-py ou va'erã va'ekwe voi nde nipo ra'e, he'i Hesu-pe Marta.

Hesa'y-ma Hesu

²⁸Upéa he'i rire oho ohenói okypy'ýry. Íxupe anho he'i:

—Ogwahẽ-ma ou-vy porombo'eháry. Ne renói-ma, he'i nhemi okypy'ýry-pe.

²⁹Inhe'ẽ ohendu-ma ramo, pya'e opu'ã oho-ma Hesu ha-py. ³⁰Ha Hesu nogwahẽi vyteri tetã'i-my. Oĩ joty Hesu Marta ohogwaitĩ íxupe hagwe-py.

³¹Ha upéi katu ikypy'ýry Maria opu'ã osẽ pya'e oho iha-py.

Ohexa ramo hupive oho ave judeu kwéry hóga-py oĩ va'e, omoirũ hagwã íxupe ou va'ekwe:

—Oho-tama ijyta-py Maria ojahe'o hagwã upe-py, he'i mo'ã hese hikwái. Upéixa ramo oho hupive hikwái.

³²Upéi ogwahẽ oho-vy Hesu renda-py. Ogwahẽ-ma ramo, ojeity Maria Hesu rovagwy-py:

—Ereime ramo ra'e a-py, xe Járy, nomanói arã ra'e xe kyvy, he'i íxupe.

³³Upe ramo ha'e ohexa Maria hasẽ ramo. Indive oĩ va'e judeu hasẽ ramo ohexa ave. Ohexa ramo, ndovy'avéi-ma. Ndaipy'agwapyvéi-ma voi Hesu:

³⁴—Kipy pemoĩ ra'e omano va'ekwe-pe, he'i oporandu-vy upe pygwa-pe.

—Eju katu erehexa hagwã, porombo'eháry, he'i íxupe hikwái.

³⁵Hesa'y-ma Hesu. ³⁶Aipo ramo:

—Hembiayhu tee voi nipo ra'e, he'i omano va'ekwe-rehe hikwái.

³⁷Outro he'i:

—Hesapyso e'ỹ va'ekwe-pe ombohesa kuri. Mba'éixa Hesu ndojapói Lázaro-rehe ombogwera hagwã? he'i Hesu-rehe hikwái.

Hesu omoingove jevy omano va'ekwe-pe

³⁸Upe ramo ndaipy'agwapy etéi jevy-ma Hesu oho Lázaro retekwe ombosuru hagwe-py. Omoĩ araka'e itagwasu omboty hagwã.

³⁹—Peipe'a katu imbotyha, he'i Hesu.

—Ani ereipe'a teĩ. Ine-ma voi ra'e, xe Járy, he'i íxupe. —Xáke ine-ma voi. Ojapo irundy áry ombosuru hagwe, he'i íxupe Marta, omano va'ekwe reindykwe.

⁴⁰Upéi Hesu he'i:

—Ha'e-ma kuri nde-vy, Xe rerovia ramo ojehexa uka va'erã nde-vy Nhandejáry. Tuvixa mba'eha-rupi ojehexa uka va'erã nde-vy, he'i Marta-pe.

⁴¹ Upe ramo oipe'a ita imboty hagwe hikiwái. Ha Hesu hovayva-ma oĩ-vy yvate-koty:

—Erehendu-ma kuri xe nhe'ẽ, xe Ru, he'i Nhandejáry-pe. —Upéa-gwi atima porã nde-vy, he'i. ⁴²—Xe rendu meme va'e nde. Aikwaa. Upéa ha'e-ma a-py ijaty va'e ohendu hagwã, he'i hagwã xe-rehe, “Nhandejáry remimbou nipo ra'e ha'e” he'i hagwã xe-rehe, he'i Nhandejáry-pe oração apo-vy.

⁴³ Upéa he'i rire, he'i:

—Lázaro, esê katu, he'i onhe'ẽ hatã-vy.

(Jo 11.43)

⁴⁴Upe-ma ramo osẽ ou-vy omano va'ekwe. Onhenhugwãmba-ma ipy ipo ave ou-vy. Ohovami ra'e ao-py íxupe:

—Pejora katu íxugwi oho hagwã, he'i upe pygwa-pe Hesu.

Onhombo'e mbo'e-ma okwa-vy mburuvixa kwéry ojuka hagwã Hesu-pe
(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵Ha heta oĩ judeu Marta pohuháry ou va'ekwe. Hesu rembiapo ohexa ramo, ojerovia tee-ma hese oiko-vy. ⁴⁶Ha ojerovia e'ỹ va'e katu oho jevy fariseu kwéry-pe omombe'u Hesu rembiapokwe. ⁴⁷Upe-ma ramo ojogweroaty fariseu kwéry pa'i ruvixa kwéry ndive:

—Jahexa e'ỹ va'e heta ojapo va'e Hesu. Mbava'e po jajapo-ta hese?

⁴⁸Anive erejapo teĩ koixagwa, ndaja'ei ramo íxupe, enterove ojerovia tee arã hese, he'i. —Aipo ramo, mburuvixa kwéry romano va'e omanda pohýi arã nhande-rehe kwéry. Ohundi arã Nhandejáry róga kakwaa nhamboete haty-py. Nhane retã ave ogwereko asy arã. Omosẽmba va'erã nhande ruvixa kwéry hekovia omanda mbaraeteve hagwã nhande-rehe, he'i ojóupe hikwái.

⁴⁹Upe ramo he'i íxupe kwéry Caifás. Upe ángo-py pa'i ruvixagwasu voi Caifás. Ha upéi he'i:

—Mba'eve ndapeikwaáiry voi peẽ, he'i. ⁵⁰—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Nhane retã retã gwive ogwereko asy ramo, naiporãi arã nhande-vy. Nhande-vy iporãve arã nhande rekovia peteĩ va'e omano ramo, he'i Hesu-rehe ojogweroaty va'e-pe.

⁵¹Upéa he'i-ma ramo nomombe'úi ojehegwigwa. Upe ángo-py oiko pa'i ruvixagwasu ramo. Upéa-gwi Hesu rekorã-rehe omotenonde uka íxupe Nhandejáry: “Judeu kwéry rekovia omano va'erã Hesu” he'i ojehegwigwa e'ỹ va'e omombe'u-vy. ⁵²Ndaha'ei judeu kwéry rekovia mante omano va'erã Hesu. Entéro Nhandejáry re'ýi kwéry opa-rupi osarambi va'ekwe rekovia ave omano va'erã. Henda henda-rupi peteĩxa ijoja hagwã oiko-vy omano va'erã Hesu.

⁵³Upéa-gwi upe va'e áry gwive onhombo'e mbo'e-ma okwa-vy mburuvixa kwéry judeu va'e ojuka hagwã íxupe. ⁵⁴Upéa-gwi ndogwatavéi-ma judeu kwéry oĩ ha-rupi. Oho oje'ói-vy tekwaty e'ỹ-koty. Efraim tetã-my oho. Upe-py gwemimbo'e kwéry ndive opyta.

⁵⁵Ha upéi katu oiko-tama aretegwasu páscoa héry va'e, Egito vyv-gwi judeu rembypy osẽ hagwe áry arete héry va'e. Ne'írá oiko jave arete, heta judeu oho Jerusalém-my. Gweko-py oho. Tenondeve oho onhemopotĩ uka hagwã Nhandejáry róga kakwaa-py. ⁵⁶Ogwahẽ ramo upe-py osareko reko Hesu-rehe hikwái:

—Emombe'u katu ore-vy Hesu rehegwa nhe'ẽ. Ou-ta para'e. Tapa ndou mo'ái katu Nhandejáry róga kakwaa-py, peteĩ teĩ he'i ojóupe Nhandejáry róga-py.

⁵⁷Pa'i ruvixa kwéry fariseu ndive oipyhyse íxupe. Upéa-gwi he'i:

—Ereikwaa ramo oimeha, emombe'u katu ore-vy, he'i Hesu-rehe omanda-vy hikwái.

Maria omohyakwā Hesu py
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

12 ¹Ha upéi katu oiko-ta aretegwasu páscoa héry va'e. Seis áry rire oiko-ta. Upe ramo Hesu ogwahẽ oho-vy Betânia tetã'i-my. Upe-py oiko Lázaro Hesu remimoingovekwe. ²Upe-py ogwahẽ rire Hesu, omongaru porã íxupe. Ha Marta ogweroja íxupe hemi'urã oiko-vy. Heta Hesu karu irũ. Ipa'ũ-my ave okaru Lázaro. ³Upe ramo Lázaro reindy Maria ogweru hyakwã porã tee va'e, nardo héry va'e. Hyru reheve petẽ litro ogweru. Upe va'e hyakwã porã va'e hepy va'e. Upéi Maria onhohẽ Hesu py-rehe, omohyakwã-vy ipy. Upe rire ho'avuku-py oikyty ipy omokã hagwã. Ha ohasapa hyakwã. Ojohupa koty hyakwã. ⁴Upe-ma ramo he'i Judas Iscariotes, Hesu mombe'uharã ipyhyharã-pe:

⁵—Hepy eterei hyakwã va'e. Ma'erã nome'ẽi hepy-rehe ra'e? he'i.
—Doze jasy omba'apo va'ekwe repy upe va'e. Ma'erã po nome'ẽi ra'e iporiahu va'e-pe hyakwã va'e repy? he'i mo'ã Judas hyakwã va'e-rehe.

⁶Ndaha'éiry ome'ẽse-gwi iporiahu va'e-pe. Imondaháry voi Judas. Pirapire ryru-rehe onhangareko va'e. Ha hyru-py oĩ va'e omonda monda oiko-vy va'e.

⁷Upe ramo he'i Hesu:

—Ani nde poxy teĩ Maria-rehe. Eheja taxe mohyakwã. Heko-rupi ha'e ou. Xe mohyakwãse rei amano e'ỹ ngatu. Upéa-gwi gweminhongatu omoĩ xe-rehe, he'i judeu rekoha-rehe. ⁸—Oiko meme pene pa'ũ-rupi iporiahu va'e kwéry. Peme'ẽse ramo, peme'ẽ va'erã íxupe kwéry. Xe ae ndaiko are mo'ãi pene pa'ũ-rupi, he'i upe pygwa-pe Hesu.

Judeu kwéry onhombo'e mbo'e-ma Lázaro-pe ave ojuka hagwã

⁹Ha upéi katu heta ijaty va'e, judeu kwéry va'e, ohendu Hesu oimeha Betânia tetã'i-my. Upéa-gwi oje'ói ohexa-vy. Lázaro-pe, Hesu remimoingovekwe rexa-vy ave oje'ói. ¹⁰⁻¹¹Ha pa'i ruvíxa kwéry katu oje'ói ohexa va'e ndojohu porãi:

—Heta judeu ko nanhane moirũvéi-ma, he'i. —Hemimoingovekwe-gwi ojehesa rerova-ma oiko-vy Hesu-rehe. Ojerovia-magwi, ojehesa rerova-ma hese, he'i Hesu-rehe Lázaro-rehe ave.

Upéa-gwi onhombo'e mbo'e-ma Lázaro-pe ave ojuka hagwã hikwái.

Ogwahẽ ou-vy Jerusalém tetã-my Hesu; mburika ári ogwahẽ ou-vy
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

^{12,17-18}Iko'ẽ-my heta oĩ ijaty va'e Jerusalém-my oho va'ekwe, páscoa aretegwasu-py oho va'ekwe. Upe ramo ohendu-ma Hesu rerakwã hikwái:

—Ogwahẽ-tama ou-vy Hesu, he'i ijaty va'e-pe Hesu rerakwã omombe'u-vy.

Upe-py oĩ Hesu rembiapo porã rexahare. Omoirũ ra'e Hesu-pe ohenói ramo Lázaro-pe oyta-gwi osẽ jevy hagwã. Omoingove jevy jave Lázaro-pe, omoirũ ra'e íxupe hikwái. Upéa-gwi omombe'u mbe'u herakwã. Ha upéi katu henduhare oho ohogwaitĩ-vy íxupe:

—Jahexa e'ỹ va'e opu'akaha-py ojapo kuri Hesu, he'i hese omombe'u-vy. Upéa-gwi oho ohogwaitĩ-vy íxupe.

¹³ Upe-ma ramo gwĩ henduhare oikytĩ heraha-vy pindo rogwe hakã reheve. Ohogwaitĩ-vy oho. He'i:

—Tonhemomba'egwasu katu Nhandejáry, he'i onhe'ẽ hatã-vy hikwái.
—Nhandejáry réry-py ou va'e-pe tohovasa katu, he'i. —Nhande ruvixarã-pe tohovasa katu. Nhande Israel kwéry ruvixagwasurã-pe tohovasa, he'i Hesu-rehe onhe'ẽ hatã hatã-vy hikwái."

¹⁴ Ha upéi katu Hesu ojohu gwenagwã mburika ra'y ojeupi hagwã hi'ári. Upéixa ete omombe'u va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Hesu rehegwarã nhe'ẽ:

¹⁵ "Ani pekyhyje teĩ, he'i Sião mygwa-pe, Pene ruvixagwasurã ko ogwahẽ-ma ou-vy mburika ári ou. Upéa-gwi ani pekyhyje teĩ" he'i Nhandejáry nhe'ẽ Jerusalém pygwa-rehe.

¹⁶ Upéixa voi he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Hesu rekorã omombe'u-vy. Ha hemimbo'e ndoikwaái voi ra'e Hesu rekorã rehegwa nhe'ẽ. Mburika ári oho ramo, mbava'e-pe po he'ise upe va'e ndoikwaáiry voi. Ha onhembotuvixa mba'e rire katu Hesu, oikove jevy rire katu, imandu'a jevy Nhandejáry kwatia nhe'ẽ-rehe hikwái. Hesu rekorã rehegwa nhe'ẽ-rehe imandu'a jevy hikwái. Upe ramo:

—Nhandejáry kwatia he'i hagwe-rami oiko nipo ra'e Hesu-pe. Hesu-pe jajapo va'ekwe, Nhandejáry nhe'ẽ-rupi jajapo nipo ra'e íxupe, he'i omombe'u ojóupe hemimbo'e kwéry.

Ha mburika ra'y ári ou jave omboete ete Hesu-pe ijaty aty va'e kwéry.

¹⁹ Ha fariseu kwéry:

—Erehexa pa? Enterove va'e ko ojehesa rerovapa-ma hese hikwái. Ha ojehesa rerova hagwã hese ndikatúi jajoko, he'i ojóupe fariseu kwéry.

"Orohexase Hesu-pe" he'i judeu e'ỹ va'e grego-py onhe'ẽ va'e

²⁰ Ha Jerusalém-py ogwahẽ ogwa'ẽ-vy heta eta va'ekwe aretegwasu mboeteha. Ipa'ũ-my oĩ ave gwĩ judeu e'ỹ va'e grego-py onhe'ẽ va'e. ²¹ Upe ramo ou Filipe oĩ ha-py. Filipe Galiléia yvy pygwa voi. Betsaida tetã mygwa voi. Ha upéi:

—Mba'ejáry, orohexase Hesu-pe, he'i Filipe-pe.

Oporandu jevy jevy oho hagwã-rehe.

²² Upe ramo oho omombe'u André-pe. Upéi mokõive oho omombe'u Hesu-pe. ²³ Inhe'ẽ ohendu ramo, he'i Hesu:

—Xe Nhande Ryke'y tee va'e. Ogwahẽ-ma anhemomba'egwasu ukaha óra, he'i. ²⁴ —Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Xejehegwa amombe'u-ta trigo ra'ỹi rehegwa nhe'ẽ-rami. Trigo ra'ỹi nhanhotỹ va'e yvy-py henhói hagwã. Henhói e'ỹ ramo trigo ra'ỹi mante oĩ. Peteĩ mante oiko. Ha henhói ramo katu ndoikovéi-ma ha'ỹigwe. Ndoikovéi ójehe. Henhói ijagwyje hagwã, onhembohetave hagwã, he'i. ²⁵ —Upéixa ete gwekove-rehe hakate'ỹ va'e,

ojehéte oiko va'e, onhehundipa rei va'erã hekove. Ndotopái va'erã gwekove repyrã. Ha gwakate'ỹ hagwã gwekove-rehe nopenái va'e katu ko yvy ári, omoĩ ngatu va'erã gwekove Nhandejáry ndive oiko opa e'ỹ reheve hagwã, he'i. ²⁶—Xe rembigwái ramo oikose va'e gwive taxe moirũ katu, he'i.

—Upéixa ramo xe aime ha-rupi, xe ndive oiko va'erã ave xe rembigwái. Xe rembigwái va'e gwive omboete va'erã íxupe xe Ru, he'i upe pygwa-pe Hesu.

Kurusu-rehe omanotaha omombe'u Hesu

²⁷Ha upéi katu he'i jevy upe pygwa-pe Hesu:

—Ko'ángá katu ajepy'apy-ma xéjehe, he'i. —Ndaxe py'agwapyvéi-ma xéjehe. Mbava'e po ha'e-ta xe Ru-pe, ndaikwaái. Ha'e-ta para'e, Xe resende katu xe áry-py. Xe amano hagwã áry-py xe resende katu, ha'e-ta para'e. Nahániry. Xe resende katu, aipo nda'e mo'áiry. Amano hagwã-ma agwahẽ aju-vy xe óra-py, he'i. ²⁸—Tomomba'egwasu uka nde réry, he'i Gwu-pe.

Upe-ma ramo ohendu yváy-gwi onhe'ẽ va'e:

—Xe réry amomba'egwasu-ma kuri. ãy amomba'egwasu jevy-ta, he'i upe pygwa-pe Túvy.

²⁹Ha ijaty va'e ohendu ave onhe'ẽ va'e. Hyapu va'e-rami ae ohendu inhe'ẽ:

—Hyapu-ma. Osunu-ma, he'i mo'ã yváy pygwa dhe'ẽ rendu-vy hikwái.

Outro he'i:

—Nhandejáry rembigwái yváy pygwa omombe'u íxupe, he'i mo'ã onhe'ẽ va'ekwe-rehe.

³⁰Upéixa ramo he'i Hesu:

—Ndaha'éiry xe-vy anho omombe'u va'ekwe. Peẽ-my ave omombe'u onhe'ẽ va'e, he'i. ³¹—Ãy ogwahẽ-ma ãygwa óra. Yvypóry-pe ahexa ukatama hekoha vaiha. Ha yvypóry ruvixa-pe amosẽ-tama imondo-vy, he'i anháy ruvixa-rehe. ³²—Ha xe ko, ko yvy-gwi xe rupi rire kurusu-rehe, anhemoirũ uka-ta entéro kente kwéry-pe, he'i ijaty va'e-pe Hesu.

³³Upéa he'i kurusu-rehe omanotaha omombe'u-vy.

³⁴Ha upéi he'i íxupe ijaty va'e kwéry:

—Nhandejáry kwatia dhe'ẽ, orohendu va'e, he'i no'ã-rami, “Nomanói va'erã Cristo. Oiko meme va'erã opa e'ỹ-rehe” he'i. Upéixa ramo ma'erã, “Ohupi va'erã omoĩ-vy ko yvy-gwi Nhande Ryke'y tee va'e-pe” ere kuri ore-vy? Kiva'e po ko Nhande Ryke'y tee va'e, ndoroikwaái, he'i íxupe hikwái.”

³⁵Upéi he'i Hesu:

—Sapy'a apombo'eve-ta ohesape va'e-rami. Ha upe rire katu, aha jevy-ma va'erã, he'i. —Pene pa'ũ-rupi xe aime jave, arakatu-rupi oiko va'e-rami tapeiko kena. Arakatu-rupi peiko ramo, ndapeikói va'erã hesapyso e'ỹ oiko va'e-rami. Pytũ-rupi

^w 12.34 Sl 110.4; Is 9.7; Ez 37.25; Dn 7.14

oiko va'e gwive ndohexáiry gwaperã. ³⁶Apohesape jave pejerovia katu xe-rehe. Upéixa peiko-ma va'erã arakatu-rupi meme oiko va'e-rami, he'i ijaty va'e-pe Hesu.^x

Judeu kwéry ndogweroviáiry Hesu nhe'ê

Onhe'ê oĩ-vy rire onhemo'ã-ma oho-vy Hesu. Ijaty va'e-gwi okanhy-ma oho-vy. ³⁷Heta jahexa e'ỹ va'e gwive hexapyrã-rupi voi ojapo-ma. Ohexa jepe, ndojerovia etéi voi hese hikwái.

³⁸Yma va'ekwe omoĩ kwatia-rehe. Hesu rekorã omoĩ va'ekwe Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety héry va'e Isaías. Ohai va'ekwe no'ã-rami:

“Kiva'e po ogwerovia nhane remimombe'u, xe Járy? Kiva'e-pe po ohexa uka Nhandejáry ipu'akaha?”^y

he'i Nhandejáry nhe'ê. ³⁹Upéa-gwi hembihaike-rami ndogweroviáiry ave Hesu nhe'ê hikwái.

Ohai jevy va'ekwe Isaías no'ã-rami:

⁴⁰“Ogwerovia e'ỹ va'e-pe omoingo Nhandejáry pytũ-rupi. Inharandu porãrãgwe oipe'apa íxugwi. Upéa-rehe hesapyso e'ỹ va'e-rami oiko. Nahi'arandu porãi voi. Ndojeréi Nhandejáry-rehe omoirũ hagwã íxupe, Nhandejáry ombogwera hagwã íxupe kwéry”^z

he'i Nhandejáry nhe'ê. Upéixa ete ohai va'ekwe judeu rekorã Isaías amyri. Upéa-gwi ohai hagwe-rami ndikatũi ojerovia Hesu-rehe hikwái.

⁴¹Ha Isaías upéte ojehexa uka va'ekwe Hesu rekoha. “Tuvixa mba'e” he'i Hesu rexa-vy. Upéa-gwi omoĩ va'ekwe kwatia-rehe Hesu rehegwarã.

⁴²Judeu kwéry ndogweroviái ramo jepe, heta oĩ mburuvixa judeu va'e ojerovia joty hese. Ha atýra-py katu nomombe'úiry ojeroviaha. Ikyhyje fariseu kwéry-gwi. Nonhemosê ukaséi ojeporahéi haty haty-gwi.

⁴³Onhemboete ukase ramo jepe Nhandejáry-pe, ojehexa uka porãse ave oiko-vy teko rei-pe. Upéa-gwi nomombe'úiry ojeroviaha atýra-py.

“Xe nhe'ê mbojevy va'e gwive, hekoha vai mombe'uharã oĩ ave íxupe” he'i Hesu

⁴⁴Ha upéi katu onhe'ê hatã Hesu:

—Xe-rehe ojerovia tee va'e gwive ojerovia xe mbouhare-rehe ave. Ndaha'éiry xe-rehete anho ojerovia va'e, he'i. ⁴⁵—Xe reko ohexa kwaa va'e gwive, xe mbouhare reko ohexa kwaa ave. ⁴⁶Yvypóry kwéry-pe ahesape hagwã aju va'ekwe xe-rehe ojerovia tee va'e gwive oiko e'ỹ hagwã pytũ-rupi. ⁴⁷Xe remimombe'u renduse e'ỹ va'e gwive, namombe'u mo'ãi íxupe hekoha vaiha. Ndajúi va'ekwe yvypóry rekoha vai mombe'u-vy. Aresende-vy ae aju va'ekwe, he'i. ⁴⁸—Ha xe nhe'ê mbojevy va'e gwive, xe nhe'ê nohenduséi va'e gwive, oikwaa va'erã

^x 12.35-36 Jo 1.4-5; 3.19,21; 8.12; Ef 5.8-13; 1 Ts 5.4-5; 1 Jo 1.5-7 ^y 12.38 Is 53.1

^z 12.40 Is 6.10

gwekohá vaiha. Xe aju jevytaha áry-py oikwaa va'erã gwembiapo vaikwe. Áy xe remimombe'u nohenduséi-gwi ombohasa asy va'erã íxupe kwéry Nhandejáry, he'i.

⁴⁹—Xe jehegwigwa namombe'úi va'e. Xe Ru nhe'ẽ ae amombe'u. Xe Ru xe mbouhare omombe'u xe-vy xe nhe'ẽrã. Xe remimombe'urã ave omombe'u xe-vy. Upéa-gwi xe aju jevytaha áry-py xe nhe'ẽ nohenduséi-gwi ojekwaapa va'erã íxupe hembiaapo vaikwe. ⁵⁰Ha xe Ru omombe'u va'e xe-vy xe nhe'ẽ katu ohendu va'e gwive amoiingove va'erã íxupe Nhandejáry ndive opa e'ỹ reheve oiko hagwã. Xe jehegwigwa nhe'ẽ namombe'úi. Xe nhe'ẽrã xe Ru omombe'u va'ekwe ae amombe'u voi xe, he'i Hesu upe pygwa-pe.

Hesu oipyhéi peteĩ teĩ gwemimbo'e kwéry-pe

13 ¹Ha upéi katu ogwahẽ-tama aretegwasu héry va'e páscoa. Ogwahẽ-ma Hesu omanoha óra oheja hagwã ko yvy oho-vy. Ojeupi jevy-tama oho-vy Gwu oiko ha-py. Upéa oikwaa voi Hesu. Ko yvy pygwa he'ýi va'e hembiahyhu meme voi. Meme ete ohayhu íxupe kwéry. Omano peve ohayhu.

²Okaru jave gwemimbo'e kwéry ndive, anháy ruvixa anhaygwasu ombo'e ra'e Simão ra'y Judas Iscariotes-pe. Omomandu'a uka ra'e Hesu pyhyharã-rehe:

—Emombe'u katu Hesu oimeha a-py. Ipyhyharã-pe emombe'u katu, he'i ra'e íxupe anhaygwasu.

³Ha Nhandejáry omoingo ra'e Hesu-pe enterove va'e ruvixarã. Upéa oikwaa voi Hesu. Nhandejáry-gwi voi ou ra'e. Ko'ángá oho jevy-tama Nhandejáry oiko ha-py. Upéa oikwaa voi ave Hesu. ⁴Upe-ma ramo opu'ã omboi oao jo'a. Oipyhy jepykytyhaty. Gwumby-rupi omoĩ oku'a jopy hagwã. ⁵Upéi hyrurã-py y onhohẽ oipyhéi-ma peteĩ teĩ gwemimbo'e kwéry-pe oipyhéi. Peteĩ teĩ oipyhéi rire omokã jepykytyhaty-py. ⁶Ogwahẽ ramo Simão Pedro renda-py:

—Nde ko xe pyhéi-ta tipo, xe Járy? he'i íxupe oporandu-vy.

⁷—Ko'ángá nderekwaái voi mbava'e po xe ajapo-ta nde-rehe. Ha nde-vy oikwaa ukataha óra-py ereikwaa va'erã, he'i Simão Pedro-pe. Upe ramo he'i:

⁸—Xe ko apa e'ỹ ngatu nde ndaxe pyhéiry va'erã, he'i íxupe Pedro.

—Ndoropyhéiry ramo, naxe moirũ mo'ávêi-ma voi nde, he'i Pedro-pe Hesu.

⁹—Aipo ramo, he'i —xe pyhéi katu, xe Járy. Upéi xe pohéi mani ave, he'i. —Xe akáhéi mani ave, he'i íxupe Pedro.

¹⁰Upe ramo Hesu he'i:

—Ne nhe'ẽ katu ndajapo mo'ái. Jajahu rire, nhane potĩ-ma voi, he'i.

—Nhande jajahu rire, nhande rete gwive ipotĩ. Upéixa ramo nhande py mante jaikyty. Upéixa ete peteĩ teĩ pende py'a onhemopotĩ-ma áy. Ha peteĩ va'e katu opyta ipy'a ky'a reheve.

¹¹Upéa he'i kiva'e po oikwaa uka-ta ipyhyharã-pe oikwaa-gwi voi.

¹²Ha upéi katu oipyhéi rire omonde jevy oao jo'a omoirũ jevy hagwã íxupe kwéry:

—Peikwaa tipo mbava'e ajapo kuri pende-rehe, he'i. ¹³—Peẽ, “Ore mbo'eháry” peje voi xe-rehe. “Ore járy” peje xe-rehe. Peje porã voi, he'i. —Pene mbo'eháry voi xe. Pende járy ave voi xe, he'i. —Peje porã voi, he'i. ¹⁴—Pende járy jepe, pene mbo'eháry jepe apopyhéi joty kuri, he'i. —Upéa-gwi iporã pejopyhéi. ¹⁵Oropyhéi ranhe xe reko ra'ã hagwã peẽ, peiko hagwã-ma xe rekoha-rupi, penhopytygwõ hagwã tembigwái-rami. ¹⁶Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Aní, “Hembigwái voi xe jepe, xe járy-gwi tuvixave va'e voi xe” peje mo'ã pende py'apy-py. “Hemimondo voi xe jepe, xe mondohare-gwi tuvixave va'e voi xe” ani aipo peje mo'ã pende py'apy-py.^a ¹⁷Pene rembiaporã peikwaa voi. Upéa pejapo ramo pevy'a va'erã, he'i.

¹⁸—Xe rembiporavo voi peẽ apokwaa voi. Ha pene pa'ũ-rupi oĩ peteĩ hembiaipo porã e'ỹ va'e. Ovy'a va'erã, nda'éiry hese. Yma gwive he'i va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ upe va'e-rehe:

“Xe karu irũ omoirũ-ma xe a'e e'ỹha-pe omoirũ” he'i Nhandejáry nhe'ẽ. Upéa-gwi Nhandejáry nhe'ẽ he'i hagwe-rami omoirũ-ma kuri xe a'e e'ỹha-pe xe irũ, he'i Judas Iscariotes-rehe. ¹⁹—Upéa ãy ha'e-ma peẽ-my peje hagwã xe-rehe, “Nhandejáry voi Hesu nipo ra'e” peje hagwã xe-rehe. Ne'íra ojehu xe-vy mba'eve. Ha ojehu rire katu, peje va'erã xe-rehe, “Hesu oikwaa ra'e ojehegwa nhe'ẽ ra'e. Nhandejáry voi Hesu nipo ra'e” peje va'erã xe-rehe, he'i.^b ²⁰—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Xe remimondo omogwahẽ va'e, xe mogwahẽ ave. Ha xe mogwahẽ va'e xe mbouhare-pe omogwahẽ ave, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

“Pene pa'ũ-rupi peteĩ va'e xe mombe'u va'erã xe pyhyharã-pe” he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu

²¹Upéa he'i rire, ndaipy'agwapyvéi-ma Hesu oiko-vy. Omombe'u porã gwemimbo'e kwéry-pe:

—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Pene pa'ũ-rupi peteĩ va'e xe mombe'u va'erã xe pyhyharã-pe, he'i íxupe kwéry.

²²Upe ramo osareko ojéhe hikwái. Kiva'e-rehe po he'i Hesu ndoikwaáiry. ²³Ha xe katu Hesu remimbo'e, iyyke-rehe agwapy va'e. Xe Hesu rembiayhu voi. ²⁴Upe ramo Simão Pedro xe renói arepara hagwã hese. Upéi he'i:

—Kiva'e-rehe tipo ere kuri, eporandu katu íxupe, he'i xe-vy Pedro.

²⁵Upe ramo ojoyke reheve aĩ ramo, ha'e Hesu-pe:

—Kiva'e-rehe tipo ere kuri, xe Járy —ha'e Hesu-pe anho aporandu-vy. Ha Hesu he'i:

²⁶—Upe ame'ẽ-ta va'e íxupe mbojape pehẽgwe amoakỹ rire. Upe va'e-pe ame'ẽ-ta, he'i xe-vy Hesu.

^a 13.13-16 Mt 20.24-28; 23.8-12; Mc 9.35; Fp 2.3-7; 1 Pe 5.3

^b 13.18-19 Sl 41.9; Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23

Upe-ma ramo oipyhy-ma mbojape. Hyru-py omoakỹ rire ome'ẽ Simão Iscariotes ra'y Judas-pe.

²⁷Upe-ma ramo Judas oipyhy rire íxugwi mbojape, oheko me'ẽ-ma íxupe anháy ruvixa anhaygwasu. He'i íxupe Hesu:

—Ejapo pya'e katu erejapose va'e, he'i Judas-pe.

²⁸Ikaru irũ mbava'e-pe po he'ise Hesu ndoikwaái voi. ²⁹Ha Judas katu pirapire ryru-rehe onhangareko va'e. Upéa-gwi he'i rei hese opy'apy-py hikwaí: “Ojogwa-ta para'e nhane remi'urã” he'i rei hese. “Ome'ẽ-ta para'e iporiahu va'e-pe” he'i rei hese opy'apy-py.

³⁰Ha Judas mbojape oipyhy rire-ma íxugwi, pya'e osẽ oho-vy. Pytũ-ma ramo osẽ oho-vy.

“Xe apohayhuha-rami, pejoyhayhu katu peẽ ave” he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe

³¹Osẽ rire, he'i jevy Hesu gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ko'ánga xe Nhande Ryke'y tee va'e, aikwaa uka-ta peẽ-my xe rekoha porã tee. Xe-rehe ohexa kwaa va'e, ohexa kwaa ave Nhandejáry-rehe hekoha porã tee va'e. ³²Nhandejáry rekoha porã tee aikwaa-gwi, Nhandejáry oiko ha-rupi ohexa uka-ta enterove ohexapa va'erã xe rekoha porã tee. ãy katu xe rekoha porã tee ohexa uka-tama, he'i.

³³—Naxe are mo'ái pene pa'ũ-rupi, xe ra'y kwéry. Aha rire, xe reka va'erã. Ko'ánga xe ha'e hagwe-rami judeu kwéry-pe, amombe'u-ta peẽ-my. Xe aha hagwã-py ndikatúi peho ave, he'i.

³⁴—Ãy ame'ẽ-ta peẽ-my pende reko pyahurã: Pejoyhayhu rei katu. Xe apohayhuha-rami, pejoyhayhu katu peẽ ave. ³⁵Pejoyhayhu peiko-vy ramo, “Hesu nhe'ẽ renduha tee voi nipo ra'e” entéro he'i va'erã pende-rehe.^c

“Ne'írá osapukái ramo gáju, ere-ta xe-rehe mbohapyha, Ndaikwaái voi íxupe, ere-tama xe-rehe” he'i Pedro-pe Hesu

³⁶Ha upéi katu oporandu íxupe Simão Pedro:

—Kipy tipo ereho-ta, xe Jary? he'i Hesu-pe.

—Xe aha hagwã-py ndikatúi ereho ãy. Ha upe rire katu ereho va'erã xe rapykwéri, he'i Pedro-pe.

³⁷—Ma'erã tipo, xe Jary, ãy voi nderehejái aha nde rapykwéri, he'i íxupe. —Nde rekovía amano hagwã-rami aĩ, he'i íxupe Pedro.

³⁸—Upéa ere ramo, anhetegwa tipo ere xe-vy? he'i. —Amombe'u-ta nde-vy anhetegwa tee va'e. Ne'írá osapukái ramo gáju, ere mo'ã va'erã xe-rehe mbohapyha, “Ndaikwaái voi íxupe” ere mo'ã va'erã xe-rehe, he'i Pedro-pe Hesu.^d

^c 13.34-35 Mt 22.39; Jo 15.12; Gl 5.14; 1 Pe 1.22; 1 Jo 3.11; 4.7

^d 13.38 Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34

**“Xe ko Nhandejáry rape rexa ukaha voi” onhe'ẽ
paha-vyma he'i ójehe Hesu**

14 ¹Upe ramo Hesu he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:
—Ndikatuveí xe moirũ ramo jepe, anive pende py'agwapy e'ỹ
peiko-vy. Pejerovia katu peiko-vy Nhandejáry-rehe. Pejerovia katu peiko-
vy xe-rehe ave, he'i.

²—Xe Ru oiko ha-py heta oĩ jaiko hagwã. Ha ndaipóri ramo ra'e pene
renagwã katu, amombe'u ave arã ra'e peẽ-my ra'e. Ha aha-tama amoĩ
porã porã hagwã pene renagwã, he'i. ³—Amoĩ porãmba rire katu, aju
jevy arã pende-rehe apogweraha hagwã xe aiko ha-py peẽ ave peiko
hagwã xe ndive. ⁴Xe agwahẽ hagwã-py peikwaa voi. Xe raperã peikwaa
ave, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

⁵Upéi Tomé he'i:

—Kipy po eregwahẽ-ta, ndoroikwaái voi, ore Járy. Upéa-gwi ndikatúi
oroikwaa nde raperã, he'i íxupe Tomé.

⁶Upéi Hesu he'i:

—Xe ko Nhandejáry rape rexa ukaha voi, he'i ójehe. —Xe apu e'ỹ va'e.
Anhetegwa mante mombe'uha voi xe, he'i ójehe. —Apomoingove va'e
xe. Pene moingoveha voi xe, he'i ójehe Hesu. —Ojéhegwi rei nogwahẽi
va'erã oho-vy xe Ru oiko ha-py avave. Ha xe ae araha ramo katu íxupe,
ogwahẽ va'erã oho-vy xe Ru ha-py. ⁷Xe-rehe pehexa kwaa ramo ra'e, xe
Ru-rehe pehexa kwaa ave arã ra'e. Ha ko'ánga katu pehexa kwaa-ma
hese. Peikwaa-ma hekoha, he'i Tomé-pe.

⁸Upéi he'i Filipe:

—Ehexa uka katu ore-vy nde Ru, ore Járy. Xe remiporandu va'e
orohexa-ma ramo, orovy'a arã. Naporanduvéi-ma arã nde-vy, he'i íxupe
Filipe.

⁹Upe ramo Hesu he'i:

—Xe are-ma voi pene pa'ũ-rupi aiko-vy. Ma'erã nderehexa kwaái vyteri
xe-rehe, Filipe? Xe-rehe ohexa kwaa va'e, xe Ru-rehe ohexa kwaa-ma ave.
Oikwaa-ma ave xe Ru-pe. Upéa-gwi ma'erã, “Ehexa uka katu ore-vy nde
Ru” ere joty xe-vy. Ma'erã xe Ru erehexase joty? he'i. ¹⁰—Xe reja e'ỹha
voi xe Ru. Hembieja e'ỹ voi xe. Peteĩxa oronhomoirũ va'e voi, he'i. —

Ma'erã po ndereroviái xe nhe'ẽ, he'i Filipe-pe.

Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ndaha'úi xe jehewigwa xe remimombe'u va'e peẽ-my. Xe Ru ae
peteĩxa xe moirũ va'e. Xe Ru ae ojapo uka xe-vy xe rembiaporã. ¹¹Peteĩxa
xe moirũ va'e xe Ru. Ha peteĩxa amoirũ va'e íxupe. Perovia katu xe nhe'ẽ.
Ha ndaperoviaséi ramo jepe, pehexa-ma niko xe rembiapo porã. Upéa-

⁶ 14.2-3 2 Co 5.1; Ap 21.1-4 ⁷ 14.6 At 4.12; Ef 2.18; 3.12

rehe xe rerovia katu, he'i.⁸ ¹²—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Aha jevy-ta xe xe Ru oiko ha-py. Upéa-gwi xe-rehe ojerovia-ma oiko-vy va'e gwive, aipytygwõ va'erã íxupe kwéry. Xe rembiapo-rami hembiaipo porã va'erã. Hembiaipo porãve rãve va'erã katu aipytygwõ ramo íxupe, he'i.

¹³—Oime raẽ va'e-rehe xe réry-py pejerure ramo, xe réry pehenói ramo, ajapo va'erã peẽ-my, aikwaa uka hagwã xe Ru rekoha porã tee peẽ-my. ¹⁴Oime raẽ va'e-rehe pejerure ramo xe réry-py, xe-rehe pejerovia-gwi, ajapo va'erã peẽ-my, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.^h

**“Xe rekovia ome'ẽ va'erã peẽ-my pene pytygwõharã pene ndive oiko
meme va'erã” he'i Hesu**

(Jo 7.38-39; 16.5,7,13; At 2.2-4; Rm 5.5)

¹⁵Upéi he'i jevy Hesu:

—“Xe rembiayhu va'e voi Hesu” peje ramo xe-rehe, xe nhe'ẽ pejapo-ma va'erã, he'i.

¹⁶—Xe nhe'ẽ pejapo ramo, xe ko ajerure va'erã xe Ru-pe pende-rehe. Xe rekovia ome'ẽ va'erã peẽ-my pene pytygwõharã. Pene ndive oiko meme hagwã ome'ẽ va'erã peẽ-my. ¹⁷Upe va'e hemime'erã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e voi, anhetegwa tee va'e mombe'uha voi ha'e. Ha teko rei-pe katu nogwahẽ mo'ãiry ou-vy Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ndohexa kwaái hese teko rei. Ndoikwaáiry íxupe. Ha peẽ katu peikwaa voi íxupe. Pene ndive oiko Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Pende py'apy-py oiko va'erã, he'i.

¹⁸—Pene tyre'ỹ hagwã ndapoheja mo'ãi. Pene renda-py aju jevy va'erã, he'i. ¹⁹—Áy ndaxe rexa are mo'ãi ko yvypóry kwéry. Upe rire ndaxe rexa mo'ávêi jevy-ma. Ndaxe rexái ramo jepe teko rei, peẽ katu xe rexa joty va'erã. Xe aikove jevy-ma va'erã. Upéa-gwi xe jave peikove ave va'erã peẽ. ²⁰Xe aikove jevytaha áry-py peje va'erã xe-rehe, “Peteixa omoirũ nipo ra'e Gwu-pe. Peteixa nhamoirũ nipo ra'e Hesu-pe. Peteixa nhane moirũ nipo ra'e Hesu” peje va'erã xe-rehe, he'i. —Nhanhomoirũha peẽ peikwaa porã va'erã voi, he'i.

²¹—Xe nhe'ẽ renduha, xe nhe'ẽ apoha, xe rayhuha voi upe va'e. Ha xe rayhu va'e, ohayhu ave va'erã íxupe xe Ru ave. Xe ave ahayhu ave va'erã íxupe. Ajekwaa uka ave va'erã íxupe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

²²Upe-ma ramo oporandu íxupe Judas, ndaha'êi upe Judas ipyhy ukaharã:

—Ma'erã po nderejekwaa uka mo'ãi entéro yvypóry-pe, he'i íxupe.

⁸ 14.9-11 Jo 10.30; Cl 2.9

^h 14.13-14 Mt 18.19-20; Mc 11.24; Lc 11.9-10; Jo 15.7; 16.23; 1 Jo 5.14-15

—Ma'erã po ore-vy anho erejekwaa uka-ta, ore Járy? he'i íxupe Judas oporandu-vy.

²³Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Xe rayhu va'e gwive ohendu va'erã xe nhe'ê. Ohayhu va'erã íxupe xe Ru ave. Upéa-gwi orogwahẽ va'erã íxupe oraju-vy. Hendive oroiko va'erã, he'i Gwu-rehe, ójehe ave. ²⁴—Ha xe rayhu e'ỹ va'e gwive, nohendu mo'ái xe nhe'ê. Ha xe remimombe'u peẽ-my ndaha'úi xe jehegwigwa. Xe Ru xe mbouhare remimombe'u ae amombe'u peẽ-my, he'i.

²⁵—Upe va'e peẽ-my xe remimombe'u voi pene pa'ũ-rupi aime jave.

²⁶Ha ndaikovéi ramo, pene mbo'e va'erã pene pytygwōharã. Nhe'ê Marangatu tee va'e voi upe va'e. Upe va'e xe Ru remimbouřã xe réry-py voi. Entéro xe-rehe omombe'u va'ekwe-rehe gwive, entéro xe remimombe'ukwe-rehe ave pene momandu'a uka va'erã, he'i.¹

²⁷—“Tereho katu nde py'agwapy reheve” he'i rei teko rei. Ha xe katu nda'e réry upéixa. Orombopy'agwapy-ta. Xe py'agwapyha-rami orombopy'agwapy-ta. Upéa-gwi anive pene py'agwapy e'ỹ tei. Anive pekyhyje tei, he'i!²⁸—“Aha jevy-ta. Ha upe rire katu aju jevy-ta pene ndive apyta hagwã” ha'e kuri peẽ-my. Upéa pehendu voi. Āy xe rayhu tee ramo, pevy'a arã ra'e. Xe Ru ko tuvixave va'e xéhegwí. Aha-ta xe Ru-pe agwahẽ. Upéa-gwi aha jevy ramo jepe, pevy'a arã ra'e. ²⁹Aha e'ỹ reheve amombe'u-ma peẽ-my xe aha hagwã. Aha rire-ma katu, aipota, “Anhetegwa voi nipo ra'e hemimombe'u” peje va'erã xe-rehe pene mandu'a-vy. Upéa-gwi amombe'u āy xe aha hagwã peẽ-my. ³⁰Āy ogwahẽ-ta ou-vy anhaywasu gwí Nhandejáry-rehe ija'e'ỹha-rehe omanda va'e voi. Upéa-gwi nanhomongeta puku mo'ái pene ndive. Ndaipu'akái xe-rehe anhaywasu. Xe ndaikóiry inhe'ê-rupi. Xe Ru nhe'ê-py ae aiko. ³¹Aipota teko rei oikwaa xe ahayhuha xe Ru-pe. Upéa-gwi xe Ru he'i va'e gwive ajapo-ta inhe'ê, he'i. —Nhapu'ã katu ko'a-gwi jaha, he'i.

“Uva máta tee va'e he'ise xe-rehe” he'i ójehe Hesu

15 ¹Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu:

—Amombe'u-ta peẽ-my xe rehegwa nhe'ê uva máta rehegwa nhe'ê-rami. Uva máta tee va'e he'ise xe-rehe. Uva máta járy he'ise xe Ru-rehe. ²Hakã hi'a e'ỹ va'erã gwive oipe'a. Uva máta-gwi oipe'a. Ha hakã hi'a porã va'erã katu oheja íxupe. Hakã gwyre mante oipe'a íxugwi. Hi'a porãve hagwã omopotĩ íxupe, he'i. ³—Upéixa pene potĩ-ma pende py'a-py. Xe remimombe'u pehendu va'e gwive pene potĩ-ma voi pende py'a-py. ⁴Xe moirũ katu peiko-vy Peteixa. Ha xe ave Peteixa oromoirũ-ta. Imáta-gwi oipe'a hakã va'e-rami upe va'e hakã ndahi'áiry. Upéixa ete naxe moirũvéi-ma ramo, napene rembiapo porãvéi-ma va'erã. Mba'eve ndapejapovéi-ma va'erã, he'i.

⁵—Ha uva máta he'ise xe-rehe. Pende-rehe he'ise uva rakã. Peteixa xe moirũ va'e, xe ave amoirũ íxupe va'e, upe va'e heta hembiapo porã porã va'erã

¹ 14.26 1 Co 2.12 ² 14.27 Fp 4.7; Cl 3.15

(Jo 15.5)

hi'a porã porã oĩ va'e-rami. Xe e'ỹ reheve mba'eve ete voi ndapejapo mo'ävêi-ma va'erã, he'i. ⁶—Ha peteixa xe moirũ e'ỹ va'e katu hi'a e'ỹ va'e rakã-rami onhemombo va'erã. Ipiru va'erã. Ipiru rire omboaty va'erã ohapy hagwã-py, he'i. ⁷—Peteixa xe moirũ ramo, pende py'a-py oiko ramo xe nhe'ẽ, oime raẽ va'e-rehe pejerure ramo katu, ome'ẽ va'erã peẽ-my. ⁸Pene rembiapo porã porã ramo, ohexa kwaa va'erã xe Ru-rehe hekoha porã tee. Upéixa ramo pene rembiapo porã ramo, xe remimbo'e ramo peiko va'erã. ⁹Xe Ru xe rayhuha-rami, xe ave apohayhu peẽ-my. Pene mandu'a meme katu apohayhuha-rehe. ¹⁰Xe nhe'ẽ pehendu peiko-vy ramo, pene mandu'a meme va'erã apohayhuha-rehe. Upéixa voi xe Ru nhe'ẽ ahendu-gwi xe mandu'a meme xe rayhuha-rehe, he'i.

¹¹—Upéa ha'e-ma peẽ-my pevy'a hagwã. Xe avy'aha-rami aipota pevy'a ave. Pevy'apa hagwã peiko-vy ha'e-ma peẽ-my.

¹²Áy ha'e-ta peẽ-my: Pejohayhu katu peiko-vy. Apohayhuha-rami pejohayhu katu, he'i.^k ¹³—Oirũ rekovia ojejuka uka va'e, ohayhu tee rei oirũ-pe. Ndoikói ohayhuve va'e, he'i. ¹⁴—Ha xe irũ voi peẽ. Xe nhe'ẽ pehendu ramo xe irũ tee voi peẽ. ¹⁵Xe rembigwái, nda'evêi-ma pende-rehe. Mbava'e po ojapo ijáry ndoikwaái voi hembigwái. Ha xe Ru nhe'ẽ ahendu va'ekwe gwive, amombe'u-ma peẽ-my. Upéa-gwi, Xe rembigwái, nda'evêi-ma pende-rehe. Xe irũ tee-py ae apohenói. ¹⁶Ndaxe poravóiry va'ekwe pene mbo'eharã. Apoporavo va'ekwe ae xe irũrã. Ame'ẽ va'ekwe peẽ-my pene rembiaporã hetave hi'a va'e-rami peiko hagwã. Aipota pende rekoha porã porã meme opa e'ỹ-rehe hi'a meme va'e-rami. Ndaipotái hesarái rei pende rekoha porã-rehe. Upéixa ramo oime raẽ va'e-rehe pejerure ramo xe réry-py ome'ẽ va'erã peẽ-my.^l ¹⁷Ha'e jevy-ta peẽ-my, Pejohayhu katu peiko-vy, ha'e, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

“Ndaija'úi pende-rehe teko rei” he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe

¹⁸Upe ramo he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu:

—Ha teko rei katu ndaija'úi xe-rehe. Áy ndaija'e mo'ái pende-rehe. Ndaija'úi ramo pende-rehe, pene mandu'a katu xe-rehe ija'e'ỹ hagwe-rehe. ¹⁹Teko rei reko-rupi peiko ramo ra'e, gwe'ýi-rami pende rayhu arã ra'e. Ha apoporavo

^k 15.12 Mt 22.39; Jo 13.34; Gl 5.14; 1 Pe 1.22; 1 Jo 3.11; 4.7

^l 15.16 Rm 8.29; Ef 1.4; 1 Ts 1.4; 1 Pe 1.2; 2.9

va'ekwe ndapeikovéi-ma hagwã teko rei reko-rupi. Ndapeikói teko rei re'yí va'e-rami. Upéa-gwi ndaija'éí pende-rehe teko rei, he'i. ²⁰—Ha'e kuri peẽ-my, Ani, “Hembigwái jepe xe, xe járy-gwi tuvixave va'e voi xe” peje mo'ã pende py'apy-py pendéjehe. Ani pende resarái ha'e va'ekwe-rehe. Xe rereko asy hagwe-rami, pende rereko asy ave va'erã. Xe rendu hagwe-rami, pene nhe'ẽ ave ohendu va'erã. ²¹Teko rei ndoikwaái xe mbouhare-pe. Upéa-gwi koixagwa gwife ojapose va'e ojapo va'erã pende-rehe. ²²Ndajúi ramo ra'e, namombe'úi ramo yvypóry-pe ra'e, ndojekwaái arã ra'e ipy'a ky'aha. Ha ko'ánga katu, “Ndajaikwaái voi nhande py'a ky'aha” ndikativéiry he'i ójehe. Hekoha vaiha amombe'u teko rei-pe. ²³Xe-rehe ndaija'éí va'e xe Ru-rehe ndaija'éí ave. ²⁴Ipa'ũ-rupi xe rembiapo porã porã xeixagwa ojapo va'e ndaipóri. Upéa rehegwa ndajapói ramo ra'e, ndaipy'a ky'ái arã ra'e hikwái. Ha ko'ánga katu xe-rehe ohexa kwaa ramo jepe, ndaija'éíry rei xe-rehe. Xe-rehe ndaija'éíry jave xe Ru-rehe ndaija'éíry ave, he'i. ²⁵—Yma va'ekwe he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ judeu kwéry ohendu va'e. Áygwa rekorã omombe'u-ma voi va'ekwe: “Ija'e'y rei xe-rehe” he'i Nhandejáry nhe'ẽ áygwa rekorã momba'u-vy. Upéa-gwi hembihaike-ramima ija'e'y rei xe-rehe hikwái, he'i.^m

²⁶—Ha pene pytygwoharã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e xe Ru gwigwa voi, anhetegwa tee va'e momba'uha voi. Peẽ-my xe remimbourã voi upe va'e. Xe Ru-gwi xe remimbourã voi. Ou ramo xe momba'u va'erã. “Anhetegwa voi” he'i xe-rehe. ²⁷Ha peẽ katu xe anhepyrũ xe rembiapo gwife áy peve xe moirũ-ma peiko-vy. Upéa-gwi xe momba'u va'erã peẽ ave, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

16 ¹Upe ramo he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu: —Pende rereko asyharã amombe'u-ma peẽ-my. Xe aha rire pende rereko asy va'erã gwĩ pende-rehe ija'e'y va'e. Pende rereko asy ramo, ndaipotáí penhemondýi. Ndaipotái, “Ma'erã po nhande rereko asy oiko-vy” peje pendéjehe, he'i. ²—Pene mosẽ va'erã imondo-vy ojeporahéi haty haty-gwi. “Anive peike teĩ” he'i arã peẽ-my gwĩ pende-rehe ija'e'y va'e. Upéi ogwahẽ va'erã peẽ-my pemento hagwã áry. Upe-ma ramo pende jukaharã: “Nhandejáry remimbota-rupi jajuka íxupe” he'i mo'ã va'erã pende-rehe. ³Upéixa voi pene moingo asy va'erã hikwái, ndoikwaái-gwi xe Ru rekoha, xe rekoha ndoikwaái-gwi ave. ⁴Upéixa amombe'u-ma peẽ-my pende-rehe ija'e'y va'e rekorã. Ha upe rire katu pene moingo asy ramo, pene mandu'a va'erã xe remimombe'ukwe-rehe peẽ-my, he'i íxupe kwéry.

Hesu omombe'u Nhe'ẽ Marangatu tee va'e rehegwa nhe'ẽ
(Jo 14.16)

Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu:

—Yma gwife ko'ánga ete peve xe aiko pene pa'ũ-rupi. Upéa-gwi namombe'úi peẽ-my pende-rehe ija'e'y va'e rekorã, he'i. ⁵—Ha ko'ánga katu aha jevy-ta

^m 15.25 SI 35.19; 69.4

xe xe mbouhare oiko ha-py. Aha-tama jepe aiko-vy, “Kipy tipo ereho-ta?” ndapejéiry xe-vy. ⁶Ha xe aha hagwã amombe'u-gwi katu ndapevy'avéi-ma voi. ⁷Ha anhetegwa tee va'e amombe'u-ta peẽ-my. Xe apytave ramo pene ndive, naiporã arã peẽ-my. Ha aha ramo katu iporãve va'erã peẽ-my. Ndahái ramo, nogwahêi arã ou-vy peẽ-my pene pytygwõharã. Ha aha ramo katu, ambou va'erã peẽ-my pene pytygwõharã. ⁸⁻¹¹Ogwahê ou-vy ramo pene pytygwõharã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, oikwaa uka va'erã yvypóry kwéry-pe ijapuha, “Jajevy e'ỹ va'e voi nhande” he'i ramo mo'ã ójehe. Ndojeroniái voi xe-rehe oiko-vy. Upéa-gwi oikwaa uka va'erã íxupe kwéry hembiaapo vaikwe. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oikwaa uka ave va'erã íxupe kwéry ijapuha “Onhemonhandejáry rei voi Hesu” he'i ramo mo'ã xe-rehe. Ha aha ramo xe Ru oiko ha-py, peẽ ndaxe rexavéi-ma ramo katu, oikwaa uka va'erã íxupe kwéry xe-rehe ijapuha. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oikwaa uka ave va'erã yvypóry kwéry-pe ijapuha, “Nhande rexakwaa rei va'erã voi Nhandejáry. Nhane rembiapo vaikwe-rehe katu nanhane rereko asy mo'ãi” he'i rei ramo ójehe. Ha ohexa kwaa-ma ramo anháy ruvixa-rehe gwĩ teko rei-pe ombo'e mbo'eha-rehe ndaipu'akaveimaha nhande-rehe katu, Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oikwaa uka va'erã íxupe Nhandejáry-rehe ijapuha, he'i.

¹²—Hetave voi oĩ xe remimombe'use peẽ-my. Ha áy amombe'u pukuve ramo katu, ipohýive arã peẽ-my. ¹³Ha upe rire katu Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, anhetegwa tee mombe'uha ou ramo, oikwaa uka va'erã peẽ-my anhetegwa va'e gwive. Ojhegwígwa va'e nomombe'u mo'ãi. Ha hemiendu katu omombe'u va'erã. Oiko-ta va'erã pene renonderã omombe'u va'erã. ¹⁴Xe rehegwa omombe'u va'erã peẽ-my. Upéa-gwi xe rekoha porã tee oikwaa uka va'erã. ¹⁵Ha xe rehegwa katu xe Ru rehegwa ave voi. Upéa-gwi ha'e kuri peẽ-my, Xe rehegwa omombe'u va'erã ave peẽ-my Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ou ramo, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

“Xe rexa jevy ramo, pevy'agwasu ete jevy-ma va'erã” he'i Hesu

¹⁶Upéi he'i jevy íxupe kwéry:

—Áy ndaxe rexa are mo'ãi peẽ, he'i. —Ha upe rire katu xe rexa jevy va'erã, he'i íxupe kwéry Hesu.

¹⁷Ha hemimbo'e kwéry ndoikwaáiry inhe'ẽ. He'i ojóupe:

—“Áy ndaxe rexa are mo'ãi peẽ. Ha upe rire katu xe rexa jevy-ta” he'i kuri nhande-vy. “Aha-gwi xe Ru oiko ha-py” he'i kuri nhande-vy, he'i ojóupe. ¹⁸—Ma'erã po, “Ha upe rire katu xe rexa jevy-ta” he'i kuri nhande-vy. Mbava'e-rehe nipo he'i nhande-vy, ndajaikwaáiry aipo he'i ramo, he'i ojóupe hikwái Hesu nhe'ẽ-rehe.

¹⁹Ha Hesu oikwaa-ma oporanduseha ojóupe. Upéa-gwi he'i íxupe kwéry:

—Ha'e kuri peẽ-my, “Áy ndaxe rexa are mo'ãi peẽ. Ha upe rire katu xe rexa jevy va'erã” ha'e kuri peẽ-my. Upe va'e xe nhe'ẽ-rehe peporandu randu tipo ojóupe peiko-vy? he'i íxupe kwéry. ²⁰—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Pene rasê va'erã pejahe'o-vy. Ha teko rei katu ovy'a va'erã. Pevy'a e'ỹ va'erã. Ha upe rire katu ndapevy'avéi rire, pevy'a jevy-ma va'erã peiko-vy.

²¹ Imemby-ta va'e-rami peiko va'erã. Imemby-tama ramo kunha ndovy'avéi-ma. Imembytamaha óra-py ohendu-ma ramo gwasy, ndovy'avéi-ma. Ha imemby rire-ma katu, ovy'a jevy omemby-rehe: “Oiko-ma mitã'i. Kunumi ra'e” he'i ojéupe. Upéa-gwi gwasy hagwe-rehe naimandu'avéi-ma, he'i. ²²—Upéixa ete peiko ãy. Imemby-tama va'e-rami peiko. ãy ndapevy'avéi-ma. Ha upe rire katu apohexa jevy-ta. Xe rexa jevy ramo pevy'agwasu ete jevy-ma va'erã, he'i. —Upe ramo pene mbovy'are'ỹ va'e ndoikovéi-ma va'erã. Pevy'a meme ete va'erã, he'i.

²³—Upe áry-py napeporanduvéi-ma va'erã xe-vy. Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa tee va'e. Oime raẽ va'e-rehe pejerure ramo xe Ru-pe xe réry-py, ome'ẽ va'erã peẽ-my xe Ru. ²⁴Ko'ángã ete peve ndapejeruréiry xe réry-py. ãy pejerure rure katu xe réry-py. Ome'ẽ va'erã peẽ-my. Hemime'ẽgwe-rehe pevy'apa-ma va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.ⁿ

“Xe ko xe pu'akave-ma aiko-vy yvypóry kwéry-rehe” he'i Hesu

²⁵ Upe ramo he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu:

—Amombe'u-ma kuri peẽ-my xe Ru rehegwa nhe'ẽ ambue-py orombo'eha-rami. Ha ogwahẽ va'erã xe amombe'u porãha áry. Upe áry-py xe Ru rehegwa nhe'ẽ ambue va'e orombo'eha-rami namombe'uvéi-ma va'erã. ²⁶ Upe áry-py pejerure va'erã xe Ru-pe. Xe réry-py pejerure va'erã íxupe. Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Pende rekovía ndajerure mo'ãi íxupe. Xe Ru-pe voi katu pejerure va'erã xe réry-py. ²⁷ Xe rayhu-gwi peẽ ha'e katu pende rayhu ave. “Nhandejáry-gwi ou va'ekwe nipo ra'e Hesu” peje-gwi xe-rehe, pende rayhu ave ha'e. Upéa-gwi xe Ru-pe voi katu pejerure va'erã. ²⁸ Xe ko asẽ va'ekwe xe Ru oiko ha-gwi aju-vy. Ko yvy-py aju va'ekwe. Ha ko'ángã katu aheja jevy-ta ko yvy aha-vy. Xe Ru oiko ha-py aha jevy-ta, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

²⁹ Upe ramo he'i íxupe hikwái:

—Ãy katu eremombe'u porã-ma ore-vy. Nde rehegwa nhe'ẽ neremombe'uvéi-ma ambue-py ore mbo'eha-rami, he'i. ³⁰—Opamba'e kwaaha voi nipo nde ra'e, he'i. —Oroikwaase va'e ereikwaa uka ore-vy. ãy noroporandu mo'ávéi-ma nde-vy. Upéa-gwi Nhandejáry-gwi ereju va'ekwe nipo ra'e, he'i íxupe hemimbo'e kwéry.

³¹ Ha Hesu he'i:

—Ne'írá pejerovia tee xe-rehe peiko-vy, he'i.

³²—Ogwahẽ-tama ou-vy xe áry. Upe áry-py pesarambipa-ta peteĩ teĩ pende róga-rupi peho-vy. Upéixa xe anho xe rejapa-ta peho-vy. Xe rejapa ramo jepe, naxe anhói joty apyta va'erã. Xe moirũ joty arã xe Ru, he'i.^o

³³—Koixagwa peẽ-my xe remimombe'u voi. Aipota xe moirũ pende py'agwapy hagwã. Pene moingo asy va'erã teko rei. Pene moingo asy ramo jepe, ani joty pekyhyje teĩ. Ndaipu'akái va'erã pende-rehe teko

ⁿ 16.23-24 Jo 14.13-14 ^o 16.32 Mc 14.27

rei. Xe ko xe pu'akave-ma aiko-vy xe rendu e'ÿha-rehe. Upéa-gwi ani pekyhyje teĩ teko rei-gwi, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

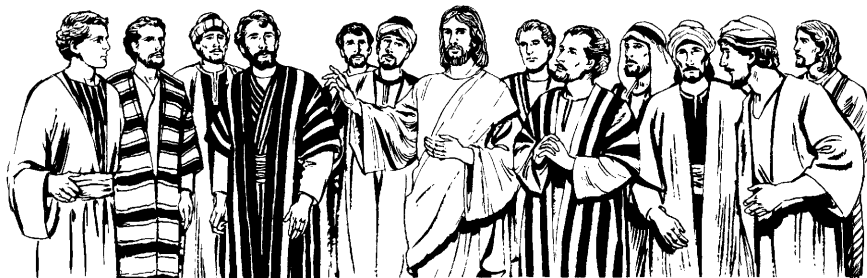
“Xe irũ-rehe ajerure-ma nde-vy” he'i Nhandejáry-pe Hesu gwemimbo'e-rehe

17 ¹Upéa he'i rire, hovayva Hesu ombojeupi onhe'ẽ Nhandejáry-pe: —Ogwahẽ-ma ou-vy xe aha hagwã óra, xe Ru, he'i íxupe. —Nde ra'y voi xe, he'i Gwu-pe. —Xe reko porãha ehexas uka katu ahexas uka hagwã nde reko porãha. ²Yma va'ekwe nde katu xe moingo entéro yvypóry gwive jaryrã, xe amoingove hagwã ne rembiporavo va'e gwive ne ndive oiko hagwã opa e'ÿ reheve. ³Ha xe remimoingove katu ohexas kwaa porã nde-rehe nde rekoha. Ne anho Tupã tee voi. Ne ramigwa ndaipóri. Ha xe ne remimbou voi. Xe rekoha ohexas kwaa porã ave xe-rehe xe remimoingove. Upéa-gwi ehexas uka katu xe reko porãha. ⁴Yvypóry-pe ahexas uka-ma nde reko porãha. Ereme'ẽ va'ekwe xe rembiaporã gwive ajapo-ma katu. ⁵Ko yvy oiko e'ÿ mboyve xe tuvixa mba'e-ma aiko ne ndive va'ekwe. Ko'ánga ne ndive aiko hagwe-rami, xe moingo jevy katu, xe Ru. Xe mbotuvixa mba'e jevy katu.

⁶—Yvypóry pa'ũ-gwi ereiporavo va'ekwe xe irũrã ereme'ẽ hagwã xe-vy. Íxupe aikwaa uka-ma nde rekoha. Ne rembiporavo nde re'ÿi voi. Upéi ereme'ẽ va'ekwe xe-vy xe re'yirã. Ne nhe'ẽ ohendu hikwái. ⁷Ko'ánga katu, “Nhandejáry remime'ẽgwe voi íxupe nipo ra'e” he'i ereme'ẽ va'ekwe-rehe xe-vy. ⁸Xe-vy ne remimombe'u amombe'u íxupe. Ha xe remimombe'u katu ohendu voi hikwái. “Nhandejáry-gwi ou nipo ra'e Hesu. Ombou nipo ra'e íxupe Nhandejáry” he'i nhande-rehe hikwái.

⁹—Ha teko rei-rehe katu ndajerure mo'ãi nde-vy. Xe-vy ne remime'ẽgwe-rehe ae ajerure-ta nde-vy. Nde re'ÿi voi. Upéa-gwi ajerure-ta nde-vy hese. ¹⁰Xe areko va'e gwive ne mba'e ave. Ha nde erereko va'e gwive xe mba'e ave. Ha xe remimbo'e katu xe-vy ne remime'ẽgwe xe irũrã ohexas uka-ma xe reko porã teeha. ¹¹Ãy katu aha-ta xe nde ereiko ha-py. Ndaiko mo'ávêi-ma ko yvy ári. Ha xe remimbo'e katu oiko joty va'erã ko yvy ári. Nde reko marangatu voi, xe Ru. Ne nhe'ẽ-rupi aikwaa uka-ma kuri íxupe kwéry nde rekoha. Ãy nde réry-py enhangareko porã katu hese ijoja meme oiko-vy hagwã. Peteixa nhande, nhande jojaha-rami, aipota ijoja ave onhondive hikwái. ¹²Hendive xe aime jave ko yvy ári, anhangareko hese aiko-vy nde réry-py, ahexas uka íxupe va'ekwe-py. Anhangareko porã hese aiko-vy. Avave ndaxe rejái oho-vy. Peteĩ va'e mo'ã xe reja kuri oho-vy. Xe irũ tee e'ÿ va'e upéa anhaygwasu rembieraha. Yma hekorã omoĩ va'ekwe kwatia-rehe. Upéa-gwi hembihaike-rami naxe moiruvéi-ma ãy.^p

¹³—Ko'ánga aheja-tama ko yvy aha-vy nde ereiko ha-py. Ha aime jave katu kóxa xe nhe'ẽ amombe'u íxupe kwéry ovy'a hagwã. Xe avy'aha-rami aipota ovy'apa hikwái. ¹⁴Ne nhe'ẽ amombe'u-ma kuri íxupe ha teko rei katu ndaija'êi-ma hese. Teko rei reko-rupi aiko e'ÿha-rami, xe

(Jo 17.19)

irũ ave ndoikovéi-ma heko-rupi. Upéa-gwi ndaija'evéi-ma hese teko rei. 15 “Eipe'a katu íxupe heraha-vy ko yvy-gwi” nda'e mo'ãi nde-vy. Ha'e-ta ae, “Eresende katu íxupe. Anháy reko e'ỹ-rupi oiko hagwā eresende katu” ha'e-ta ae nde-vy hese kwéry. 16 Teko rei reko-rupi xe aiko e'ỹha-rami xe irũ ave ndoikovéi-ma heko-rupi. 17 Teko rei reko-rupi ndoikovéi-gwi, ipotĩ-magwi eheja katu toiko ne irũ tee ramo. Anhetegwa tee va'e ne nhe'ẽ. Ne nhe'ẽ rendu ramo emoingo katu ne irũ tee ramo. 18 Yvypóry kwéry-pe amombe'u hagwā xe mbou va'ekwe. Upéixa ete, “Tapeho opa-rupi xe mombe'u-vy” ha'e kuri xe irũ-pe. 19 Āy apena hese-gwi, napenavéi-ma xéjehe. Hekovia ae amano hagwā-rami aĩ. Nde-vy anheme'ẽ-ta ne irũ tee ramo oiko hagwā xe irũ.

20—Xe irũ-rehe ajerure-ma nde-vy. Ha ko'ánga katu xe irũ nhe'ẽ renduharā-rehe ave ajerure-ta ave. Inhe'ẽ rendu-gwi ojerovia-ma va'erā xe-rehe. 21 Xe-rehe ojerovia va'erā-rehe ajerure-ta nde-vy peteixa ijoja tee hagwā xe-rehe ojerovia va'e gwive. Nde ko xe moirũha-rami, xe Ru, xe oromoirũha-rami ave, aipota peteixa nhane moirũ hikwái, “Nhandejáry remimbou voi nipo ra'e Hesu” he'i hagwā xe-rehe yvypóry. 22 Nde rekoha erehexa uka xe-vy va'ekwe-rami, ahexa uka ave kuri íxupe xe rekoha peteixa ijoja tee hagwā oiko-vy. Nhande nhande jojaha-rami aipota ijoja ave hikwái. 23 Peteixa amoirũ íxupe. Peteixa ave xe moirũ nde. Upéixa jaiko ha'e kwéry ijoja porā tee hagwā. Ijoja porā tee ramo, “Nhandejáry remimbou voi nipo ra'e Hesu” aipota he'i va'erā xe-rehe teko rei. Aipota he'i va'erā, “Hesu-pe ohayhuha-rami Nhandejáry, Nhandejáry reroviaha ave hembiayhu voi nipo ra'e” he'i va'erā.

24—Āy, xe Ru, ko va'e xe-vy ne remime'ẽgwe voi xe irũrā. Xe aiko harupi, aipota xe moirũ ave. Ndoikói výteri ramo ko yvy xe rayhu va'ekwe ereiko-vy. Upéa-gwi xe momba'egwasu va'ekwe xe rereko-vy. Āy aipota xe moirũ xe momba'egwasuha ohexa hagwā hikwái. 25 Nde ko erejexavy e'ỹ va'e, xe Ru. Teko rei katu nde kwaa e'ỹha voi. Xe ko ae nde kwaaha voi. Ha xe irũ katu oikwaa-ma nde xe mbouhare. 26 Aikwaa uka va'ekwe íxupe nde rekoha aiko-vy. Āy aikwaa uka jevy-ta aiko-vy, xe rayhuha-

rami ereiko-vy, ojohayhu porãve rãve hagwã ave. Peteĩxa amoirũse ave íxupe kwéry, he'i Nhandejáry-pe onhe'ẽ ombojeupi-vy.

Soldado kwéry polícia ndive oipyhy Hesu-pe

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Upe oraçã ojapo rire, Hesu osẽ oho-vy gwemimbo'e kwéry ndive. Cedrom y rupagwe-rupi ohasa oje'ói-vy. Upe-py oĩ yvotyty. Upe-py oike oho-vy hikwái. ²Upe va'e yvotyty-py onhomboaty aty va'e gwemimbo'e kwéry ndive. Upéa-gwi Judas, Hesu pyhyharã-pe omombe'u va'erã oikwaa voi yvotyty. ³Upéixa ramo Judas Hesu piári oho upe-py. Hendive oho soldado kwéry. Polícia pa'i ruvixa remimondo va'e, fariseu remimondo va'e ave indive oho. Gwesapeharã ave ogweraha. Gwataendyrã ave ogweraha. Ikutu hagwã reheve oho. ⁴Ha Hesu oikotaha gwive oikwaapa voi. Upéa-gwi oho ohogwaitĩ joty íxupe: —Kiva'e-pe tipo peheka peiko-vy? he'i oporandu-vy soldado kwéry-pe Hesu.

Ha soldado kwéry he'i íxupe:

⁵—Oroheka Nazaré pygwa Hesu-pe, he'i íxupe hikwái.

—Xe voi ko ha'e, he'i onhemombe'u-vy soldado kwéry-pe.

Ha Judas katu Hesu pyhyharã-pe omombe'uhare ou ave Hesu pyhyharã ndive. Onhembo'y ave oĩ-vy upe-py.

⁶“Xe voi ko ha'e” he'i-ma ramo Hesu, onhemondýi hikwái. Ogwevi mo'ã ramo ho'a oje'ói-vy yvy-py soldado kwéry. ⁷Ha Hesu oporandu jevy íxupe kwéry:

—Kiva'e-pe tipo peheka? he'i jevy íxupe kwéry.

—Nazaré pygwa Hesu oroheka va'e, he'i jevy íxupe.

⁸—Xe voi ko ha'e, ha'e-ma kuri peẽ-my. Néi. Xe voi xe reka peiko-vy ramo, peheja katu toho xe irũ gwéry, he'i soldado kwéry-pe.

⁹Upéa he'i oiko hagwã he'i hagwe-rami. He'i-ma kuri Gwu-pe: “Ne remime'ẽgwe-rehe anhangareko porã porã aiko-vy. Ndojehesa rerovái xéhegwi avave” he'i kuri gwemimbo'e kwéry-rehe. Upéa-gwi ãy he'i: “Peheja katu toho xe irũ gwéry” he'i.

¹⁰Upe-ma ramo Simão Pedro ohekýi hyru-gwi okyse. Omopu'ã-vy oikytĩ-ma pa'i ruvixagwasu rembigwái-pe, Malco héry va'e-pe. Oinambijo-ma íxupe. Ijakatúa kotygwa oikytĩ íxugwi inambi. ¹¹Upéi he'i Pedro-pe Hesu:

—Emoĩ jevy katu hyru-py nde kyse, he'i. —Nhandejáry nhe'ẽ-py ahasa asy va'erã. Ani, “Ndohasa asy mo'ãi Hesu” ere erenhemongeta-vy teĩ nde py'apy-py, he'i Pedro-pe.

Ogweraha Hesu-pe Anás róga-py hikwái

¹²Upe rire soldado kwéry huvixa ndive, judeu remimbou polícia ave oipyhy Hesu-pe oipokwa-ma heraha-vy. ¹³Ogweraha ranhe Anás róga-py. Ha Anás katu Caifás ratyu. Ha Caifás upe va'e ro'y-py pa'i ruvixagwasu ramo opyta. ¹⁴Upe va'e he'i-ma kuri judeu ruvixa kwéry-pe: “Peẽ-my iporãve arã nhande rekovia peteĩ va'e omano ramo” he'i kuri Hesu-rehe. Ha upéi katu ogweraha íxupe Anás róga-py.

“Ndaha'éí xe hemimbo'e” he'i mo'ã Hesu-rehe Pedro
(Mt 26.57-58,69-70; Mc 14.53-54,66-80; Lc 22.54-57)

¹⁵Ha Simão Pedro outro Hesu remimbo'e ndive oho hapýkwéri. Pe outro hemimbo'e katu pa'i ruvíxagwasu kwaaha. Upéa-gwi oíke pa'i ruvíxa róga kakwaa-py Hesu rapýkwéri. ¹⁶Ha Pedro katu opyta oka-py. Okē-my rei oí. Upéi pe outro hemimbo'e pa'i ruvíxagwasu kwaaha osē jevy ou-vy omombe'u pa'i rembigwái-pe okē-rehe onhangareko va'e-pe. Upe-ma ramo oheja Pedro oíke:

—Eíke katu, he'i íxupe pa'i rembigwái.

¹⁷Oíke ríre he'i jevy Pedro-pe pa'i rembigwái:

—Nde tipo ndaha'éí Hesu remimbo'e, he'i oporandu-vy íxupe.

—Ndaha'éí xe, he'i mo'ã.

¹⁸Ro'y eterei voi. Upéa-rehe pa'i rembigwái kwéry polícia ndive ohatapy ra'e ojepe'e hagwã. Áy onhembo'y tata ypy-py ojepepe okwa-vy. Ipa'ũ-my ave Pedro ojepepe oĩ-vy.

Pa'i ruvíxagwasu oporandu Hesu-pe
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Ha upéi katu pa'i ruvíxagwasu oporandu Hesu-pe hemimbo'e kwéry-rehe.

—Mbava'e eremombe'u ijaty va'e-pe? he'i íxupe oporandu-vy.

²⁰Ha Hesu he'i:

—Xe ko atýra-py meme amombe'u-ma enterove va'e-pe aiko-vy.

Ojeporahéi haty haty-rupi xe ambo'e-ma aiko-vy. Nhandedjáry róga kakwaa-py ave ambo'e-ma aiko-vy. Judeu kwéry ojogweroaty aty ha-rupi ambo'e aiko-vy. Nhemi ha-rupi ae namombe'úiry aiko-vy, he'i. —Ambue mbue va'e katu namombe'úi nhemi ha-rupi aiko-vy, he'i. ²¹—Ani xe-vy ereporandu teĩ, he'i. —Xe renduhare-pe ae katu eporandu. Xe renduhare oikwaa porã va'e xe remimombe'ukwe, he'i pa'i ruvíxagwasu-pe.

²²Upe-ma ramo peteĩ polícia upe-py oĩ va'e ohovapete íxupe:

—Ma'erã po nde py'agwasu-ma upéixa ere hagwã pa'i ruvíxagwasu-pe, he'i íxupe pe polícia.

Upéi Hesu he'i:

²³—Ereikwaa ramo xe nhe'ẽ porã e'yha, emombe'u katu a pygwa-pe xe apuha. Ha xe nhe'ẽ porã ramo jepe, ma'erã katu xe rovapete rei? he'i polícia-pe.

²⁴Upe-ma ramo Anás omondo Hesu-pe. Pa'i ruvíxagwasu Caifás oiko ha-py omondo. Ipokwaha reheve oho Hesu upe-py.

“Ndaha'éí xe hemimbo'e” he'i jevy mo'ã Hesu-rehe Pedro
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Upe ramo Pedro opu'ã joty ojepe'e oĩ-vy tata ypy-py. Ha oporandu íxupe upe pygwa:

—Nde tipo ndaha'éi Hesu remimbo'e? he'i íxupe.

—Nahániry xe, he'i joty mo'ã. —Ndaha'éiry Hesu remimbo'e xe, he'i mo'ã upe pygwa kwéry-pe.

²⁶Upéi oporandu íxupe pa'i ruvixagwasu rembigwái va'e. Inambikytipyre re'ýi voi. Ha upéi katu oporandu íxupe:

—Nde tipo Hesu irũ? he'i. —Yvotyty-py nde orohexa voi kuri, he'i íxupe hembigwái.

²⁷—Xe ndaikói kuri, he'i jevy mo'ã Pedro.

Upe-ma ramo osapukái-ma gáju.

Mburuvixagwasu róga kakwaa-py ogweraha Hesu-pe

(Mt 27.1-2,11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Ha upéi katu oipyhy jevy-ma Hesu-pe heraha-vy hikwái. Osẽ Caifás róga-gwi oje'ói hagwã mburuvixagwasu róga kakwaa-py. Voi ogwahẽ oje'ói-vy upe-py. Ha judeu ruvixa kwéry ndoikéiry mburuvixa róga-py. Pe mburuvixa ndaha'éi judeu kwéry va'e. Heko-rupi oiko e'ỹ-gwi ndoikéiry koty-py. Judeu kwéry e'ỹ va'e koty-py ndoikéiry. He'i judeu ruvixa kwéry:

—Jaike ramo nhande kwéry e'ỹ va'e róga-py nhanhemongy'a arã. Aipo ramo, nhanhemongy'a ramo, ndikatúi arã jakaru aretegwasu-py, he'i ójehe kwéry.

Ha judeu ruvixa kwéry okaruse voi aretegwasu-py. Upéa-gwi ndoikéiry voi mburuvixagwasu róga-py. ²⁹Upéixa ramo mburuvixagwasu Pilatos osẽ ou-vy koty-gwi:

—Mbava'e tipo ojapo vai ra'e peru hagwã, he'i oporandu-vy judeu ruvixa kwéry-pe.

³⁰—Nahembiapo vaíry ramo ra'e, ndorogwerúi arã ra'e íxupe nde ha-py, he'i joty hese mburuvixa-pe.

³¹—Néi, he'i Pilatos. —Peẽ ko peraha katu íxupe pende reko-rupi pejapo hagwã hese, he'i íxupe kwéry.

Upéi he'i judeu ruvixa kwéry:

—Nderejuka ukaséiry joty ore-vy hembiapo vai va'e, he'i. —Ne nhe'ẽ-py mante ojuka va'erã hembiapo vai va'e, he'i mburuvixa-pe.

³²Ha Hesu katu onhemombe'u-ma kuri mba'éixa omano-ta. Äy onhemombe'u hagwe-ramima oiko-tama voi. Onhemombe'u hagwe-ramima onhe'ẽ-ma äy judeu ruvixa kwéry.

³³Ha upéi katu mburuvixa oike jevy koty-py ohenói tou Hesu. Ou ramo, oporandu íxupe:

—Nde tipo judeu kwéry ruvixagwasu va'e? he'i íxupe mburuvixa Pilatos.

³⁴Ha Hesu he'i:

—Ndejehegwi rei para'e ereporandu xe-vy xe kwaa hagwã. Xe mombe'u para'e nde-vy, he'i mburuvixa-pe.

³⁵—Ndaha'éiry xe judeu kwéry va'e. Nde re'ýi ae pa'i ruvixa kwéry ave nde reru-ma ne moĩ xe po-py. Mbava'e tipo erejapo ra'e? he'i íxupe Pilatos.

³⁶Upéi Hesu he'i:

—Xe ko mburuvixagwasu jepe, namandái va'e yvypóry-rehe, he'i.
—Amanda ramo hese kwéry ra'e, aheja arã ra'e xe irũ onhorairõ xe-rehe.
Aheja arã ra'e xe resende judeu kwéry-gwi. Ko yvy arigwa-rami katu namandái va'e voi, he'i mburuvixa-pe.

³⁷—Aipo ramo, nde mburuvixagwasu voi ra'e, he'i íxupe Pilatos.

Upéi he'i Hesu:

—Mburuvixagwasu-py xe renói-ma kuri, he'i. —Xe ko ndaju reíry va'ekwe ko yvy ári. Anhetegwa tee va'e mombe'uharã xe aiko-ma va'ekwe ko yvy-rehe. Ha anhetegwa reroviaha gwive katu xe nhe'ẽ ohendu ave arã, he'i mburuvixa-pe.

³⁸—Mbava'e nipo anhetegwa va'e, he'i Hesu-pe Pilatos.

“Emboja katu kurusu-rehe” he'i Hesu-rehe

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Upéa he'i rire osẽ jevy koty-gwi omombe'u hagwã judeu kwéry-pe:

—Nahembiapo vaíry ra'e, he'i Hesu-rehe. ³⁹—Páscoa aretegwasu-py peteĩ preso oĩ va'e apoi-ta va'e íxugwi. Pende reko-rupi apoi íxugwi, he'i. —Aipo ramo, peipota tipo xe apoi pende ruvixagwasu Hesu-gwi, he'i judeu kwéry-pe.

⁴⁰Upe-ma ramo entéro judeu kwéry va'e gwive onhe'ẽ hatã-ma osapukái-vy hikwái:

—Nahániry, he'i. —Hesu-pe katu ndoroipotáiry erepoi. Barrabás ae oroipota erepoi, he'i mburuvixa-pe judeu kwéry.

Ha Barrabás katu oporasakeahaty voi.

19 ¹Ha upéi katu Pilatos omanda Hesu-rehe:

—Peipyhy katu Hesu-pe peraha-vy. Pembopi mbopi katu íxupe heraha-vy, he'i omanda-vy Hesu-rehe.

²Upe ramo soldado kwéry oipyhy ombopi íxupe. Upéi nhuatĩ-gwi ojapo íxupe inhakã rehegwarã. Ijgwaka ra'anga ojapo omoĩ hagwã inhakã-rehe hikwái. Omonde hese ao pytã va'e, mburuvixa omonde va'e. ³Upéi peteĩ teĩ ogwahẽ ou-vy hovagwy-py. Imboete ra'anga anga-vy ou hovagwy-py.

—Toiko are katu, toiko are katu, judeu ruvixagwasu, he'i onhembohory-vy Hesu-rehe.

Ohovapete pete íxupe.

⁴Upe-ma ramo Pilatos osẽ jevy koty-gwi oho-vy he'i judeu kwéry-pe:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Anohẽ jevy-ta íxupe xe ha'e va'e hese peikwaa porã hagwã. Hesu rembiapo vaikwe ndajohúiry voi, he'i judeu kwéry-pe Hesu-rehe.

⁵He'i rire-ma osẽ jevy-ma ou-vy koty-gwi Hesu. Inhakã-rehe oĩ nhuatĩ-gwi ijgwaka ra'anga. Ao puku pytã va'e-py onhemonde-ma ou-vy. Osẽ-ma ramo:

—Pehexa katu íxupe. Ou-ma katu. Pema'ẽ katu hese, he'i Hesu-rehe Pilatos.

⁶Ohexa-ma ramo íxupe pa'i ruvixa kwéry polícia kwéry ave onhe'ẽ hatã-ma osapukái-vy:

—Ejuka katu íxupe. Kurusugwasu-rehe ejuka katu íxupe, he'i Hesu-rehe osapukái joa joa-vy hikwái.

—Nahembiapo vaíry vérami ko xe-vy, he'i. —Upéa-gwi peẽ perahase ramo katu, peraha katu íxupe pehupi hagwã imoĩ-vy kurusu-rehe omano hagwã, he'i judeu kwéry-pe.

⁷Upéi ha'e kwéry he'i: “Xe ko Nhandejáry ra'y” he'i mo'ã ójehe. Ha ore katu ore rembypy Moisés remimombe'ukwe tekoha-rupi joty oroiko va'e. Hesu ae nainhe'ẽ rendúí. Upéa-gwi iporã katu ejuka íxupe, he'i mo'ã mburuvixa-pe Hesu-rehe hikwái.

⁸“Hesu Nhandejáry ra'y” he'i-ma ramo, omongyhyjeve íxupe judeu kwéry nhe'ẽ. ⁹Oike jevy koty-py oporandu Hesu-pe:

—Ki-gwi tipo ereju ra'e? he'i íxupe.

Ha Hesu okirirí íxugwi. Mba'eve nde'íry mburuvixa-pe. ¹⁰Upéa-rehe oporandu jevy íxupe:

—Ma'erã po neremombe'úi ra'e xe-vy? he'i. —Ejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe, he'i. —Xe ko amanda va'e nde-rehe, he'i. —Apoi-ta para'e ndéhegwi. Orojuka uka-ta para'e kurusu-rehe, he'i íxupe Pilatos.

¹¹Upe ramo Hesu he'i:

—Nhandejáry nhe'ẽ-py mante eremanda xe-rehe ereiko-vy, he'i íxupe. —Ne rembiapo vai-ma xe-rehe. Ha judeu ruvixa nde-vy xe juka ukase va'e katu hembiapo vaivete-ma xe-rehe, he'i mburuvixa-pe Hesu.

¹²Upéa ohendu ramo opoise ise mo'ã íxugwi. Ha judeu kwéry onhe'ẽ hatã jevy-ma íxupe:

—Mburuvixagwasu César katu ndojohu porãi onhemomburuvixa va'e-pe gwive. Upéa-gwi erepoi ramo íxugwi, ndojohu porãi va'erã erejapose va'e Hesu-rehe, he'i Pilatos-pe hikwái.

¹³Upéa ohendu ramo, he'i ogwenohẽ jevy hagwã Hesu-pe koty-gwi. Osẽ rire-ma, ogwapy-ma Pilatos oĩ-vy mburuvixa ogwapy haty-py. Upe opu'ã oĩ va'e ita-gwi ojapo va'ekwe ári ogwapy. Ha hebreu nhe'ẽ-py katu ohenói Gabatá-py. ¹⁴Ha upéi katu haimete-ma larose. Oiko-tama páscoa aretegwasu. Upe-ma ramo he'i judeu kwéry-pe Pilatos:

—Pende ruvixagwasu ko ou-ma, he'i Hesu-rehe.

¹⁵Ha ha'e kwéry katu:

—Emboja katu, emboja katu imoĩ-vy kurusu-rehe omano hagwã, he'i joa onhe'ẽ hatã-vy hese.

—Pende ruvixagwasu ko peipota tipo xe ajuka íxupe, he'i oporandu-vy judeu kwéry-pe.

Upe ramo he'i pa'i ruvixa kwéry:

—Mburuvixagwasu César anho voi ko ore ruvixa va'e, he'i mo'ã Pilatos-pe hikwái.

¹⁶Upe-ma ramo Pilatos ojapo ha'e kwéry hemimbota. He'i omboja hagwã Hesu-pe imoĩ-vy kurusugwasu-rehe.

Omboja Hesu-pe imoi-vy kurusugwasu-rehe

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

Upéi ogweraha-ma íxupe omboja hagwã-py hikwái. ¹⁷Ha upéi katu Hesu osê oho-vy. Onhemboja hagwã kurusu-rehe oi-vy hagwã-py oho. Kurusugwasu ogweraha ho'yrã ojave oho-vy. Akã rendaty-py oje'e ha-py ogweraha íxupe. Ha hebreu nhe'ê-py katu ohenói Gólgota-py.

¹⁸Ha upéi katu ogwahê rire oho-vy upe-py, omboja íxupe imoi-vy kurusugwasu-rehe. Mokõi hembiapo vai va'e katu ave ohupi yvate. Hesu yke-rehe joja omoi íxupe kurusugwasu-rehe. Imbyte-py oi Hesu. ¹⁹Ha Pilatos katu ohai imombe'u hagwã:

—Emoi katu kurusu-rehe Hesu akã ári, he'i omanda-vy. —“Ko va'e Hesu Nazaré pygwa judeu kwéry ruvixagwasu voi” he'i hagwã hese, he'i omanda-vy Pilatos.

(Jo 19.17)

²⁰Peteĩ nhe'ẽ ambue mbue-py ohai imoĩ-vy. Ohai hebreu nhe'ẽ-py, ohai latim nhe'ẽ-py. Grego nhe'ẽ-py ohai ave. Ha upéi katu heta judeu ou omonhe'ẽ ohai va'ekwe. Hi'agwĩ oĩ pe tetã-gwi Hesu rupi hagwe-py.

²¹Upéa-gwi pa'i ruvixagwasu oje'ói Pilatos oiko ha-py:

—“Judeu ruvixagwasu” ani erehai teĩ. “Xe judeu ruvixa voi ko, he'i mo'ã ójehe” ehai ae katu, he'i íxupe judeu ruvixa kwéry.

²²Ha Pilatos nohendúiry joty inhe'ẽ:

—Upéixa ahai-ma kuri. Ndaípe'a mo'ãvéi-ma xe ahai va'ekwe, he'i judeu ruvixa kwéry-pe.

²³Ha irundy soldado katu omboja rire Hesu-pe imoĩ-vy kurusu-rehe, oipyhy ijaokwe omboja'o ja'o peteĩ teĩ ojóupe. Ha ikamisa pukukwe katu oipyhy ave. Onhembovyvy e'ỹ va'e.

²⁴Upéixa ramo he'i soldado:

—Ani eremondoro teĩ kamisa puku. Jahuga katu hese. Aipo ramo, ogana va'e togweraha katu, he'i ojóupe Hesu aokwe-rehe onhemogana-vy.

Yma va'ekwe he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Xe aokwe omboja'o peteĩ teĩ ojóupe. Ohuga xe kamisa-rehe hikwaí”^q he'i Hesu rehegwarã omombe'u-vy. Upéa-gwi hembihaike-rami voi ãy ojapo Hesu aokwe-rehe.

²⁵Ha upéi katu oĩ irundy kunha kurusu rovagwy-py. Oĩ Hesu sy. Upéi ikypy'yry ave. Upéi Maria Madalena ave, Clopas rembireko Maria ndive.

²⁶Upe ramo Hesu ohexa-ma osy-pe. Ijyke-rehe xe anhembo'y aĩ-vy. Xe hemimbo'e hembiahyu va'e. Xe rexa-ma ave. Ore rexa ramo, he'i osy-pe:

—Ne memby voi upe va'e, he'i osy-pe xe-rehe.

²⁷Upéi he'i xe-vy:

—Nde sy voi upe va'e, he'i xe-vy osy-rehe.

Ha upe rire katu xe rógap-py araha Hesu sy oiko hagwã xe ha-py.

Omano-ma Hesu

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Ha upéi katu Hesu: “Ajapo va'erã gwive ajapopa-ma voi” he'i ojéupe. Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ kwaaha voi Hesu. He'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, “Xe y'uhéi-ma” he'i Hesu rekorã omombe'u-vy. Upéa-gwi hembihaike-rami:

—Xe y'uhéi-ma, he'i ójehe.

²⁹Upe-py oĩ uva rykwere hepy e'ỹ va'e ryru. Upéi bucha omoakỹ. Yvyra apy-rehe, hissopo héry va'e apy-rehe omoĩ imondo-vy íxupe. Oipyte uka ho'u uka-vy íxupe.^r ³⁰Ho'u rire-ma:

—Ajapo va'erã gwive, ajapopa-ma voi, he'i ójehe. He'i rire, onhakã reity-ma omano-ma.

^q 19.24 Sl 22.18 ^r 19.28-29 Sl 69.21

Oikutu kyse puku-py Hesu arokā-my

³¹ Vierende omano Hesu. Iko'ẽ-my, sábado, oiko-ta areteguasú. Omboete eterei upe va'e arete judeu kwéry. Upéa-gwi oipota omano pya'e:

—Naiporãĩ oĩ arete-py omano hagwã-rami joty, he'i ojóupe judeu ruvíxa kwéry.

Upéa-gwi oho oje'ói-vy mburuvíxa Pilatos oiko ha-py:

—Ere katu omopẽ hagwã kurusu-rehe oĩ va'e retyma omano pya'e hagwã, he'i.

—Ha upe ríre katu eipe'a uka mani kurusu-gwi, he'i íxupe judeu ruvíxa kwéry.

³² Upe ramo oho soldado omopẽ hetyma. Hesu yke-rehe ohupi va'ekwe-pe omopẽ hetyma. Upéi outro iyyke-rehe ohupi va'ekwe-pe omopẽ ave hetyma. ³³ Ha ogwahẽ ramo katu oho-vy Hesu oĩ ha-py:

—Omano-ma oĩ-vy, he'i hese soldado.

Upéa-gwi nomopẽiry hetyma. ³⁴ Nomopẽiry ramo jepe hetyma, oikutu joty kyse puku-py Hesu arokā-my. Upéi oikutu ríre Hesu arokā-my osyry-ma hugwy y ndive.

³⁵ Xe ko hexahare voi. Amombe'u-ma ojehu va'ekwe perovia hagwã peẽ ave. Anhetegwa tee va'e amombe'uha peikwaa voi. Anhetegwa tee ha xe aikwaa ave.

³⁶⁻³⁷ Ha upéi katu yma he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ikágwe ni peteĩ nonhemopẽi va'erã”

he'i. Ha upéi he'i jevy outro Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Kysepuku-py oikutu va'ekwe-rehe oma'ẽ va'erã hikwái”^s

he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Hesu rekorã omombe'u-vy. Upéa-gwi hembihaike-rami katu ojapo-ma hese hikwái.

Omoĩ itakwa-py Hesu retekwe

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Ha upe ríre katu Arimatéia tetã mygwa José héry va'e ogwahẽ oho-vy Pilatos oiko ha-py. Upe-py oho ojerure hagwã Hesu retekwe-rehe:

—Arahase amoĩ hagwã itakwa-py hetekwe, he'i Hesu-rehe oporandu-vy íxupe.

—Eraha katu hetekwe, he'i íxupe Pilatos.

Ha José katu Hesu nhe'ẽ renduha voi. Henduha jepe ikyhyje judeu ruvíxa kwéry-gwi. Upéa-gwi teta-py nomoirũiry voi va'ekwe Hesu-pe. Äy katu José oho-ma ogweraha-vy Hesu retekwe. ³⁹ Hendive oho ave Nicodemos héry va'e. Upe va'e Hesu rexa-vy oho va'ekwe. Pyhare oho va'ekwe. Äy oho ha'e José ndive. Heta ogweraha hyakwã va'e babosa mirra ndive héry va'e. Quarenta e cinco kilo ogweraha. ⁴⁰ Mokõive oipyhy hetekwe. Omohyakwã ríre ae ao, onhugwã hetekwe ao-py. Upéa ojapo va'e judeu kwéry omano va'ekwe-pe heko-rupi ojatý rekovia omoĩ hagwã hetekwe itakwa-py. ⁴¹ Hesu rupi hagwe-py oĩ yvotytyguasú. Upe-py oĩ itagwasú ikwa pyahu va'e. Ha'e-py nomoĩry vyteri hetekwe. ⁴² Hi'agwĩ voi oĩ upe yvotytyguasú. Ha sábado, judeu kwéry opytu'uha áry katu oiko-tama ave. Upéa-gwi pya'e omoĩ hetekwe itakwa-py. Ha itagwasú-pe ave omboty.

^s 19.36-37 Êx 12.46; Nm 9.12; Sl 34.20; Zc 12.10; Ap 1.7

“Oipe'a ra'e Nhandejáry Hesu retekwe-pe itakwa-gwi” he'i
(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Ha upéi domingo voi ramo, pyharevete kwarahy hembipe rei vyteri ramo, pytũ para para vyteri jave oho. Oho ohexa hagwã Hesu retekwe Maria Madalena. Upe-py ogwahẽ oho-vy ramo, ohexa-ma itagwasu imbotyhare. ²Ojepe'a-ma oĩ-vy. Upéa ohexa-ma ramo, oripara jevy imombe'u ou-vy. Ogwahẽ ou-vy Pedro oiko ha-py. Xe Hesu remimbo'e inhirũ tee va'e aiko ha-py ave ou omombe'u:

—Oipe'a ra'e hikwái Nhandejáry Hesu retekwe-pe. Kipy po ogweraha omoĩ hagwã ra'e íxupe? he'i ore-vy ou-vy Hesu rehegwa omombe'u-vy.

³Upe-ma ramo ore mokõive va'e oroho orohexa hagwã hetekwe rendagwe-py. Pedro ndive xe aha. ⁴Orioripara oroho-vy. Ha xe hatãve aripara. Xe ranhe agwahẽ aha-vy upe-py. ⁵Agwahẽ-ma ramo ajeayvy hetekwe rendagwe ahovapyexa hagwã. Ijaokwe imorotĩ porã va'e ahexa inhugwã hagwe mate oĩ ramo. Ha ndaikéiry. ⁶Xe rapykwéri ogwahẽ ou-vy Simão Pedro ave. Ou-ma oikema itakwa rye py-py. Ijaokwe imorotĩ va'e mante ave ohexa. Inhugwã hagwe mo'ã oĩ. ⁷Upe hovaho'i hagwe noĩry ijaokwe imorotĩ va'e ndive. Upe va'e anho oĩ. ⁸Upéi xe agwahẽ ranhe va'ekwe, aike ave va'ekwe itakwa rye py-py. Ahexa-ma ramo, arovia-ma. ⁹Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, Hesu oikove jevy va'erã, he'i va'ekwe katu, ne'írá oroikwaa he'ise va'e. ¹⁰Ha upéi katu oroho jevy ore rôga-py.

Hesu ojekwaa uka jevy Maria Madalena-pe
(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹Ha Maria Madalena katu ndoikéiry itakwa rye py-py. Ita yke-rehe opyta hasẽ oĩ-vy. Gwasẽ reheve ojeayvy ohovapyexa hagwã. ¹²Upéi ohexa-ma mokõi Nhandejáry rembigwái yváy pygwa va'e. Ao morotĩ va'e omonde ramo ohexa. Hesu rupagwe ári ogwapy oĩ-vy. Peteĩ inhakã rupagwe-py, outro ikupy rendagwe-py. Mokõive oporandu íxupe:

¹³—Ma'erã tipo ne rasẽ, he'i kunha-pe.

Kunha he'i íxupe:

—Ogweraha ra'e xe Járy retekwe, he'i íxupe kunha. —Kipy po omoĩ ra'e íxupe, xe ndaikwaáiry, he'i mokõive va'e-pe kunha.

¹⁴Upéa he'i rire, ojerova ramo ohexa Hesu-pe onhembo'y oĩ-vy ramo. Hesu teĩ nipo ra'e ohexa, ha kunha ndoikwaáiry íxupe.

¹⁵—Ma'erã tipo ne rasẽ ereĩ-vy? he'i. —Kiva'e-pe tipo ereheka ereiko-vy, kunha, he'i kunha-pe Hesu.

“Yvotyty-rehe onhangarekoha voi upéa” he'i mo'ã opy'apy-py kunha Hesu-rehe. Upéa-gwi he'i Hesu-pe:

—Ereraha ramo ra'e íxupe, eremoĩ ambue henda-koty emombe'u katu xe-vy, xe araha hagwã íxupe, he'i mo'ã Hesu-pe ndoikwaái-gwi.

¹⁶—Nde Maria, he'i íxupe Hesu.

Upe-ma ramo oikwaa-ma íxupe ojerova Hesu ha-koty:

—Nde Raboni, he'i íxupe onhe'ẽ-py hebreu dhe'ẽ-py.

Raboni he'ise xe mbo'eháry-pe.

¹⁷Ha upéi katu he'i íxupe Hesu:

—Ndajeupíry vyteri aha-vy xe Ru oiko ha-py, he'i. —Upéa-gwi anive xe kwavã teĩ. Tereho mani katu nde xe re'ýi oiko ha-py emombe'u xe dhe'ẽ: “Ajeupi-ta aha-vy xe Ru ha-py. Xe Ru ko ha'e kwéry Túvy ave. Xe Járy ijáry kwéry ave. Upe va'e ha-py ajeupi-ta aha-vy” he'i. —Ko va'e dhe'ẽ eraha emombe'u katu íxupe kwéry, he'i kunha-pe Hesu.

¹⁸Upe-ma ramo Maria Madalena oho jevy omombe'u Hesu remimbo'e kwéry-pe:

—Ahexa-ma kuri Nhandejáry Hesu-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe. Upéi omombe'u íxupe Hesu dhe'ẽgwe.

Hesu ojekwaa uka jevy gwemimbo'e kwéry-pe

(Lc 24.36-43)

¹⁹Upe áry-py domingo ka'aru ete ojogweroaty oĩ-vy koty-py Hesu remimbo'e kwéry. Ikyhyje voi judeu ruvixa-gwi hikwái. Upéa-gwi hatã omboty hikwái okẽ. Upe-ma ramo ogwahẽ-ma ou-vy Hesu. Ipa'ũ-my ojekwaa-ma oĩ-vy:

—Tapende py'agwapy katu xe-rehe, he'i-ma íxupe kwéry.

²⁰Upéa he'i rire, ohexa uka íxupe kwéry opo oikutu hagwe. Oarokã oikutu hagwe ohexa uka ave. Ojáry-pe ohexa ramo, ovy'a eterei-ma hikwái. ²¹Upe ramo he'i jevy íxupe kwéry:

—Tapende py'agwapy katu xe-rehe, he'i. —Xe Ru dhe'ẽ-py aju va'ekwe-rami, ãy xe dhe'ẽ-py apomondo-ta ave pamba'apo apo hagwã-rupi, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²²Upéa he'i rire, oipeju peju íxupe kwéry:

—Toike katu pende py'a-py Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, he'i opytu-py oipejukwe-vy. ²³—Peje ramo, “Tomboyke katu ne rembiapo vaikwe Nhandejáry” peje ramo, omboyke va'erã Nhandejáry íxugwi hembiapo vaikwe. Ha peje ramo katu, “Ani Nhandejáry omboyke ne rembiapo vaikwe” peje ramo, nomboykéi ave va'erã íxugwi hembiapo vaikwe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Tomé rehegwa dhe'ẽ

²⁴Ogwahẽ ramo Hesu, ndoikóiry koty-py hemimbo'e héry va'e Tomé. Dídimopy ohenói íxupe ave. ²⁵Upe rire ogwahẽ ramo Tomé, omombe'u íxupe outro hemimbo'e kwéry:

—Orohexa-ma kuri Nhandejáry Hesu-pe, he'i Tomé-pe omombe'u-vy.

Upéi he'i íxupe kwéry Tomé:

—Xe ndaroviáiry, he'i Tomé. —Xe ahexa e'ỹ reheve ipo ikutu hagwe, ndarovia mo'ãi, he'i. —Amoĩ e'ỹ reheve xe po inharokã-rehe ikutu hagwe-py, ndarovia mo'ãi voi xe, he'i oirũ kwéry-pe Tomé.

²⁶Peteĩ semana rire hemimbo'e kwéry ojogweroaty jevy-ma koty-py oĩ-vy. Hendive oĩ-ma Tomé. Onhemboty hatã hokẽ gwive. Onhemboty hatã ramo jepe, ogwahẽ-ma ou-vy Hesu ipa'ũ-my onhembo'y-ma oĩ-vy:

—Tapende py'agwapy katu xe-rehe, he'i íxupe kwéry.

²⁷Upe-ma ramo he'i Tomé-pe:

—Emoĩ a-py ne kwã erehexa hagwã xe po, he'i. —Eipyso katu nde po emoĩ katu ne kwã xe arokã-rehe xe kutu hagwe-py ereikwaa hagwã, he'i. —Ani ne mba'e rerovia e'ỹ teĩ. Erovía tee katu, he'i Tomé-pe Hesu.

²⁸—Xe Ruvixa voi ko nde ra'e, he'i. —Xe Járy voi ra'e, he'i íxupe Tomé.

²⁹Upéi Hesu he'i íxupe:

—Néi, he'i. —Xe rexa-gwi xe rerovia-ma, Tomé, he'i. —Ha gwĩ xe rexa e'ỹ reheve xe rerovia joty ramo, arovy'a voi íxupe. Oiko porã porã tee rei va'erã upéa, he'i Tomé-pe Hesu.

João omombe'u ma'erã pa omoĩ kwatia-rehe Hesu rehegwa nhe'ẽ

³⁰Ha Hesu katu heta hembiaipo porã porã voi opu'akaha-rupi oiko-vy. Heroviapyrã-rupi ojapo gwemimbo'e kwéry remiexagwã. Ha namoimbáiry ko va'e kwatia-py. Heta kwatia-rehe amoĩ e'ỹ va'e oĩ. ³¹Ha ko va'e katu kwatia-rehe amoĩ va'ekwe. Peẽ-my gwarã amoĩ-ma peje hagwã Hesu-rehe: “Cristo nhane remiha'arõ va'e voi Hesu nipo ra'e. Nhandejáry ra'y tee voi nipo ra'e” peje hagwã Hesu-rehe amoĩ-ma. Aipota pejerovia-ma hese peiko-vy Hesu réry-py peiko meme hagwã Nhandejáry ndive.

Hesu ojehexa uka jevy sete gwemimbo'e-pe

21 ¹Ha upe rire katu Hesu ojehexa uka jevy gwemimbo'e kwéry-pe. Tiberíades ygwasu rembe-rehe a-rami ojehexa uka. ²Upe-py ojogweroaty oĩ-vy Simão Pedro Tomé ndive. Dídimopy onhehenói ave Tomé. Hendive oĩ ave Caná da Galiléia pygwa Natanael. Omoirũ ave íxupe Zebedeu ra'y. Outro mokõi Hesu remimbo'e omoirũ ave íxupe.

³Upe ramo Simão Pedro he'i oirũ-pe:

—Aha-ta ajopói pira, he'i oirũ-pe.

—Ne ndive oroho-ta ave pirapói-vy, he'i Pedro-pe hikwái.

Upe ramo ohopa onhemboyru kanóa-py oje'ói-vy. Pyhare-rupi oho ojopói pira mo'ã ha nogwenohẽiry mba'eve. ⁴Iko'ẽ-my hembipe rei vyteri jave kwarahy, ohexa-ma Hesu-pe oĩ-vy ramo y rembe-py ojekwaa oĩ-vy. Hesu ohexa ramo jepe, ndoikwaáiry íxupe. ⁵Upe ramo oporandu Hesu:

—Napenohẽi tipo pira, xe ra'y? he'i íxupe kwéry.

—Mba'eve norogwenohẽiry, he'i íxupe hikwái.

⁶—Aipo ramo, pemombo katu kyha kanóa akatúa-koty. Penohẽ va'erã pira, he'i íxupe kwéry Hesu.

Inhe'ẽ-py omombo ramo ogwenohẽ. Upéi ndikatuvéi-ma ogwenohẽ jevy kyha ipohýi-gwi. Ndikatúi omboyru kanóa-py. Heta eterei pira

(Jo 21.8)

ojepyhy ra'e kyha-rehe. ⁷Upe-ma ramo xe Hesu irũ tee va'e ha'e Pedro-pe:

—Nhandejáry Hesu voi upe va'e —ha'e amombe'u-vy.

Upéa ohendu ramo, omboi va'ekwe oao jo'a omonde jevy ho'a hagwã y-py. ⁸Ha outro hemimbo'e kwéry katu ogwahẽ ou-vy kanóa-py. Hi'agwĩ oĩ y rembe-gwi. Cem metro-rupi ogwahẽ hagwã. Upéa-gwi ou kanóa-py ombotyryry heru-vy kyha pira reheve. ⁹Osẽ rire kanóa-gwi ohexa tata. Tata ári omoka'ẽ-ta pira. Mbojape ohexa ave. ¹⁰Upéi he'i Hesu:

—Penohẽ va'ekwe-gwi pira, eruve nhamoka'ẽve va'erã pira, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹¹Upe ramo Simão Pedro onhemboyru jevy kanóa-py kyha otira hagwã heru-vy. Upéi ombotyryry heru-vy yvy ete-py. Pira omohynyhẽ voi kyha. Kyha py-py oĩ cento e cinqüenta e três pira tuvixagwe va'e. Heta jepe pira, nomondoróiry joty kyha.

¹²Ha upéi he'i Hesu:

—Peju katu jakaru, he'i íxupe kwéry.

Ha ha'e kwéry katu oikwaa Nhandejáry Hesuha voi upe va'e. Upéa-gwi noporandúi íxupe onhemombe'u hagwã. Ndaipy'agwasúi oporandu hagwã. Upéa-gwi noporandu jepéiry. ¹³Ha upéi katu Hesu oho ome'ẽ me'ẽ va'erã oipyhy. Mbojape ome'ẽ íxupe kwéry. Upe rire ome'ẽ me'ẽ pira ka'ẽ ave íxupe kwéry.

¹⁴Upéixa voi oikove jevy rire, mbohapyha-rehema ojehexa uka jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Pedro rehegwa nhe'ẽ

¹⁵Okaru rire, oporandu Simão Pedro-pe Hesu:

—Xe rayhu tee tipo nde, João ra'y Simão? he'i. —Xe rayhu-ma voi ne irũ. Nde tipo xe rayhuve joty tipo nde? he'i Pedro-pe.

—Ha'e katu. Ereikwaa voi xe orohayhuha, xe Járy, he'i Hesu-pe.

—Aipo ramo, enhangareko katu xe re'ýi-rehe ereiko-vy. Oveja-rehe onhangareko va'e-rami, enhangareko hese, he'i Pedro-pe.

¹⁶Upéi oporandu jevy íxupe:

—Nde tipo xe rayhu, João ra'y Simão, he'i.

—Ha'e katu, he'i. —Ereikwaa voi xe orohayhuha, xe Járy, he'i Hesu-pe.

—Aipo ramo, enhangareko katu xe re'ýi kwéry-rehe. Oveja rerekwa-rami eiko íxupe kwéry, he'i Pedro-pe.

¹⁷Upéi mbohapyha-rehema oporandu jevy íxupe:

—Xe rayhu tipo nde, João ra'y Simão, he'i íxupe.

Upe-ma ramo ndovy'avéi Pedro. Mbohapyha-rehe oporandu íxupe-gwi ndovy'avéi-ma. He'i Hesu-pe:

—Opamba'e ereikwaa va'e, xe Járy. Xe orohayhuha ereikwaa ave, he'i Pedro.

—Aipo ramo, he'i —enhangareko katu hereko-vy xe re'ýi kwéry-rehe. Oveja rerekwa-rami enhangareko hese, he'i. ¹⁸—Ne mitã ramo katu, nde ku'a jopyha eremoi ndéjehe eremboty eregwata hagwã. Ereho ha-koty ereho voi va'ekwe. Ha amombe'u-ta nde-vy anhetegwa tee va'e. Nde tuja ramo, ereipysa va'erã nde po nde pokwa hagwã. Upéi nde reraha va'erã ereho e'ý ha-koty. Nde pokwaha-rehe ereho va'erã, he'i Pedro-pe Hesu.

¹⁹Upéa he'i oikwaa uka hagwã Pedro-pe, mba'éixa po Pedro omano hagwã:

—Xe moirũ meme-gwi ojejuka uka ramo, omano ramo, ohexa uka va'erã enterove va'e-pe Nhandejáry rekoha porã, he'i Pedro omano-taha áry omombe'u-vy.

Ha upéi katu he'i Pedro-pe:

—Xe moirũ katu ereiko-vy, he'i íxupe Hesu.

Xe rehegwa nhe'ẽ

²⁰Upe rire ojerova Pedro xe rexa gwapykwe-gwi, xe Hesu irũ tee va'e aju ramo. Kwehe arete-py orokaru ramo, ha'e va'ekwe Hesu-pe ojoyke reheve aĩ-gwi: “Kiva'e tipo ne mombe'u-ta nde pyhyrã-pe” ha'e va'ekwe Hesu-pe. Áy xe agwata aju-vy Pedro rapykwéri-gwi. ²¹Ha Pedro katu ojerova ramo xe-rehe xe rexa ramo, gwapykwéri aju ramo, oporandu xe-rehe Hesu-pe:

—Mbava'e tipo oiko-ta ou xe rapykwéri va'e-pe? he'i Hesu-pe xe-rehe.

²²—Xe aipota nomanói xe aju jevy peve ramo ra'e, namombe'úi arã nde-vy ra'e. Nde katu xe moirũ ereiko-vy, he'i Pedro-pe Hesu.

²³Upéa-gwi Hesu remimbo'e kwéry he'i mo'ã ojóupe xe-rehe: “Nomano mo'ávêi-ma upe va'e”. Ha upéa nde'íry Hesu. He'i ae: “Xe aipota nomanói xe aju peve ramo ra'e, namombe'úi arã nde-vy ra'e” he'i hese Pedro-pe.

²⁴Ko va'e Hesu rehegwa nhe'ẽ gwive katu xe remimombe'u voi. Xe rembihaikwe ave voi. Anhetegwa tee va'e amombe'uha jaikwaa voi.

Hesu rehegwa nhe'ẽ paha

²⁵Heta Hesu rembiapo apo xe remimombe'u. Heta xe remimombe'u e'ỹ ave. Peteĩ teĩ omoĩ meme ramo Hesu rembiapo gwive, kwatia-rehe omoĩmba ramo, heta eterei arã oĩ kwatia. Ko yvy ári ndaiporivéi-ma arã vérami henagwã. Heta verei-gwi, ndaijavéi-tama vérami xe-vy.